

ÅRSRAPPORT | 2016



ARENDA FOSSEKOMPANI

er et industrielt investeringsselskap som med basis i lokal kraftproduksjon utvikler selskaper med internasjonalt potensiale. Vi utøver langsiktig, aktivt og ansvarlig eierskap og forener industriell kompetanse med finansiell styrke. Konsernet har desentralisert styringsmodell, men er pådriver for driftsforbedringer og strategisk utvikling. Dette skaper verdier for aksjonærer, medarbeidere, kunder og samfunnet. God eierstyring og selskapsledelse skal sikre dette.

Forsidebilde: Kilandsfoss.
Foto: Dannevig Foto

INNHold

Konsernet Arendals Fossekompagni	3
Hovedpunkter for 2016	4
Kommentarer fra CEO	5
Styrets beretning	6
Morselskapet – Kraft og finansiell virksomhet	10
Glamox	11
EFD	12
NSSL	13
Powel	14
Scanmatic	15
Markedskraft	16
Cogen Energia	17
Tekna	18
Eiendom og virksomhet	19
Resultatregnskap	20
Balanse	21
Oppstilling over endringer i egenkapitalen	22
Kontantstrømoppstilling	23
Noter	24
Revisjonsberetning	58
Erklæring fra styret	64
Eierstyring og selskapsledelse	66
Finansielle hovedtall og nøkkeltall	71
Generalforsamling	72
Utbytte	72
RISK-beløp	72
Kapasitet og ytelse	74

Noter til års- og konsernregnskapet

Regnskapsprinsipper

- | | |
|--|--|
| 1 Segmentrapportering | 14 Kundefordringer og andre fordringer |
| 2 Annen driftsinntekt | 15 Kontanter og kontantekvivalenter |
| 3 Overtagelse av datterselskap | 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter |
| 4 Lønn og andre ytelser til ansatte | 17 Rentebærende lån og kreditter |
| 5 Eiendom, anlegg og utstyr | 18 Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser |
| 6 Immaterielle eiendeler | 19 Operasjonelle leieavtaler |
| 7 Annen driftskostnad | 20 Hendelser etter balansedagen |
| 8 Netto finansinntekter | 21 Regnskapsestimater og vurderinger |
| 9 Skattekostnad | 22 Resultat pr. aksje |
| 10 Egenkapital | 23 De største aksjonærer |
| 11 Konsernselskaper og tilknyttede selskaper | 24 Nærstående parter |
| 12 Andre investeringer | 25 Regnskapsinformasjon NVE |
| 13 Lagerbeholdninger | |

KONSERNET ARENDALS FOSSEKOMPANI ASA

Konsernet Arendals Fossekompani ASA er et industrielt investeringsselskap som består av 9 hoved investeringer samt finansielle investeringer. Totalt sysselsetter konsernet over 3300 ansatte. I 2016 omsatte konsernet totalt for MNOK 6.523 med en EBITDA på MNOK 761. Konsernet opererer i mange ulike bransjer og er gjennom datterselskapene representert i 26 land.

Morselskapets egen virksomhet fokuserer primært på kraftproduksjon, oppfølging av datterselskapene gjennom langsiktig og aktivt eierskap, forretningsutvikling samt finansielle investeringer. Administrasjonen i AFK innehar styreverv i form av styreleder og/eller styremedlem i de enkelte datterselskapene.



Av dagens datterselskaper var det Markedskraft som først ble del av konsernet tilbake i 1992, som en naturlig forlengelse av kraftproduksjonen virksomheten har sitt grunnlag i. Først i 2004 kom det neste selskapet inn i porteføljen, Scanmatic, hvor AFK ervervet ca. 60% av aksjene. Dette oppkjøpet har også direkte relevans til kraftvirksomheten ettersom Scanmatic blant annet leverer hydrologiske stasjoner for overvåking av tilsig og nedbør i vannkraftsystemet. De siste årene har Scanmatic vokst betydelig, blant annet gjennom etablering av datterselskapet Scanmatic Elektro som tilbyr entreprenørtjenester innen samferdsel.

Arendals Fossekompani var tidlig inne på eiersiden med mindre poster i flere selskap, som Glamox fra 1989, WWMC (nå NSSL) fra 2000, og Norsk Vekst fra 1996. I både Glamox og Norsk Vekst deltok man også i finansieringen gjennom andeler i konvertible obligasjoner. I henholdsvis år 2000 og 2006 ble AFK gjennom konvertering av obligasjoner sittende med eierandel på 49,9% i Glamox, og i underkant av 40% i Norsk Vekst. Dette innledet den virkelige ekspansjonen i selskapet.

Etter bud på alle aksjene i selskapet ble Norsk Vekst et heleid datterselskap av AFK i 2007. Dette innebar blant annet 49,5% eierskap i Cogen, 46% eierskap i EFD og 41,3% eierskap i Powel. Norsk Vekst ble innfusjonert i AFK i 2008.

Cogen er et selskap med base i Spania som eier og drifter kraftvarmeverk i samspill med industrianlegg i Spania. Cogen ble et tilknyttet selskap gjennom kjøpet av Norsk Vekst i 2007, og resterende aksjer ble overtatt i 2011.

EFD Induction, som er et globalt selskap opprinnelig basert på norskutviklet transistor-teknologi, ble et datterselskap gjennom fusjonen med Norsk Vekst i 2008. Selskapet leverer blant annet høyeffekt induksjonsgeneratorer til ulike industrielle applikasjoner, og det var gjennom denne teknologien at selskapet kom i posisjon overfor Tekna Plasma Systems i Canada.

Tekna, med base i Sherbrooke Canada, er et høyteknologisk selskap som utvikler maskiner og utstyr basert på patentert plasma-teknologi. EFD Induction kjøpte i 2008 49% av aksjene i Tekna Plasma Systems, med opsjon på de resterende aksjene. I 2013 trådte AFK inn i opsjonsavtalen, og kjøpte ut de øvrige eierne. I løpet av 2014 ble Tekna et heleid datterselskap av AFK etter kjøp av de resterende aksjene fra EFD.

Powel er et selskap som leverer forretningskritisk software til energisektoren, vann- og avløpsbransjen, og entreprenørvirksomheter. Powel ble et tilknyttet selskap gjennom kjøpet av Norsk Vekst i 2007, og ytterligere kjøp over børs utløste tilbudsplikt på resterende aksjer. Som følge av dette ble selskapet i 2009 et heleid datterselskap.

Glamox er et globalt selskap innen belysning, og leverer komplette løsninger for bygninger i offentlig og privat sektor, på skip og innen olje og gass. Selskapet ble et tilknyttet selskap gjennom konverteringen av obligasjoner i 2006, og først i 2012 ble det et datterselskap. Eierandelen er 75,2%.

NSSL var en av de tidlige investeringene i AFK. Selskapet leverer utstyr og tjenester for satellittbasert kommunikasjon innen forsvarssegmentet og mot maritim virksomhet. De første andelene i selskapet ble kjøpt i 2000, og ytterligere kjøp i 2006 brakte AFK opp i 50% eierskap. Resterende aksjer ble kjøpt i 2010, men 20% ble videresolgt til ledelsen slik at AFK's eierandel i dag er 80%.

HOVEDPUNKTER FOR 2016

Konsernet fikk i 2016 et ordinært resultat etter skatt, men før minoritetsinteresse på MNOK 476, mot MNOK 491 i 2015. Skatt på resultatet utgjør MNOK 123. Medregnet omregningsdifferanser, verdiendringer av finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, minoritetsinteresser, samt andre innregnede inntekter og kostnader, ble totalresultat for året MNOK 356. Driftsresultatet ble MNOK 475, mot MNOK 595 i 2015. Finansresultatet ble MNOK 128, mot MNOK 51 året før. En del av resultatet for sammenligningsåret 2015 inkluderer en inntektsføring på MNOK 86 som relaterer seg til avviklingen av ytelsespensjonsordninger.

Datterselskapene, spesielt NSSL og Scanmatic, fikk god resultatmessig fremgang sammenlignet med året før.

Morselskapets investeringsportefølje, eksklusive investeringer i datterselskaper, hadde pr 31.12 en verdi på MNOK 2031.

Styret foreslår et ordinært utbytte for regnskapsåret 2016 på NOK 95 pr. aksje. Med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse, vil utbyttet bli utbetalt den 20. juni 2017.

Konsernet har i 2016 ansatt Jarle Roth som ny konsernsjef (CEO). Roth kom fra stillingen som CEO i Eksportkreditt Norge AS og tiltrådte stillingen som CEO i AFK 01.08.2016.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	6 523	6 086	5 050
EBITDA	761	847	614
EBITDA margin	12 %	14 %	12 %
Resultat etter skatt	476	491	225
Kontantstrøm fra drift	613	684	370
NIBD	1 673	1 676	1 951
Egenkapital	3 181	3 139	2 487
Egenkapital andel	41 %	40 %	36 %

Figur: Inntektsfordeling per område i 2016

Etablert 1896

Styreleder	Øyvind Brøymer	www.arendalsfoss.no	CEO	Jarle Roth
------------	----------------	---------------------	-----	------------

Alle datterselskapene i AFK rapporterer en positiv EBITDA. Ytterligere detaljer ift hvert selskap kan studeres nærmere på de påfølgende sidene.

KOMMENTARER FRA CEO

Konsernet Arendals Fossekompani ASA er et industrielt investeringsselskap som er engasjert innen vannkraft, en rekke datterselskaper hvor AFK eier mellom 67 og 100%, eiendom og en finansportefølje hvor eierposten i Kongsberg Gruppen (8% av aksjene) veier tyngst. Totalt omsetter konsernet for mer enn 6,5 milliarder, har 3.343 ansatte og er via datterselskapene etablert i 26 land.

Konsernet avsluttet året med høyere inntekter og resultat på linje med fjoråret. Utviklingen har vært god i de fleste av konsernets datterselskaper og ingen spesielle hendelser av negativ karakter preger regnskapet for perioden. Året som helhet ble et godt år for Arendals Fossekompani. Driftsinntektene samlet økte med 7% og de fleste av datterselskapene tok del i denne veksten. Konsernets driftsresultat er på samme nivå som 2015 når man korrigerer for engangsposter fra foregående år (primært avvikling av ytelsesbaserte pensjonsordninger).

		Driftsinntekter	EBITDA	Kontantstrøm drift
Nøkkeltall drift	Glamox	2 509	312	321
	EFD	1 031	76	60
	NSSL	902	174	134
	Scanmatic	659	61	13
	Powel	560	61	49
	Cogen	488	22	7
	Markedskraft	130	2	-14
	Tekna	124	7	11
	Morselskap	113	45	21
		Utbytteinntekter	Valutagevinster	Finansresultat
Nøkkeltall finans	Morselskap	266	97	301

Figur: Nøkkeltall for drift og finans 2016

Glamox leverte gode resultater tatt i betraktning at et av hovedområdene (maritim og O&G) hadde et svært krevende år. I juni kjøpte Glamox selskapet LINKSrechts i Tyskland for å styrke sin posisjon innen deler av det maritime segmentet. Selskapet opplevde en vekst i omsetning men samtidig en nedgang i margin sammenlignet med året før. EFD opplever en liten tilbakegang både når det gjelder omsetning og resultat. Deler av året var preget av svak ordreinnngang og organisatoriske tilpasninger. Dette arbeides det med i selskapet og vi forventer at dette legges bak oss i løpet av 2017. NSSL leverer stabile og gode resultater. Organisasjonen har vært flink til å bygge en solid ordrebok i et krevende marked. Scanmatic har hatt en enestående utvikling i dette året. Veksten i omsetning og driftsresultat har vært hhv 109% og 81%. En god vekst i oppdrag kombinert med solid gjennomføringsevne gir resultater. Powel økte inntektene med 9% og fikk et noe bedre resultat etter en korrigering for pensjonseffekten i 2015. Inntjeningen er likevel ikke tilfredsstillende og dette arbeides det med. Vi forventer at 2017 vil synliggjøre bedre marginer enn 2016. Cogen opplevde et krevende år hvor prisene på kraft i Spania var svært lave store deler av året. Dette bedret seg vesentlig i siste del av året samtidig med at de offentlige støtteordningene endret seg i positiv retning. Forventningen til 2017 er derfor vesentlig endret i forhold til første del av 2016. Markedskraft fikk et svakt resultat og en vesentlig del skyldes aktiviteten knyttet til Tyskland. Den er nå avhendet med virkning fra 1. januar 2017. Tekna er i en investeringsfase, men leverer likevel 50% vekst i omsetning. Vi forventer en videre vekst i 2017 og følger den spennende utviklingen selskapet er i. Det har vært en stabil utvikling innen vannkraft. Resultatene er på nivå med tidligere år og driften har gått som normalt. 2017 innebærer planlegging av dam oppgraderingen som skal finne sted i 2018 og 2019.

Finansporteføljen har sammenlignet med tidligere års verdistigning stabilisert seg gjennom 2016. Bokført verdi på porteføljen er MNOK 2.031 ved utgangen av året.

Det er en spennende og variert portefølje med gode muligheter for videre vekst og utvikling. Fokus vil være på god drift og tilleggsinvesteringer i eksisterende porteføljebedrifter.

Jarle Roth

CEO

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2016

Viktigste utviklingstrekk i 2016

Morselskapet driver kraftproduksjon og har en investeringsportefølje. Selskapet har forretningsadresse i Froland kommune, mens konsernfunksjonene er lokalisert til Arendal.

Konsernet Arendals Fossekompani ASA hadde driftsinntekter for året 2016 på MNOK 6.523 (6.085). Driftsresultatet ble MNOK 476 (595). Resultatet for sammenligningsåret 2015 inkluderer en inntektsføring på MNOK 86 som relaterer seg til avviklingen av ytelsespensjonsordningen. Resultatet etter skatt ble MNOK 476 mot MNOK 491 året før.

Ved utgangen av året 2016 har konsernet en bokført egenkapital på MNOK 3181 mot 3139 fra 2015. Dette utgjør en egenkapitalandel på 41% mot 40% i 2015. Konsernet oppfyller sine covenant krav med god margin

For morselskapet ble sum driftsinntekter for året 2016 MNOK 113 (107). Driftsresultatet ble MNOK 38 (44). Resultatet etter skatt ble MNOK 328, mot MNOK 192 året før. Resultatforbedringen skyldes primært finansielle inntekter grunnet valuta gjennom året 2016.

Finansielle investeringer som her inkluderer morselskapets kontantbeholdning, børsnoterte og unoterte investeringer samt obligasjoner ved 31.12.2016 utgjorde MNOK 2.113.

Våre investeringer

Datterselskaper – Året 2016 og framtidsutsikter

- Glamox utvikler, produserer og distribuerer profesjonelle belysningsløsninger for det globale markedet. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 2509, mot MNOK 2498 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 193, mot MNOK 220 i 2015. Glamox forventer en høyere omsetning for 2017 og et noe bedre resultat enn for regnskapsåret 2016
- EFD Induction leverer avanserte varmesystemer basert på induksjonsteknologi til verkstedindustrien over hele verden. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 1031, mot MNOK 1071 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 26, mot MNOK 40 i 2015. EFD forventer høyere omsetning for 2017 og et noe bedre resultat enn for regnskapsåret 2016.
- NSSL er rådgivende systemintegrator og tjenesteleverandør av mobile, satellittbaserte kommunikasjonsløsninger til offentlig og privat sektor. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 902, mot MNOK 889 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 87, mot MNOK 79 i 2015. NSSL forventer en svak reduksjon i omsetning og i resultat for 2017 sammenlignet med 2016.
- Powel utvikler og leverer forretningskritiske IT-løsninger og tjenester. Powel fikk i 2016 en omsetning på MNOK 560, mot MNOK 512 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 9, mot MNOK 36 i 2015. For 2017 forventer Powel en tilsvarende omsetning som i 2016, men med en bedre underliggende lønnsomhet.
- Scanmatic leverer teknisk infrastruktur og instrumenterings- og kontrollsystemer. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 659, mot MNOK 319 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 44, mot MNOK 27 i 2015. For 2017 forventer Scanmatic en reduksjon i omsetning og en noe lavere margin sammenlignet med 2016.
- Markedskraft tilbyr tjenester i mange deler av verdikjeden, inkludert fundamental markedsanalyse, rådgivning, risikostyring, fysisk håndtering og finansiell porteføljeforvaltning. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 130, mot MNOK 131 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -4, mot MNOK 22 i 2015. Markedskraft forventer en lavere omsetning men forbedret resultat sammenlignet med 2016.
- Cogen Energia drifter egne og tredjeparts kombinerte kraftvarmeverk. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 488, mot MNOK 463 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 0,48, mot MNOK 25 i 2015. Cogen forventer for 2017 en høyere omsetning og bedre underliggende lønnsomhet i forhold til 2016.
- Tekna produserer utstyr for produksjon av sfæriske mikro- og nanopartikler basert på bruk av plasma frembrakt ved elektrisk induksjon. Virksomheten fikk i 2016 en omsetning på MNOK 125, mot MNOK 86 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -13, mot MNOK -7 i 2015. Tekna forventer for 2017 en høyere omsetning og et bedre resultat enn i 2016.

Redegjørelse for årsregnskapet

Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet en korrekt beskrivelse av selskapets og konsernets stilling ved årsskiftet. Det knytter det seg ingen vesentlige usikkerheter til årsregnskapet, og det er heller ingen andre ekstraordinære forhold som har påvirket regnskapet. Styret bekrefter at forutsetning om fortsatt drift er til stede.

Ny konsernsjef og ny finansdirektør

AFKs styre ansatte siviløkonom Jarle Roth (56) som ny konsernsjef (CEO) med virkning fra 01.08.2016. Roth kom fra stillingen som CEO i Eksportkreditt Norge AS.

AFK har etter balansedagen ansatt Lars Peder Fensli (41) som ny finansdirektør (CFO) i konsernet. Fensli kom fra stillingen som administrerende direktør i Markedskraft ASA og tiltrådte stillingen 01.04.2017.

Styret

På ordinær generalforsamling den 18.05 ble Didrik Vignæs valgt som styremedlem. For det resterende styret er det ikke foretatt endringer gjennom året.

Personale, likestilling, arbeidsmiljø og det ytre miljø

Ved årsskiftet var det 20 ansatte i morselskapet. Av disse var to kvinner. Ansettelsesforholdene kjennetegnes av langsiktighet og stabilitet. Selskapet har som mål å bedre balansen mellom kjønnene. Styret består for tiden av tre kvinner og fire menn. Arbeidsmiljøet i konsernet anses som godt. Morselskapet har et eget utvalg for behandling av spørsmål vedrørende helse, miljø og sikkerhet. Utvalget har representasjon fra ansatte og bedriftsledelse. Det er iverksatt en rekke mindre tiltak med sikte på sikkerhetsmessige og miljømessige forbedringer.

Sykefraværet i morselskapet har vært på 121 dager, hvilket tilsvarer 2,75 % av total arbeidstid. Ikke-arbeidsrelatert langtidsfravær for én ansatt utgjorde 69 dager. Uten dette var sykefraværet 1,18%. Det har i 2016 ikke vært ulykker eller personskader av betydning i morselskapet. Det har heller ikke vært materielle skader av større betydning.

Sykefraværet i Glamox AS var i 2016 på 4,9 % mot 6,2 % i 2015. Nye rutiner for oppfølging av sykefraværet ble innført i slutten av 2015 og egen bedriftslege ble tilknyttet bedriften. Disse tiltak har gitt resultater.

Sykefraværet i EFD var 2,73% i 2016 (2,46 % i 2015). I løpet av 2016 opplevde gruppen 5 arbeidsrelaterte ulykker som resulterer i skader med fravær fordelt på hhv Norge, Frankrike og Tyskland. Totalt var det 39 fraværsdager på grunn av skader. Tilsvarende tall i 2015 var 5 ulykker og 53 fraværsdager.

Sykefraværet i Cogen grunnet 4 arbeidsulykker var totalt 18 dager i 2016. Dette var en forbedring ift 2015 hvor selskapet opplevde 5 arbeidsulykker som medførte totalt 55 dager sykefravær.

Sykefraværet i Powel utgjorde i 2016 2,1 %, hvorav langtidsfravær utgjorde 1,2 % og korttidsfraværet utgjorde 0,9 %.

Sykefraværet i Markedskraft var i 2016 2,6 % konsernet. Det er innført et nytt system for oppfølging av sykefravær som gir bedre oversikt og gjør det enklere for avdelingsledere og følge opp sykefravær på sin avdeling.

Sykefraværet i Tekna var totalt 252 dager i 2016. Dette utgjorde 1,05% sykefravær. Tilsvarende tall for 2015 var 183 dager som utgjorde 0,99%. Det var ikke registrert noen tilfeller av langtidssykefravær gjennom 2016.

Sykefraværet i NSSL var totalt 573 dager i 2016. Dette utgjorde 1,45% sykefravær. Tilsvarende tall for 2015 var 593 dager som utgjorde 1,54%. Det var ikke registrert noen tilfeller av langtidssykefravær gjennom 2016.

Sykefraværet for Scanmatic konsern var i 2016 på 2,96%, mot 2,53% i 2015. Hovedårsaken til økningen i 2016 er langtidsfravær hos noen ansatte i morselskapet Scanmatic AS, i tillegg til at sykefravær for Scanmatic Instrument Technology AS er inkludert i 2016 tallet (selskapet ble stiftet 31.12.15).

Også konsernets datterselskaper har helse-, miljø- og sikkerhetsutvalg og andre samarbeidsorganer i henhold til nasjonal lovgivning.

Morselskapets drift påvirker bare i liten grad det ytre miljø negativt i form av utslipp til vann og luft. Derimot bidrar selskapet miljømessig positivt gjennom fornybar vannkraftproduksjon.

Også driften ved konsernets øvrige virksomheter innebærer liten fare for forurensning av det ytre miljø. I den grad en slik risiko eksisterer, er det gjennomført tiltak i tråd med nasjonale lover og retningslinjer for å hindre eventuelle negative miljøvirkninger.

Arbeid med å fremme formålet med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

Konsernet legger vekt på å fremme likestilling på alle områder og arbeider for å hindre diskriminering på grunn av etnisk opprinnelse, religion eller nedsatt funksjonsevne.

Forskning og utvikling

Den vesentlige FOU-aktivitet har foregått i Glamox, EFD, Tekna, Powel og Markedskraft.

Glamox har også i 2016 hatt høy aktivitet innen produktutvikling og flere nye produktfamilier er lansert. Glamox utgiftsfører alle kostnader relatert til forskning og utvikling. For 2016 utgiftsførte Glamox MNOK 27,5 mot MNOK 24,1 i 2015.

I 2016 utgjorde utviklingskostnadene i EFD MNOK 25,7 for egenfinansierte prosjekter ved utvikling av nye omformere og induksjonsanlegg. Utviklingskostnadene i 2015 var MNOK 20,6.

I Tekna utgjorde kostnader til R&D i 2016 MNOK 9,3, mot MNOK 13,3 i 2015.

Powel har aktivert MNOK 38,6 mot 34,4 i 2015 ifm utvikling av nye software produkter. I tillegg har selskapet utgiftsført utviklingskostnader på MNOK 72,9 i 2016.

Markedskraft har aktivert MNOK 3 i 2016. I tillegg har selskapet utgiftsført utviklingskostnader på MNOK 5,1.

Etikk og samfunnsansvar

Arendals Fossekompani har utarbeidet en separat rapport i henhold til Regnskapslovens §3.3 vedrørende samfunns-ansvar (CSR). Rapporten finnes på selskapets hjemmeside på internett.

I «Redegjørelse om samfunnsansvar» blir konsernets arbeid og retningslinjer på områdene menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon utdypet. Redegjørelsen blir gitt for hvert enkelt underkonsern.

Arendals Fossekompani skal ha en høy etisk standard, og kommunikasjonen med omgivelsene skal være åpen, tydelig og ærlig. Selskapet har et ansvar for trygge og gode arbeidsplasser i de lokalmiljøene hvor vi er tilstede. AFK søker å skape verdier for samfunnet, kunder, ansatte og eiere. Morselskapet har gjennom mange år basert sin virksomhet på utnyttelse av en lokal naturressurs og ønsker derfor spesielt å bidra til verdiskaping og samfunnsmessig utvikling i Arendalsdistriktet. Tilsvarende gjelder våre datterselskaper i sine lokalmiljøer. Selskapet støtter Arendalsuka, TEDx Arendal og jazz- og bluesfestivalen Canal Street, i tillegg til diverse tiltak for barn og unge innen idrett og kultur.

IFRS

Arendals Fossekompani har for morselskap og konsern utarbeidet regnskaper i henhold til prinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkjent av EU.

Aksjonærforhold

I løpet av året ble det omsatt 62.937 (41.363) aksjer tilsvarende 2,8% av totalt antall utestående aksjer. Selskapet eide pr 31.12.15 selv 51.852 aksjer, tilsvarende 2,31 % av totalt antall utestående aksjer.

Styret vil foreslå at generalforsamlingen fornyer styrets fullmakt til kjøp av egne aksjer, innenfor en totalramme på 10 % og innenfor et prisintervall på NOK 100 - NOK 5000.

Aksjekursen var ved årets begynnelse kr 2.085, mot kr 2.964 ved årets slutt. Verdiøkningen for året 2016 inkludert utbytte på 96,- utgjorde 42%.

Finansiell stilling

Morselskapets og konsernets finansielle stilling er god. Styret antar at det foreligger et godt grunnlag for vekst i morselskapets og konsernets verdier.

Risiko og usikkerhetsfaktorer

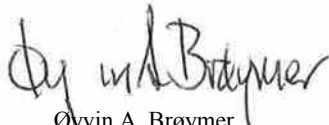
Konsernet er eksponert for valutarisiko, kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko fra drift og bruk av finansielle instrumenter. Disse forhold er nærmere beskrevet i note 16 til regnskapet.

Disponering av årsresultat

Det regnskapsmessige overskudd i Arendals Fossekompani ASA utgjorde NOK 327.537.839. Styret foreslår at overskuddet disponeres på følgende måte:

Utbytte kr 95,- pr aksje	NOK 207.856.010
Til annen egenkapital	NOK 119.681.829
Sum disponert	NOK 327.537.839

Froland, 19. april 2017


 Øyvind A. Brøymer
 Styrets leder

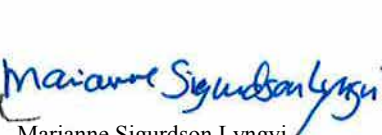

 Morten Bergesen
 Styrets nestleder


 Didrik Vignæs


 Arild Nysæther


 Marianne Lie


 Heidi Marie Petersen


 Marianne Sigurdson Lyngvi


 Jarle Roth
 CEO

MORSELSKAPET – KRAFTPRODUKSJON OG FINANSPORTEFØLJE

Virksomheten i morselskapet består av kraftproduksjon i Arendalsvassdraget samt administrasjon for konsernet AFK. Driften skal vedlikeholdes, effektiviseres og videreutvikles innenfor de rammer som samfunnet og selskapets lønnsomhetskrav gir rom for. Administrasjonen i AFK utøver aktivt eierskap i døtre, forvalter finansielle investeringer og eiendomsinvesteringer.

Morselskapet fikk i 2016 en omsetning på MNOK 113, mot MNOK 107 i 2015. EBITDA for morselskapet ble MNOK 45, mot MNOK 51 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 328, mot MNOK 192 i 2015.

Utbytte fra datterselskaper og tilknyttede selskaper bidro med MNOK 149 mot MNOK 87 i 2015. I tillegg mottok virksomheten MNOK 118 i utbytte fra de finansielle investeringene mot MNOK 116 i 2015. Morselskapet registrerte en kursgevinst på lån i fremmed valuta på MNOK 97 i 2016. Alle inntektene tilhørende finansporteføljen er bokført under finansinntekter.

Kraftproduksjon

Brutto kraftproduksjon i 2016 ble 485,9 GWh (529 GWh). Samlet netto inntekt fra salg av kraft ble MNOK 113 (107), hvorav salg av spotkraft utgjorde MNOK 103 (92). Midlere kraftpris i spotmarkedet (ref. Arendal) endte for 2016 på 23,3 øre/kWh (17,7), mens selskapet har oppnådd en gjennomsnittlig kraftpris på 22,9 øre/kWh (19,7) i dette markedet.

Det er gjennomført normale vedlikeholdsarbeider på kraftanleggene. Utgiftsførte kostnader i forbindelse med vedlikeholdsarbeider utgjorde i alt MNOK 6,9 mot MNOK 5,2 i 2015. Driften av anleggene har gått uten vesentlige uhell eller skader. Akkumulert for 2016 har det vært et produksjonstap på ca. 23 GWh i perioder hvor vannføringen har vært større enn aggregatenes slukeevne.

Kilandsfoss AS, hvor AFK og kommunene Åmli og Froland hver eier 1/3, fikk i mars 2013 konsesjon for bygging av Kilandsfoss kraftverk, beliggende midtveis mellom Bøylefoss og Flatenfoss og med planlagt ytelse 6,8 MW. Det ble videre gitt tillatelse til erverv av fallrettigheter, samt i nødvendig utstrekning tillatelse til ekspropriasjon av grunn og andre rettigheter. Arbeidet med å ajourføre tidligere planer pågår, før et eventuelt endelig vedtak om å starte utbygging.

Bøylefoss kraftverk har i dag 8 aggregater av varierende alder og størrelse. Selskapet vurderer en delvis fornyelse av anleggene i løpet av noen år og har startet arbeidet med å utrede tekniske og økonomiske forhold i tilknytning til dette.

Finansportefølje

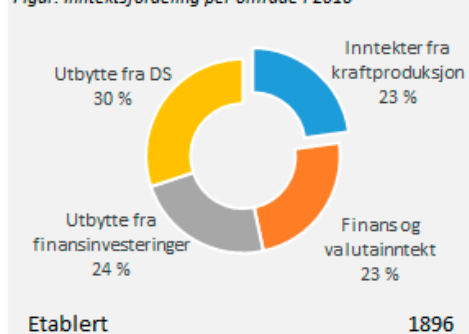
Selskapets investeringsportefølje, eksklusive datterselskaper og tilknyttede selskaper, fikk i 2016 en avkastning på MNOK 100 mot 549 i 2015. Dette representerer en avkastning i 2016 på 4,8% mot 31 % i 2015. Utviklingen for Oslo Børs Hovedindeks var til sammenligning 12,3 % i 2016 og 5,5 % i 2015. Porteføljens avkastning defineres i denne sammenheng som summen av mottatt utbytte og porteføljens verdiendring, korrigert for transaksjoner foretatt i perioden.

Det er ikke gjennomført aksjetransaksjoner av betydning i 2016. Pr. 31.12.16 hadde morselskapet MNOK 1.669 i urealisert kursgevinst på verdipapirporteføljen, mot MNOK 1.693 året før. Pr. 31.12 utgjorde selskapets aksjepost i Kongsberg Gruppen MNOK 1.197 av porteføljens totale verdi på MNOK 2.031.

Netto finansposter inkluderer urealiserte valutagevinst på banklån og regulering av utlån i valuta med MNOK 51. Det er i tillegg inntektsført en urealisert inntekt på MNOK 48 for rente- og valutaavtaler knyttet til obligasjonslån på MNOK 700.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	113	107	138
EBITDA	45	51	77
EBITDA margin	40 %	48 %	56 %
Resultat etter skatt	328	192	413
Kontantstrøm fra drift	21	61	63
NIBD	1 662	1 602	1 723
Egenkapital	2 363	2 307	2 028
Egenkapital andel	51 %	50 %	48 %

Figur: Inntektsfordeling per område i 2016



Styreleder Øyvind Brøymer

www.arendalsfoss.no

CEO

Jarle Roth

Veien videre

For å overholde lovpålagte sikkerhetskrav vil det for kommende år bli utført investeringer på eksisterende damanlegg. Administrasjonen vil fortsette sitt fokus på å videreutvikle konsernets datterselskaper og på forvaltning av konsernets finansielle investeringer. Det forventes at morselskapet vil få et resultat i 2017 som vil ligge på nivå med 2016.

Virksomheten utvikler, produserer og distribuerer profesjonelle belysningsløsninger for det globale markedet. Glamox har virksomhet i flere europeiske land, samt i Asia, USA, Canada og Brasil. Konsernet har tre divisjoner: Sourcing, Production & Logistics (SPL), Professional Building Solutions (PBS) og Global Marine & Offshore (GMO). SPL har ansvar for innkjøp, produksjon og logistikk i konsernet. De to øvrige divisjoner har et totalansvar for sine respektive markeder, herunder salgsprosess, produktutvikling og produktledelse.

Året 2016

Glamox kjøpte i løpet av året 100% av aksjene i selskapet LINKSrechts Ingenieurgesellschaft mbH(LR). Selskapet er lokalisert i nærheten av Hamburg og produserer avanserte LED-belysningssystemer for militær marine-segmentet med leveranser over hele verden. Selskapet har 24 ansatte og omsetning på MEUR 5,8 i 2016. Glamox ønsker å vokse innen dette området og kan nå levere komplette belysningssystemer globalt.

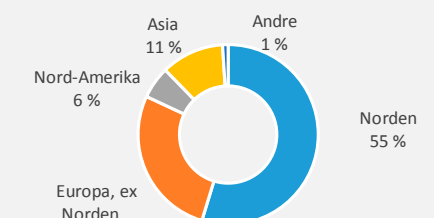
Markedsutviklingen innen PBS divisjonen styres av aktiviteten i nybygging, rehabilitering og modernisering av yrkesbygg. De fleste av hovedmarkedene for denne divisjonen har hatt vekst i 2016. Dette skyldes fortsatt primært overgangen til LED. Markedsutviklingen innen GMO divisjonen styres av aktivitetsnivået innenfor nybygging, ombygging og rehabilitering av alle typer maritime fartøy og offshoreinstallasjoner. Her har divisjonen, spesielt i første halvår av 2016, opplevd en vesentlig nedgang i etterspørselen etter våre leveranser til olje og gass segmentet sammenlignet med 2015. Det globale markedet mot handelsfartøy har hatt en nedgang i etterspørselen utover i 2016. Innenfor segmentene cruise og ferger, militær marine samt fritidsbåter har markedsutviklingen derimot vært god. På sammenlignbar virksomhet har konsernet en nedgang i omsetningen på 3,4 %. Hovedforklaringen er nedgangen i omsetningen mot olje og gass segmentet og til dels mot det kommersielle marine segmentet. I alle andre segmenter opplever konsernet vekst. Gjennom 2016 er salgsapparatet ytterligere forsterket i flere markeder. Aktiviteten på produktutvikling har i 2016 vært høy og flere nye produktfamilier er lansert. Alle nye produktfamilier lanseres nå med LED-teknologi. Omsetningen av LED-baserte produkter fortsetter å øke i 2016.

Glamox fikk i 2016 en omsetning på MNOK 2509, mot MNOK 2498 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 193, mot MNOK 220 i 2015.

Glamox

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	2 509	2 498	2 222
EBITDA	312	344	303
EBITDA margin	12 %	14 %	14 %
Resultat etter skatt	193	220	165
Kontantstrøm fra drift	321	256	209
NIBD	-240	-140	-1
Egenkapital	703	624	435
Egenkapital andel	48 %	47 %	39 %

Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2016



Datterselskap siden	2012
Eierandel	75,20 %

Styreleder Bjørn Arnestad

www.glamox.no

CEO Rune Marthinussen

Veien videre

For året som helhet forventer konsernet et resultat på nivå med 2016. Etterspørselen etter belysningsløsninger i PBS sine hovedmarkeder forventes å være på samme nivå i 2017 som i 2016. Veksten i LED-markedet er noe lavere kombinert med fortsatt prispress. Installert base er derimot lav og gir muligheter.

For virksomhetsområdet GMO forventer selskapet i 2017 ytterligere nedgang i hovedmarkedene. Utsikter til en svakere markedsutvikling innen handelsfartøy samt fortsatt lav aktivitet innen olje og gass ligger til grunn for denne vurderingen. Økt markedsbearbeiding på andre områder, samt større verdi på lypakkene, vil kompensere noe for den svakere markedsutviklingen innen hovedsegmentene.

Virksomheten leverer avanserte varmesystemer basert på induksjonsteknologi til verkstedindustrien over hele verden.

Konsernets virksomhet er konsentrert i tre aktivitetsområder: Induction Heating Machines (IHM), Induction Power Systems (IPS) og Spares and Service (SAS). De viktigste kundene finnes innen bilindustri, rørproduksjon, elektronisk industri, kabelindustri og mekanisk industri. Konsernet har produksjonsenheter i Norge, Tyskland, Frankrike, Romania, India, Kina og USA. I tillegg har selskapet egne salgskontorer i en rekke land.

Året 2016

EFD har i 2016 svakere omsetning og resultat enn året før. Dette skyldes lav aktivitet i særlig tredje kvartal som følge av svak ordreinngang i begynnelsen av året og at regnskapet er belastet restruktureringskostnader på ca 14 MNOK.

Ordreinngangen var i første halvår 2016 svak. For 2016 som helhet ble også ordreinngangen svakere enn i 2015. En god ordreinngang i fjerde kvartal gjorde at selskapet har omtrent samme ordresreserve ved inngangen til 2017 som ved inngangen til 2016.

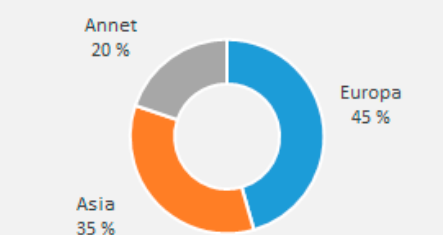
Selskapet gjennomfører utviklingsprosjekt både sammen med kunder og for egen regning. Alle utviklingskostnader utgiftsføres. I 2016 utgjorde dette ca 25 MNOK. Dette representerte en økning på 17% fra 2015. Selskapet fortsatte investeringen i nytt produksjonsanlegg i India, dette ble innviet i første kvartal 2016 og gir betydelig økt kapasitet i et viktig marked. Selskapet fortsatte restruktureringen i Europa; både IHM og IPS er ytterligere konsolidert og virksomheten fortsetter overføringen av arbeidsintensiv produksjon til Romania. Dette vil gi reduserte kostnader.

Selskapet finansierer virksomheten med lån i flere valutaer og søker å begrense valutarisikoen ved å valutasikre både kundeordrer og forventede fremtidige kundeordrer.

EFD fikk i 2016 en omsetning på MNOK 1031, mot MNOK 1071 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 26, mot MNOK 40 i 2015.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	1 031	1 071	899
EBITDA	76	96	85
EBITDA margin	7 %	9 %	9 %
Resultat etter skatt	26	40	43
Kontantstrøm fra drift	60	96	22
NIBD	76	69	115
Egenkapital	371	367	297
Egenkapital andel	44 %	41 %	36 %

Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2016



Datterselskap siden	2007
Eierandel	70,10 %

Styreleder Sam Syvertsen

www.efd-induction.com

CEO Bjørn Eldar Petersen

Veien videre

EFD forventer høyere omsetning for 2017 og et noe bedre resultat enn for regnskapsåret 2016. Virksomheten forventer at restruktureringen vil gi effekt samtidig som resultatene av investering i produktutvikling og markedsutvikling vil vise seg.

Virksomheten er rådgivende systemintegrator og tjenesteleverandør av mobile, satellittbaserte kommunikasjonsløsninger til offentlig og privat sektor. Innenfor offentlig sektor har selskapet omfattende kontrakter med det britiske og tyske forsvaret. Innenfor privat sektor er selskapet særlig sterkt representert innen media og shipping. Selskapet er Inmarsats største distributør av satellitt-tjenester til offentlig sektor. Selskapets hovedkontor ligger i London.

Året 2016

Selskapet leverte et solid resultat i 2016. Det gode resultatet skyldes fortsatt sterk leveranse i maritim sektor, der de fleste kundene nå har oppgradert til selskapets NSSL's egne VSAT tjeneste. Forsvarsvirksomheten har også fortsatt med gode resultat, blant annet på grunn av høy trafikk i forbindelse med krisen i Midt-Østen. I tillegg har utviklingen i valuta vært positiv.

Selskapet investerte også i 2016 betydelig i anlegg som leases til kommersielle kunder og til forsvaret i Storbritannia. Dette omfattet blant annet et moderniserings program som vil avsluttes våren 2017 og som vil gi moderne, robust og sikker IP kommunikasjon i den Britiske marinen.

NSSL åpnet i 2016 et nytt kontor i Sør Afrika som skal betjene kunder i Afrika. Selskapet kjøpte i april 2016 Marine Electronics Solutions for å styrke selskapets servicevirksomhet og engineeringsmiljø. I desember kjøpte NSSL den norske IP TV spesialisten SnapTV for å få et bredere tilbud til sine kunder.

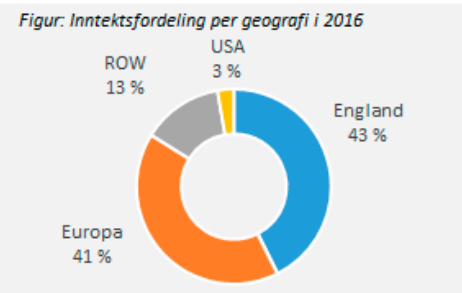
NSSL fikk i 2016 en omsetning på MNOK 902, mot MNOK 889 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 87, mot MNOK 79 i 2015.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	902	889	529
EBITDA	174	151	103
EBITDA margin	19 %	17 %	19 %
Resultat etter skatt	87	79	52
Kontantstrøm fra drift	134	178	85
NIBD	-65	-56	-16
Egenkapital	254	288	229
Egenkapital andel	50 %	46 %	50 %

Styreleder	Arild Nysæther
CEO	Sally-Ann Ray

www.nsslglobal.co.uk

Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2016



Datterselskap siden	2010
Eierandel	80,00 %

Veien videre

NSSL forventer en svak reduksjon i omsetning og i resultat sammenlignet med 2016. Det er sterkt marginpress på grunn av at mange konkurrenter har ubrukt kontrahert satellittkapasitet.

Virksomheten utvikler og leverer forretningskritiske IT-løsninger og tjenester til energisektoren i Norden og Europa, til kommuner i Norge, samt entreprenørsektoren i Norge og Sverige. Selskapet har hovedkontor i Trondheim, og har kontorer flere andre steder i Norge og datterselskaper i Sverige, Danmark Sveits, Polen og Tyrkia.

Året 2016

Virksomheten rapporterer om økt omsetning for 2016 og et positivt resultat. Sammenlignet med 2015 er resultatene dårligere men korrigerer man for engangseffekter i 2015 (pensjonseffekter) er den underliggende driften bedre med positive resultater.

Forretningsområdet Smart Energy har gjennom året opplevd utfordringer og leverer ikke resultater som forventet. Det er igangsatt en tiltaksplan for å bedre dette områdets lønnsomhet. Forretningsområdene Asset Performance, Water & Communities, Construction og Metering virksomheten leverer positive resultater for 2016.

Innenfor området Asset Performance har det vært høy aktivitet generelt sett, og etterspørselen etter selskapets driftsstøtteløsning er spesielt stor. Denne løsningen utnytter sanntidsbasert informasjon, og Powel ser stadig nye muligheter i grensesnittet mellom selskapets forretningsinnsikt og teknologikompetanse. Skybaserte løsninger der Powel anvender maskinlæring er en sentral del av dette.

Innenfor området Water & Communities har selskapet tilsvarende utviklet og solgt en rekke nye løsninger med basis i denne type teknologi. Selskapet har også implementert de første løsninger i det danske markedet. Innenfor Construction lanserte Powel i 3. kvartal 2016 Powel Connected, et skybasert konsept for effektiv informasjonsdeling mellom byggherre og entreprenør i anleggsprosjekter. Løsningen fikk god respons i markedet.

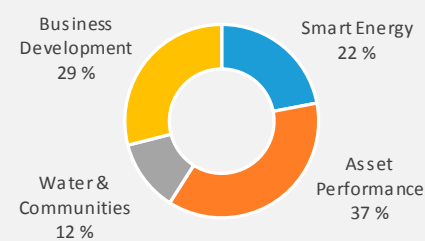
Meteringvirksomheten har utviklet seg positivt gjennom året og selskapet har spesielt fokusert på bølge nr 2 rundt Smarte målere i det svenske markedet.

Powel fikk i 2016 en omsetning på MNOK 560, mot MNOK 512 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 9, mot MNOK 36 i 2015. Engangseffekt av endring i pensjonsordninger i 2015 var MNOK 34 etter skatt.

Selskapet har i 2016 aktivert MNOK 39 mot MNOK 34 i 2015 ifm utvikling av nye software produkter. I tillegg har selskapet utgiftsført utviklingskostnader på MNOK 73 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	560	512	453
EBITDA	61	98	48
EBITDA margin	11 %	19 %	11 %
Resultat etter skatt	9	36	12
Kontantstrøm fra drift	49	35	14
NIBD	73	68	16
Egenkapital	194	188	149
Egenkapital andel	40 %	40 %	40 %

Figur: Inntektsfordeling per område i 2016



Datterselskap siden	2009
Eierandel	96,00 %

Styreleder Jarle Roth

www.powel.no

CEO Bård Benum

Veien videre

Powel har igangsatt flere initiativ som fokuserer på å bedre den underliggende driften i de enkelte virksomhetsområdene. Disse aktivitetene fortsetter i 2017 og det er forventet at 2017 vil gi tilsvarende omsetning som i 2016 men med en bedre underliggende lønnsomhet.

SCANMATIC



Virksomheten leverer teknisk infrastruktur og instrumenterings- og kontrollsystemer til industrielle, profesjonelle kunder innen segmentene Forsvar, Samferdsel, Fornybar energi og Offshore. Scanmatic Elektro AS eies 51% av Scanmatic AS og er en elektroentreprenør, i hovedsak innen vei- og tunnelbelysning.

Året 2016

Alle deler av selskapet har utviklet seg tilfredsstillende gjennom 2016, men det er i hovedsak Scanmatic Elektro AS som står for den sterke veksten i driftsinntekter og resultat. Det skyldes utvidelse i leveranseomfang og god fremdrift på de største prosjektene. Større prosjekter som har vært levert gjennom 2016 er Tromsøysund og Norlands prosjektet. Begge er Scanmatic Elektro prosjekter med betydelige teknologileveranser fra Scanmatic. Prosjekter som kan nevnes i tillegg er MPS prosjektet som går ut på å utvikle og levere et høypresisjons posisjoneringssystem til kalibrering av militære sensorer.

I morselskapet har året vært preget av store og utfordrende prosjekter innen forsvar, offshore og samferdsel. Selskapet utvikler et svært avansert satellittbasert posisjoneringssystem for NATO FORACS, har levert flere innovative instrumenteringssystemer for overvåking av forankring av offshoreinstallasjoner og har hatt rekordhøy aktivitet innen SRO og trafikkovervåkingssystemer for tunnel i nært samarbeid med Scanmatic Elektro.

Scanmatic Instrument Technology AS i Ås, som ble etablert i januar 2016 basert på oppkjøpet av ITAS, har levert betydelig bedre enn budsjett både ift omsetning og resultat, og er ila 2016 fullt ut integrert i Scanmatic-systemet og får nå alt av økonomi- og administrative IT-tjenester levert fra Scanmatic.

Den største hendelsen i vårt svenske datterselskap Scanmatic Environmental Technology AB er inngåelsen av en rammeavtale om leveranse av målestasjoner for meteorologi og hydrologi til SMHI (Svensk Meteorologisk og Hydrologisk Institutt). Avtalen omfatter utskifting av samtlige av SMHI's hydrologiske og meteorologiske målestasjoner ila 5 år, og vil være en viktig referanse for Scanmatic, også utenfor Sverige.

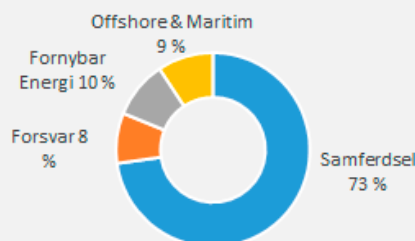
I tillegg har beslutningen om flytting til nye lokaler for Scanmatic og Scanmatic Elektro og oppfølging av ombyggingsprosjektet på Krøgenes preget 2016 på en positiv måte.

Scanmatic fikk i 2016 en omsetning på MNOK 659, mot MNOK 319 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 44, mot MNOK 27 i 2015.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	659	319	292
EBITDA	61	38	24
EBITDA margin	9 %	12 %	8 %
Resultat etter skatt	44	27	17
Kontantstrøm fra drift	13	39	11
NIBD	-60	-63	-28
Egenkapital	93	61	32
Egenkapital andel	40 %	41 %	30 %

Styreleder	Jarle Roth	www.scanmatic.no	CEO	Kim Steinsland
------------	------------	------------------	-----	----------------

Figur: Inntektsfordeling per markedsområde i 2016



Datterselskap siden	2004
Eierandel	67,00 %

Veien videre

Scanmatic fortsetter videreutviklingen av egen produktportefølje. Utviklingen av datainnsamlingssystemet Hidacs2 fortsetter i Q1-17 og vil bli drift satt hos første kunde i løpet av denne perioden. I tillegg skal Scanmatic flytte til nye lokaler (Bedriftsveien 17) medio mai 2017. Totalt for året forventer selskapet en reduksjon i omsetning og en noe svakere margin sammenlignet med 2016.

Virksomheten tilbyr tjenester i mange deler av verdikjeden, inkludert fundamental markedsanalyse, rådgivning, risikostyring, fysisk håndtering og finansiell porteføljeforvaltning. I tillegg tilbyr Markedskraft investorer kapitalforvaltning basert på handel i el-derivater.

Året 2016

Selskapets omsetningen og resultat er svakere enn foregående år, noe som primært skyldes negativ resultatutvikling innen porteføljehåndtering i det tyske kraftmarkedet.

Markedskraft har de siste årene bygget opp en satsning innenfor grønn energi og porteføljehåndtering i Tyskland og tilgrensende markeder. Et særdeles krevende marked for forvaltning av fornybar kraftproduksjon i 2016 gav denne virksomheten betydelige utfordringer gjennom året. Videre vekst innen denne posisjonen innebærer krav til stor finansiell kapasitet, og virksomheten ble derfor solgt til Agder Energi med operasjonell virkning fra 1/1-2017.

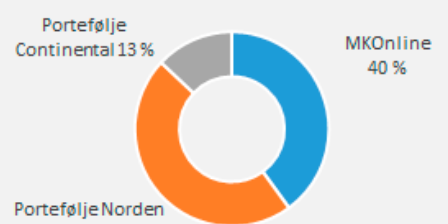
Markedskrafts øvrige porteføljeverksamhet er omorganisert som følge av transaksjonen med Agder Energi, og er nå en tydeligere enhet med tanke på tjenesteleveranser til det Nordiske kraftmarkedet. Totalt forvalter Markedskraft et volum innen produksjon og forbruk av kraft som gjør selskapet til en av Nordens største aktører. Generelt ser vi styrking av selskapets aktivitet i Sverige og Finland, men noe avtagende utvikling i Danmark og Norge.

Selskapets analysevirksomhet, MKonline, fortsetter sin solide vekst og lykkes godt inn mot nye markeder og markedssegmenter. MKonline er ledende innen fundamentaldata og markedsanalyser av det europeiske markedet for elektrisk kraft. Virksomheten har ved utgangen av året over 300 kunder i 28 europeiske land.

Markedskraft fikk i 2016 en omsetning på MNOK 130, mot MNOK 131 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -4, mot MNOK 22 i 2015.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	130	131	121
EBITDA	2	38	9
EBITDA margin	2 %	29 %	7 %
Resultat etter skatt	-4	22	6
Kontantstrøm fra drift	-14	20	-10
NIBD	-49	-67	-100
Egenkapital	74	80	59
Egenkapital andel	37 %	39 %	32 %

Figur: Inntektsfordeling per forretningsområde i 2016



Datterselskap siden	1992
Eierandel	71,70 %

Styreleder Morten Henriksen

www.markedskraft.com

CEO Lars Peder Fensli

Veien videre

Espen Zachariassen har overtatt som CEO fra og med 1. april 2017. Markedskraft vil i perioden fremover arbeide med å fokusere virksomheten etter salget av den tyske porteføljeeenheten. Av den grunn forventer selskapet lavere omsetning men forbedret resultat sammenlignet med 2016.

Virksomheten drifter egne og tredjeparts kombinerte kraftvarmeverk. Disse utnytter overskuddsvarmen fra gassbasert elektrisitetsproduksjon til å tilføre varme, damp eller kjøling til industrielle partnere lokalisert nær kraftvarmeverket. Elektrisitetsproduksjonen selges løpende til det fysiske kraftmarkedet. Rammevilkårene tilsier at man løpende må vurdere kjøremønster for kraftvarmeverkene i forhold til oppnådd pris på produsert kraft og kostnad til konsumert gass. Cogen har opparbeidet seg en unik kompetanse på effektiv drift av kraftvarmeverk under disse vilkårene.

Året 2016

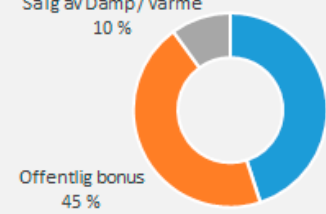
Spania opplevde uvanlig lave kraftpriser gjennom de tre første kvartalene i 2016. Dette skyldtes i stor grad rikelig med nedbør i begynnelsen av året som førte til høy vannkraftproduksjon og nedad press på kraftprisene. Dette førte igjen til reduserte inntekter fra Cogens kraftproduksjon. Cogens resultater var også preget av at tre av anleggene opplevde motorhavari og/eller brann gjennom året, med tilhørende driftsstans og reduserte inntekter. Forsikringer dekket reparasjon og deler av de tapte inntektene. Anleggene er nå reparert og i full drift.

I årets siste kvartal steg kraftprisene til uvanlig høye nivåer. Lite nedbør og redusert vannkraftproduksjon drev kraftprisene i været. I tillegg førte driftsstans i fransk kjernekraftproduksjon til økt etterspørsel etter spansk kraft med ytterligere oppad prispress. Dette påvirket Cogens inntekter fra produsert kraft positivt.

Cogen fikk i 2016 en omsetning på MNOK 488, mot MNOK 463 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 0,48, mot MNOK 25 i 2015.

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	488	463	339
EBITDA	22	37	-22
EBITDA margin	5 %	8 %	-6 %
Resultat etter skatt	-	25	-38
Kontantstrøm fra drift	7	26	-17
NIBD	171	190	188
Egenkapital	76	29	-2
Egenkapital andel	19 %	7 %	-1 %

Figur: Inntektsfordeling i 2016



Datterselskap siden	2011
Eierandel	100,00 %

Styreleder	Morten Bergesen	www.cogen-energia.com	CEO	Antonio Quilez
------------	-----------------	-----------------------	-----	----------------

Veien videre

Året 2017 har startet med høye kraftpriser. I tillegg har spanske myndigheter som tidligere signalisert, fornyet støtteordningen for kraftvarmeverk for de neste tre år. Cogen forventer av den grunn et 2017 som ligger over resultatene for 2016.

Virksomheten produserer maskiner for produksjon av sfæriske mikro- og nanopartikler basert på bruk av plasma frembrakt ved elektrisk induksjon. Tekna har et datterselskap for produksjon av slike pulver. Selskapet har også et datterselskap i Frankrike som betjener det europeiske markedet og et datterselskap i Kina.

Året 2016

Selskapets leveranser av både pulver og systemer har fortsatt å øke og virksomheten rapporterer for tredje år en solid vekst i omsetning. For 2016 var veksten 45%.

På maskinproduksjonssiden leveres det systemer både til industrielle og offentlige kunder. Selskapets nyutviklede 15 kW system har hatt stor suksess særlig til industrielle utviklingsmiljø. På pulversiden vokser fortsatt etterspørselen etter gode metallpulver til 3d-printing betydelig. Tekna har utviklet og søkt patent på et system for trådbasert plasma atomisering, og salg av titan-pulver basert på dette konseptet vokste sterkt i 2016. Selskapet fortsetter utvikling av konseptet og har gjennom 2016 redusert kostnadene pr kg betydelig. For nano-pulver ser en også økt etterspørsel.

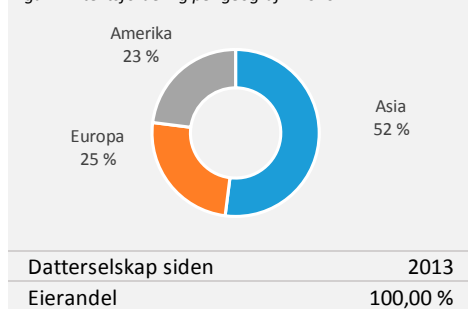
Selskapet etablerte i 2016 et datterselskap i Kina.

Tekna fikk i 2016 en omsetning på MNOK 125, mot MNOK 86 i 2015. Asia er det største markedet, men det er også betydelig virksomhet i Europa og Nord-Amerika. Til tross for kraftig vekst avsluttet selskapet året 2016 med positiv EBITDA. Selskapet utgiftsfører alle utviklingskostnader.

Tekna

Finansielle fakta, MNOK	2016	2015	2014
Driftsinntekter	125	86	46
EBITDA	7	-1	-11
EBITDA margin	6 %	-1 %	-24 %
Resultat etter skatt	-13	-7	-14
Kontantstrøm fra drift	11	-28	-7
NIBD	76	66	61
Egenkapital	54	67	40
Egenkapital andel	30 %	39 %	31 %

Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2016



Styreleder Morten Henriksen

www.tekna.com

CEO

Luc Dionne

Veien videre

Det er forventet at Tekna vil fortsette å vokse i 2017 både på systemer og pulver. Selskapet vil øke produksjonskapasiteten for pulver og fortsette å investere i teknisk utvikling så vel som markedsutvikling. Tekna forventer for 2017 en høyere omsetning og et bedre resultat enn i 2016.

EIENDOM

Arendal Industrier

Virksomheten var fra årsskiftet 2015/2016 et heleid datterselskap av AFK og fikk i 2016 en omsetning på MNOK 5,6. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -0,47. Selskapets aktiviteter har som tidligere bestått av utleie av bygninger og areal på Vindholmen området. Området disponeres via festekontrakt inngått med tomteeier AFK. Selskapet fullførte i april et nytt industribygg som er leid ut på langsiktig avtale. Det ble i juni startet opp reguleringsarbeid med tanke på å utvikle verftsområdet til kombinert bolig/næring. Forslag til ny områdeplan samt delvis detaljregulering planlegges innlevert til Arendal kommune før sommeren 2017.

Arendal Lufthavn Gullknapp

Selskapet er fortsatt i en investeringsfase men planlegger åpning av flyplassen i løpet av første halvår 2017. Flyplassen har da en rullebane på 1 199 m og vil være sertifisert som småflyplass med flytrafikk tillatt opptil 5 700 kg og 9 passasjerer. Arendal Lufthavn Gullknapp ligger i Froland kommune i Aust-Agder. Flyplassen ligger geografisk gunstig plassert og har svært gode inn- og utflygingsforhold.

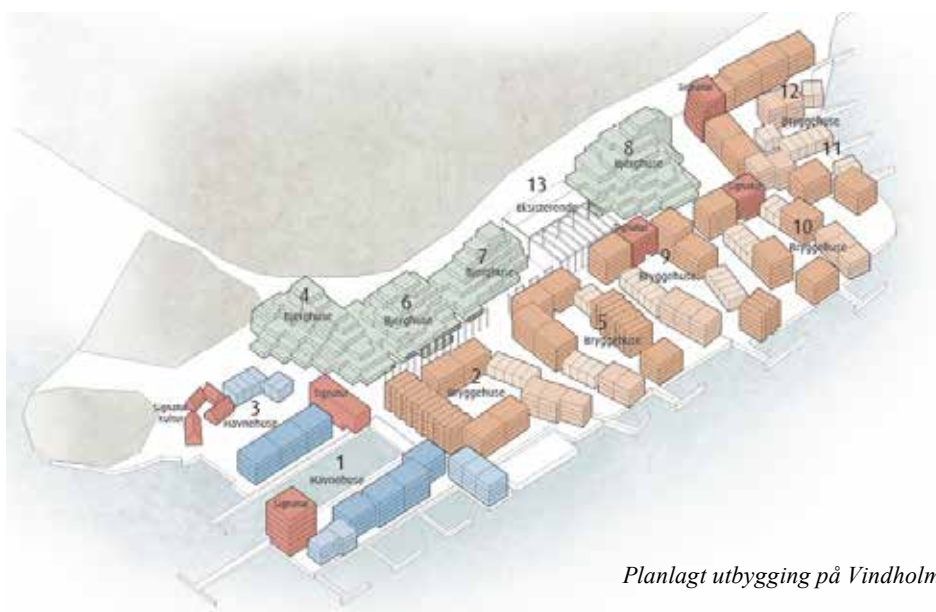
Pr. 31.12.16 har AFK en eierandel på 88,6 %. Øvrige eiere er bl.a. kommunene Arendal, Froland og Tvedestrand. Selskapet har 2 ansatte. Gullknapp fikk i 2016 en omsetning på MNOK 0,25, mot MNOK 0,20 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -2,4, mot MNOK -1,3 i 2015.

Scanmatic Eiendom

Selskapet eier eiendommen Steinodden i Kilsund i Arendal hvor Scanmatic AS i dag driver sin virksomhet. Scanmatic kommer i 2017 til å flytte sin virksomhet til Bedriftsveien 17, og eiendommen i Kilsund er derfor søkt omregulert til boligformål. AFKs eierandel er 72,3 %. Scanmatic Eiendom fikk i 2016 en omsetning på MNOK 1,6, mot MNOK 1,6 i 2015. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 0,9, mot MNOK 0,7 i 2015.

Bedriftsveien 17

AFK kjøpte i januar samtlige aksjer i Bedriftsveien 17 AS, Arendal. Ombygging til verksted og kontorer som vil bli utleid til Scanmatic AS på langsiktig avtale, startet i september og forventes fullført i mai 2017.



Planlagt utbygging på Vindholmen

Resultatregnskap

(1 000 NOK)

Driftsinntekter og driftskostnader

Salgsinntekter

Annen driftsinntekt

Sum driftsinntekter

Varekostnad

Lønnskostnader

Effekt ved avvikling av ytelsesbasert pensjon

Annen driftskostnad

Sum driftskostnader

EBITDA

Avskrivning på driftsmidler

Amortisering av immaterielle eiendeler

Reversering av nedskrivning / nedskrivning av anleggsmidler

Driftsresultat

Finansinntekter og finanskostnader

Inntekt fra investering i DS og TS (*)

Finansinntekt

Konserninterne renteinntekter

Finanskostnad

Resultat av finansposter

Andel resultat fra TS (*)

Resultat før skattekostnad

Skattekostnad

Årsresultat

Henføres til

Minoritetsinteresser årsresultat

Aksjonærene i mor årsresultat

Sum

Basisresultat pr. aksje (NOK)

Utvannet resultat pr. aksje (NOK)

Oppstilling over totalresultat

Andre inntekter og kostnader

Omregningsdifferanser

Endring sikringsreserve

Endring virkelig verdi EK instrumenter tilgjengelig for salg

Endr virk.verdi EK instr tilgj for salg overført til resultat

Skatt på andre inntekter og kostnader som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet

Sum andre inntekter og kostnader som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet

Aktuarielle gevinster og tap

Skatt vedr. aktuarielle gevinster og tap

Sum andre inntekter og kostnader som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet

Sum andre inntekter og kostnader i perioden

Årsresultat

Totalresultat for perioden

Henføres til

Minoritetsinteresser totalresultat

Aksjonærene i mor totalresultat

Sum

Note	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
1,2	6 420 275	5 991 067	108 750	103 977
1,2	102 806	94 544	3 970	2 906
	6 523 081	6 085 611	112 719	106 883
	3 086 937	2 713 975	5 108	5 728
4	1 952 672	1 843 989	33 411	30 546
4		-85 695		-6 958
7,19	722 684	766 061	29 462	27 041
	5 762 292	5 238 330	67 981	56 357
	760 789	847 282	44 739	50 526
5	147 443	142 560	6 629	6 718
6	134 727	127 729	245	252
5,6	2 773	-17 832		
	475 847	594 825	37 865	43 556
8,11			148 724	86 840
8	259 307	273 000	232 577	234 249
8			3 499	2 765
8	131 419	222 061	83 537	176 186
8	127 888	50 939	301 264	147 669
11	-5 065	-768		
	598 670	644 996	339 129	191 225
9	123 021	153 630	11 591	-312
	475 649	491 366	327 538	191 537
	91 533	101 463		
	384 116	389 903	327 538	191 537
	475 649	491 366	327 538	191 537
22	175	177		
22	175	177		
	-148 032	126 499		
	59 006	-52 966	27	-315
16	-17 003	358 871	-17 003	358 871
8,16		-69 616		-69 616
9	-15 013	14 038	-7	84
	-121 042	376 827	-16 983	289 025
	1 913	30 631	1 716	5 334
9	-548	-8 229	-412	-1 334
	1 365	22 402	1 304	4 001
	-119 677	399 229	-15 679	293 025
	475 649	491 366	327 538	191 537
	355 972	890 595	311 859	484 562
	75 947	126 157		
	280 025	764 437	311 859	484 562
	355 972	890 595	311 859	484 562

(*) DS = datterselskap, TS = tilknyttede selskap

Balanse

(1 000 NOK)

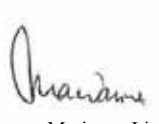
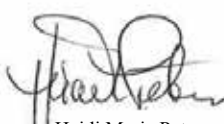
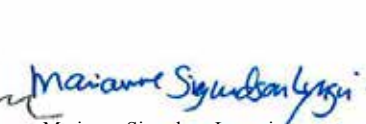
Balanse (1 000 NOK)	Note	Konsern		Morselskap	
		2016	2015	2016	2015
<i>Eiendeler</i>					
Eiendom, anlegg og utstyr	5	1 300 475	1 262 067	165 366	168 715
Immaterielle eiendeler	6	1 159 014	1 232 360	6 161	6 406
Investeringer i datterselskap	3,5,11			1 797 017	1 726 870
Investeringer i tilknyttede selskap	11	4 007	9 072	4 000	10 119
Lån til foretak i samme konsern				214 475	244 355
Andre fordringer og investeringer	12	163 027	156 483	113 076	108 928
Pensjonsmidler	4	17 627	18 441	7 177	7 383
Eiendel ved utsatt skatt	9	211 566	245 337	128 043	130 450
Sum anleggsmidler		2 855 716	2 923 760	2 435 315	2 403 226
Varebeholdninger	13	647 064	687 227		
Kundefordringer og andre fordringer	13,14	1 384 319	1 334 671	7 195	6 942
Lån til foretak i samme konsern				40 719	45 713
Kontanter og kontantekvivalenter	15	835 804	807 524	62 067	79 381
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	16	2 030 674	2 047 677	2 030 674	2 047 677
Finansielle eiendeler holdt for omsetning	16	20 038	54 391	20 038	54 391
Sum omløpsmidler		4 917 899	4 931 490	2 160 694	2 234 104
Sum eiendeler		7 773 615	7 855 250	4 596 008	4 637 331
<i>Egenkapital og forpliktelser</i>					
Aksjekapital (2 239 810 aksjer a NOK 100)	10	223 981	223 981	223 981	223 981
Annen innskutt egenkapital		92	92	92	92
Andre fond		1 708 605	1 819 680	1 603 917	1 664 328
Opptjent egenkapital		752 239	622 772	535 408	418 592
Sum egenkapital henført til eierne av morforetaket		2 684 917	2 666 525	2 363 398	2 306 992
Minoritetsinteresser	11	495 706	472 632		
Sum egenkapital		3 180 624	3 139 158	2 363 398	2 306 992
<i>Forpliktelser</i>					
Obligasjonslån	17	298 435	697 075	298 435	697 075
Rente og valutabytteavtale knyttet til obligasjonslån	16,17	72 092	205 971	72 092	205 971
Rentebærende lån og kreditter	17	1 588 581	858 447	1 280 791	552 242
Ytelser til ansatte	4	65 646	70 540	12 720	17 917
Avsetninger		39 989	42 770		
Forpliktelser ved utsatt skatt	9	242 206	235 718		
Sum langsiktige forpliktelser		2 306 949	2 110 521	1 664 039	1 473 205
Obligasjonslån	17	399 680		399 680	
Rentebærende lån og kreditter	17	59 488	769 881		722 443
Rente og valutabytteavtale knyttet til obligasjonslån	16,17	85 842		85 842	
Kassekreditt	17	164 071	158 213		
Leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser	18	927 126	1 002 904	15 042	54 307
Betalbar skatt	9	109 866	112 690	18 677	22 419
Gjeld til foretak i samme kons.				25 901	35 064
Andre kortsiktige forpliktelser	18	539 970	561 883	23 430	22 901
Sum kortsiktige forpliktelser		2 286 043	2 605 571	568 572	857 134
Sum egenkapital og forpliktelser		7 773 615	7 855 250	4 596 008	4 637 331

Froland, 19. april 2017






Øyvind A. Brøymer Morten Bergesen Didrik Vignæs Arild Nysæther
 Styrets leder Styrets nestleder


Marianne Lie Heidi Marie Petersen Marianne Sigurdson Lyngvi Jarle Roth
 CEO

Oppstilling over endringer i egenkapitalen

(1 000 NOK)

Konsern	Aksje kapital	Annen innskutt egenkap.	Omregningsdifferanser	Sikringsreserve	Virkelig verdi reserve	Egne aksjer	Sum andre fond	Opptjent egen kapital	Sum	Minoritets interesser	Sum
2015											
Balanse pr 1. januar	223 981	92	138 794	-14 920	1 403 895	-28 802	1 498 967	385 296	2 108 336	378 532	2 486 868
Totalresultat for perioden			61 251	-29 863	289 255		320 643	443 795	764 437	126 157	890 595
Kapitalendringer fra datterselskaper			70				70	-919	-849	-6 808	-7 657
Utbytte til aksjonærene								-205 400	-205 400	-25 249	-230 648
Balanse pr 31. desember	223 981	92	200 115	-44 783	1 693 150	-28 802	1 819 680	622 772	2 666 525	472 632	3 139 158

2016

Balanse pr 1. januar	223 981	92	200 115	-44 783	1 693 150	-28 802	1 819 680	622 772	2 666 525	472 632	3 139 158
Totalresultat for perioden			-66 744	32 666	-17 003		-51 081	331 106	280 025	75 947	355 972
Kjøp/salg av egne aksjer							-43 429		-43 429		-43 429
Kapitalendringer fra datterselskaper			-16 565				-16 565	10 387	-6 179	-1 186	-7 364
Utbytte til aksjonærene								-212 025	-212 025	-51 688	-263 713
Balanse pr 31. desember	223 981	92	116 806	-12 117	1 676 147	-72 231	1 708 605	752 239	2 684 917	495 706	3 180 624

Morselskap

	Aksje kapital	Annen innskutt egenk.	Omregningsdifferanser	Sikringsreserve	Virkelig verdi reserve	Egne aksjer	Sum andre fond	Opptjent egen kapital	Sum	Minoritets interesser	Sum
2015											
Balanse pr 1. januar	223 981	92		210	1 403 895	-28 802	1 375 303	428 454	2 027 830		2 027 830
Totalresultat for perioden				-230	289 255		289 025	195 538	484 562		484 562
Utbytte til aksjonærene								-205 400	-205 400		-205 400
Balanse pr 31. desember	223 981	92		-20	1 693 150	-28 802	1 664 328	418 592	2 306 992		2 306 992

2016

Balanse pr 1. januar	223 981	92		-20	1 693 150	-28 802	1 664 328	418 592	2 306 992		2 306 992
Totalresultat for perioden				20	-17 003		-16 983	328 842	311 859		311 859
Kjøp/salg av egne aksjer							-43 429		-43 429		-43 429
Utbytte til aksjonærene								-212 025	-212 025		-212 025
Balanse pr 31. desember	223 981	92			1 676 147	-72 230	1 603 917	535 408	2 363 398		2 363 398

Omregningsdifferanser

Omregningsdifferanser består av alle valutadifferanser som fremkommer ved omregning av finansregnskapene til utenlandske virksomheter med annen funksjonell valuta.

Sikringsreserve

Sikringsreserver består av den effektive delen av kumulative nettoendringer i virkelige verdi av kontantstrømssikringer.

Virkelig verdi reserve

Virkelig verdi reserver består av kumulative nettoendringer i virkelig verdi på investeringer tilgjengelig for salg inntil investeringen er fraregnet.

Egne aksjer

Egne aksjer utgjør anskaffelseskost for selskapets aksjer som er eiet av konsernet. Den 31. desember 2016 eide konsernet 51 852 (2015: 31 213) av selskapets aksjer.

Kontantstrømoppstilling

(1 000 NOK)

Kontantstrøm fra driftsaktiviteter**Årsresultat***Justert for*

Av- og nedskrivning på eiendeler, anlegg og utstyr

Amortisering av immaterielle eiendeler

Netto finansposter

Resultatandel fra tilknyttede selskap

Gevinst ved salg av driftsmidler

Skattekostnad

Sum

Endring i varelager

Endring i kundefordringer og andre fordringer

Endring i leverandørgjeld og annen gjeld

Endring i avsetninger og ytelser til ansatte

Sum

Betalt skatt

Netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter**Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter**

Mottatte renter og lignende

Mottatt utbytte

Mottatte kontanter ved fusjon

Innbetalinger ved salg av driftsmidler

Innbetalinger ved salg av eiendeler tilgjengelig for salg

Innbetalinger fra andre investeringer

Innbetalinger ved salg av aksjer i tilknyttede selskap

Innbetalinger ved salg av aksjer i datterselskaper

Kjøp av aksjer i datterselskaper (redusert med kontanter)

Kjøp av eiendeler tilgjengelig for salg og holdt for omsetning

Kjøp av eiendom - driftsmidler og imm eiendeler

Kjøp av minoritetsinteresse

Utbetalinger vedr andre investeringer

Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter**Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter**

Innbetaling av selskapskapital fra minoriteten

Innbetaling ved opptak av langsiktig gjeld

Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld

Endring i langsiktige konserninterne mellomværende

Endring i kortsiktige konserninternt mellomværende

Betalte renter og lignende

Netto endring i kassekreditt

Utbetaling av utbytte

Kjøp / salg av egne aksjer

Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter**Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter**

Kontanter og kontantekv. pr. 1. januar

Effekt av valutakursendr på kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekv. pr. 31.desember

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Kontantstrøm fra driftsaktiviteter				
Årsresultat	475 649	491 366	327 538	191 537
<i>Justert for</i>				
Av- og nedskrivning på eiendeler, anlegg og utstyr	148 991	124 728	6 629	6 718
Amortisering av immaterielle eiendeler	135 952	127 729	245	252
Netto finansposter	-127 888	-50 939	-301 264	-147 669
Resultatandel fra tilknyttede selskap	5 065	768		
Gevinst ved salg av driftsmidler	-6 992	-143		
Skattekostnad	123 021	153 630	11 591	-312
Sum	753 797	847 139	44 739	50 526
Endring i varelager	6 843	-62 005		
Endring i kundefordringer og andre fordringer	-48 118	-70 712	-253	8 165
Endring i leverandørgjeld og annen gjeld	26 052	162 247	2 798	39 150
Endring i avsetninger og ytelser til ansatte	-3 359	-55 312	-3 275	-9 719
Sum	735 215	821 357	44 009	88 122
Betalt skatt	-121 762	-137 180	-22 822	-27 108
Netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter	A 613 453	684 177	21 187	61 014
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter				
Mottatte renter og lignende	75 469	32 184	68 578	14 635
Mottatt utbytte	117 622	118 591	266 346	205 422
Mottatte kontanter ved fusjon			379	
Innbetalinger ved salg av driftsmidler	6 327	174	375	
Innbetalinger ved salg av eiendeler tilgjengelig for salg	30 300	217 122	30 300	217 122
Innbetalinger fra andre investeringer	2 877	5 539	1 566	7 540
Innbetalinger ved salg av aksjer i tilknyttede selskap	1 281	4 659	1 281	4 640
Innbetalinger ved salg av aksjer i datterselskaper	972		972	
Kjøp av aksjer i datterselskaper (redusert med kontanter)	-116 946	-54 805	-55 337	-108 768
Kjøp av eiendeler tilgjengelig for salg og holdt for omsetning		-4 691		-4 691
Kjøp av eiendom - driftsmidler og imm eiendeler	-297 620	-316 591	-3 566	-6 027
Kjøp av minoritetsinteresse	-10 903	-26 482	-22 939	
Utbetalinger vedr andre investeringer	-1 461	-9 693		
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	B -192 083	-33 992	287 955	329 875
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter				
Innbetaling av selskapskapital fra minoriteten	369	719		
Innbetaling ved opptak av langsiktig gjeld	92 527	52 012	6 107	12 092
Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-58 235	-93 090		
Endring i langsiktige konserninterne mellomværende			-6 464	-19 524
Endring i kortsiktige konserninternt mellomværende			-4 170	4 403
Betalte renter og lignende	-84 106	-124 809	-66 475	-102 551
Netto endring i kassekreditt	9 300	57 846		-25 924
Utbetaling av utbytte	-266 722	-229 970	-212 025	-205 400
Kjøp / salg av egne aksjer	-43 429		-43 429	
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	C -350 295	-337 292	-326 456	-336 905
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	A+B+C 71 075	312 893	-17 314	53 984
Kontanter og kontantekv. pr. 1. januar	807 524	480 961	79 381	25 397
Effekt av valutakursendr på kontanter og kontantekvivalenter	-42 795	13 671		
Kontanter og kontantekv. pr. 31.desember	835 804	807 524	62 067	79 381

Noter til års- og konsernregnskapet for 2016

Regnskapsprinsipper

Informasjon om selskapet

Arendals Fossekompagni ASA er hjemmehørende i Norge, med kontoradresse Bøylefoss i Froland kommune. Konsernregnskapet for regnskapsåret 2016 omfatter selskapet og dets datterselskaper (som sammen refereres til som "konsernet"). Opplysninger om hvilke selskaper som inngår i konsernet fremgår av note 11. Det samme gjelder opplysninger om konsernets investeringer i tilknyttede selskaper.

Grunnlag for utarbeidelse

Års- og konsernregnskapet er avlagt i samsvar med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) godkjent av EU og tilhørende fortolkninger, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes pr. 31.12.2016.

Forslag til års- og konsernregnskap ble fastsatt av styret og daglig leder 19. april 2017.

Års- og konsernregnskapet skal behandles av ordinær generalforsamling 16. mai 2017 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjennelse har styret myndighet til å endre års- og konsernregnskapet.

Regnskapet er presentert i norske kroner, som er morselskapets funksjonelle valuta, avrundet til nærmeste hele tusen.

Regnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet, med unntak av følgende eiendeler som presenteres til virkelig verdi: Finansielle derivater, finansielle instrumenter holdt for omsetning og finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg.

Konsernet fører endringer i egenkapitalen som skyldes transaksjoner med eierne i oppstillingen av endringer i egenkapitalen. Andre endringer i egenkapitalen presenteres i oppstillingen av totalresultatet.

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever bruk av vurderinger, estimater og forutsetninger som påvirker hvilke regnskapsprinsipper som anvendes og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Faktiske beløp kan avvike fra estimerte beløp.

Estimater og de underliggende forutsetninger vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden endringene oppstår dersom de kun gjelder denne perioden. Dersom endringer også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Områder med vesentlig estimeringsusikkerhet, og hvor valg av forutsetninger og foretatte vurderinger vesentlig har påvirket anvendelsen av regnskapsprinsipper, fremgår av note 21.

Regnskapsprinsipper

Regnskapsprinsippene som er anvendt ved utarbeidelse av års- og konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er anvendt konsistent for alle perioder. I den grad datterselskaper ved utarbeidelse av individuelle årsregnskaper har benyttet andre prinsipper, er det foretatt justeringer slik at konsernregnskapet er utarbeidet etter felles prinsipper.

Endring i regnskapsprinsipper i 2016

Konsernet har ikke implementert noen vesentlige nye standarder eller endringer i standarder med ikrafttredelsesdato 1. januar 2016.

Prinsipper for konsolidering

Regnskapsføring av virksomhets sammenslutninger

Oppkjøpsmetoden benyttes ved regnskapsføring av kjøp av aksjer som medfører at konsernet oppnår kontroll i et underliggende selskap. Konsernets anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og forpliktelser. Disse oppføres i konsernregnskapet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. For anskaffelseskost ut over identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnes goodwill på følgende måte:

- Virkelig verdi av vederlaget; pluss
- Eventuell minoritetsandel i den kjøpte enheten; pluss ved trinnvis oppkjøp, virkelig verdi av eksisterende eierandel i den oppkjøpte enheten; minus
- Nettoverdien (normalt virkelig verdi) av identifiserbare eiendeler og forpliktelser overtatt i transaksjonen

Hvis nettobeløpet er negativt bokføres underprisen umiddelbart som en gevinst i resultatregnskapet. Ved trinnvis oppkjøp hvor investeringen endrer kategori fra tilknyttet selskap til datterselskap blir oppreguleringen av eksisterende eierandel til virkelig verdi ført som gevinst i resultatregnskapet.

Utkjøp av minoritetsinteresser betraktes som transaksjoner med eiere og medfører ikke beregning av goodwill. Justering av minoritetsinteressene ved slike transaksjoner skjer på basis av en forholdsmessig andel av datterselskapets egenkapital.

Datterselskaper

Datterselskaper er enheter som kontrolleres av konsernet. Kontroll foreligger når investor er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i selskapet, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over selskapet. Ved vurdering av kontroll, tas det hensyn til potensielle stemmerettigheter som kan utøves eller konverteres. Finansregnskapene til datterselskapene inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunkt kontrollen oppnås og inntil kontrollen opphører.

Tilknyttede foretak

Tilknyttede foretak er enheter hvor selskapet og/eller konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Betydelig innflytelse er antatt å foreligge når konsernet har mellom 20% og 50% av stemmerettene i selskapet. Konsernregnskapet inkluderer konsernets andel av resultater fra tilknyttede foretak etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører.

Eliminering av transaksjoner ved konsolidering

Konserninterne mellomværender og transaksjoner samt eventuelle urealiserte gevinster og tap eller inn-

tekter og kostnader knyttet til konserninterne transaksjoner, elimineres ved utarbeidelsen av konsernregnskapet.

Regnskapsmessig behandling i selskapsregnskapet

I selskapsregnskapet til morselskapet er investeringer i datterselskaper og tilknyttede foretak innarbeidet til anskaffelseskost minus eventuelle nedskrivninger. Ved omklassifisering fra tilgjengelig for salg til datterselskap eller tilknyttet foretak, er investeringens balanseførte verdi på det tidspunktet bestemmende eller betydelig innflytelse oppnås, benyttet som anskaffelseskost.

Avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av konsernets virksomhet som utgjør et eget segment eller et eget geografisk område og som har blitt avhendet eller holdes for salg eller er et datterselskap anskaffet utelukkende med tanke på videresalg. Klassifisering som avviklet virksomhet skjer ved salg eller når kriteriene for klassifisering som holdt for salg er oppfylt. Når en virksomhet klassifiseres som avviklet justeres sammenligningstallene for foregående periode tilsvarende.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til det enkelte konsernselskaps funksjonelle valuta til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Monetære eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen. Valutakursdifferanse som fremkommer ved omregning, innregnes i resultatregnskapet.

Regnskaper for utenlandske virksomheter

Eiendeler og forpliktelser for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen. Inntekter og kostnader for utenlandske virksomheter, omregnes til norske kroner med tilnærmet valutakurs på tidspunktet for transaksjonene.

Omregningsdifferanser innregnes i andre inntekter og kostnader og presenteres som omregningsdifferanse i egenkapitalen. I datterselskaper som ikke er heleide blir en forholdsmessig andel av omregningsdifferansene tilordnet minoriteten. Ved nedsalg i utenlandske virksomheter blir en akkumulert andel av omregningsdifferansene ført mot resultatet som del av gevinstberegningen.

Nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet

Omregningsdifferanser som fremkommer ved omregning av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter spesifiseres som omregningsdifferanser i egenkapitalen. Disse resultatføres ved avhendelse.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter som ikke er derivater

Finansielle instrumenter som ikke er derivater består av investeringer i gjelds- og egenkapitalinstrumenter, kundefordringer og andre fordringer, kontanter og lån, leverandørgjeld og annen gjeld.

Kundefordringer og andre fordringer med forfall kortere enn 3 måneder neddiskonteres ikke.

Finansielle instrumenter som ikke er derivater, måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi tillagt eventuelle direkte henførbare transaksjonsutgifter.

Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Rentebærende lån innregnes ved førstegangs balanseføring til virkelig verdi redusert for transaksjonskostnader. Etterfølgende måling er til amortisert kost, hvor eventuell forskjell mellom kost og innløsningsbeløp innregnes over løpetiden som en del av den effektive renten.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra eiendelen utløper, eller når konsernet overfører de kontraktsmessige rettene i en transaksjon hvor praktisk talt all risiko og avkastning ved eierskap til den finansielle eiendelen overføres.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Investeringer i egenkapitalinstrumenter er i hovedsak klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg. Dette er i samsvar med konsernets investeringsstrategi. Etter førstegangsinnregning måles disse instrumentene til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi innregnes i andre inntekter og kostnader. Når en investering realiseres og fraregnes, overføres akkumulert urealisert verdiendring fra andre inntekter og kostnader til resultat. Regnskapsmessig behandling av eventuelle tap ved verdifall omtales nedenfor under "Verdifall".

Finansielle eiendeler holdt for omsetning / øremerket til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres til virkelig verdi over resultat dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Instrumentet måles til virkelig verdi og endringer i verdier innregnes i resultatet.

Annet

Andre finansielle instrumenter som ikke er derivater, måles til amortisert kost redusert for eventuelle tap ved verdifall.

Finansielle derivater

Konsernet bruker finansielle derivater for å begrense eksponeringen mot renterisiko, valutarisiko og prisrisiko som oppstår gjennom operasjonelle og finansielle aktiviteter. I henhold til konsernets finansretningslinjer har morselskapet også kjøpt energirelaterte derivater for handelsformål. Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, regnskapsføres og presenteres som instrumenter holdt for omsetning.

Finansielle derivater innregnes første gang til kostpris. I etterfølgende perioder vurderes derivatene til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi på derivater som eies for handelsformål innregnes umiddelbart i resultatregnskapet. Når derivater kvalifiserer for sikringsbokføring, er innregning av verdiendringer avhengig av hva som sikres (se nedenfor).

Sikring

Kontantstrømsikring

Når et finansielt derivat er øremerket som sikringsinstrument for variabilitet i kontantstrømmene til en innregnet eiendel eller forpliktelse, eller til en svært sannsynlig forventet transaksjon, innregnes den effektive delen av en verdiendring på det finansielle derivatet i andre inntekter og kostnader. Når sikringsinstrumentet ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, omklassifiseres til virkelig verdi sikring, selges, avsluttes eller utløper, avvikles sikrings-

bokføringen. Akkumulert verdiendring som er innregnet i andre inntekter og kostnader beholdes der til den forventede transaksjonen finner sted. Er sikringsobjektet en finansiell eiendel, blir beløpet innregnet i andre inntekter og kostnader overført til resultatet i samme periode som sikringsobjektet påvirker resultatet. Ved kontantstrømssikringer av fremtidige strømpriser føres tilhørende akkumulerte gevinster eller tap fra andre inntekter og kostnader til resultatregnskapet i samme periode eller perioder som de aktuelle derivatene går til levering / utøves. Hvis den sikrede transaksjonen ikke lenger forventes å inntruffe, innregnes akkumulerte urealiserte gevinster eller tap umiddelbart i resultatregnskapet.

Virkelig verdi sikring

Når et finansielt derivat er øremerket som sikringsinstrument for variabilitet i verdien av en innregnet eiendel, bindende avtale eller forpliktelse, innregnes gevinst eller tap på det finansielle derivatet i resultatregnskapet i perioden de oppstår. Tilsvarende blir endringer i sikringsobjektets virkelige verdi ført i resultatregnskapet i samme periode.

Sikring av valutakursrisiko knyttet til nettoinvestering i utenlandsk enhet

Ved sikring av valutakursrisikoen knyttet til en nettoinvestering i et utenlandsk datterselskap kan det benyttes sikringsinstrumenter i form av valutaderivater eller valutalån. Når et finansielt instrument er utpekt som sikringsinstrument i en slik relasjon føres kursendringene på sikringsinstrumentet i andre inntekter og kostnader.

Egenkapital

Ordinære aksjer

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter forbundet med utstedelse av aksjer, innregnes som en reduksjon av egenkapital (overkurs) netto etter eventuell skatt.

Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer, føres kjøpesummen inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapitalen. Aksjer som er kjøpt klassifiseres som egne aksjer og reduserer total egenkapital. Når egne aksjer selges, innregnes mottatt beløp som en økning av egenkapitalen, og gevinst som følge av transaksjonen tilføres annen opptjent egenkapital.

Utbytter

Utbytter innregnes som en forpliktelse i den perioden de blir vedtatt.

Eiendom, anlegg og utstyr

Egne eiendeler

Eiendom, anlegg og utstyr føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger (se under) og eventuelt tap ved verdifall. Anskaffelseskost for egenproduserte driftsmidler inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader samt en rimelig andel av indirekte produksjonskostnader.

Når deler av et varig driftsmiddel har forskjellig utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter av eiendom, anlegg og utstyr.

Lånekostnader som er direkte henførbare til anskaffelse av eiendeler, kapitaliseres som en del av den aktuelle eiendelens utgifter inntil anleggsmiddelet er ferdigstilt til sin tiltenkte bruk. Slike låneutgifter kapitaliseres som en del av eiendelens anskaffelseskost

når det er sannsynlig at de vil føre til fremtidige fordeler for konsernet, og utgiftene kan måles på en pålitelig måte. Andre lånekostnader innregnes i resultatregnskapet i den perioden de er påløpt.

Kostnader etter anskaffelsen

Selskapet og konsernet medtar i anskaffelseskosten for et varig driftsmiddel utgifter til utskiftninger av deler av driftsmiddelet når slike utgifter antas å gi fremtidige økonomiske fordeler og utgiftene for de utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter innregnes i resultatregnskapet i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes lineært over estimert utnyttbar levetid for hver enhet av eiendom, anlegg og utstyr, og belastes resultatregnskapet. Tomter avskrives ikke. Estimert økonomisk levetid er som følger:

- Vassdragsreguleringer 40-50 år
- Kraftvirksomhet
 - Bygninger 50 år
 - Dammer, vannveier og luker 25-40 år
 - Maskinutrustning 40 år
 - Kraftvarmeverk (Spania) 25 år
 - Netteiendeler 25-35 år
- Industrivirksomhet
 - Bygninger 20-25 år
 - Maskiner og utstyr 7-15 år
- Driftsløsøre, biler, inventar mm. 3-12 år

Restverdi revurderes årlig dersom den ikke er ubetydelig.

Leide eiendeler

Selskapet og konsernet har enkelte leieavtaler med betingelser som i det vesentlige overfører de økonomiske rettigheter og forpliktelser til konsernet. Disse klassifiseres som finansielle leieavtaler og innregnes etter samme regnskapsprinsipp som tilsvarende eiendeler.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill representerer beløp som oppstår ved overtakelsen av datterselskaper og investeringer i tilknyttede foretak. For overtakelser etter 1. januar 2010 er goodwill beregnet som beskrevet ovenfor. For overtakelser som har skjedd mellom 1. januar 2003 og 31. desember 2009, representerer goodwill differansen mellom anskaffelseskost ved overtakelse og virkelig verdi av de netto identifiserte eiendeler som er overtatt. For overtakelse forut for dette, er goodwill oppført på bakgrunn av estimert anskaffelseskost som tilsvarende det beløp som var oppført under tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.

Goodwill føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Goodwill fordeles på kontantstrømgenererende enheter og blir ikke avskrevet, men blir testet årlig for verdifall. For tilknyttede foretak er balanseført verdi av goodwill inkludert i investeringsens balanseførte verdi i konsernregnskapet.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som anskaffes, føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger (se under) og tap ved verdifall.

Forskning og utvikling som er direkte henførbart til utvikling og testing av konsernets produkter og er identifiserbare og unike, og som kontrolleres av konsernet, blir balanseført som en immateriell eiendel når alle følgende kriterier er oppfylt:

- Det er teknisk mulig å ferdigstille produktet slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- Ledelsen har til hensikt å ferdigstille produktet og bruke og selge det
- Det er mulig å bruke og selge produktet
- Det kan påvises hvordan produktet vil generere sannsynlige økonomiske fordeler
- Tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser er tilgjengelige for å ferdigstille og ta i bruk produktet
- Utgiftene kan måles pålitelig.

Balanseførte utgifter inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og direkte henførbare felleskostnader som medgår for å gjøre produktet tilgjengelig for bruk.

Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene kostnadsføres når de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført, kan ikke senere balanseføres.

Etterfølgende utgifter

Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler aktiveres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for de immaterielle eiendelene, med mindre slik levetid er ubestemt. Goodwill blir testet for verdifall på balansedagen hvert år. Aktiverte kostnader i forbindelse med tildeling av konsesjoner avskrives over perioden frem til neste konsesjonsbehandling. Avskrivningsperioden er 50 år. Merverdier knyttet til kundeforhold, kundekontrakter, varemerker samt egenutviklet programvare og andre utviklingskostnader avskrives over 7 – 10 år.

CO2 Kvoter

Underkonsernet Cogen har utslippsrettigheter i forbindelse med driften av kraftvarmeverk i Spania. IFRS har ikke regulert hvordan dette skal rapporteres og i påvente av dette benyttes metoden «the net liability approach». Denne metoden går ut på at man først skal regnskapsføre en forpliktelse når det er foretatt utslipp som går ut over de utslipp som dekkes av de rettighetene som selskapet eier. Det foretas en årlig vurdering av foretatte utslipp mot eksisterende utslippsrettigheter.

Varebeholdninger

Varebeholdninger regnskapsføres til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris i ordinær virksomhet, fratrasket estimerte kostnader til ferdigstilling og salgskostnader.

Anskaffelseskost er basert på først-inn først-ut prinsippet og inkluderer kostnader påløpt ved anskaffelse av varene og kostnader for å bringe varene til nåværende tilstand og plassering. For produserte varer og

varer i arbeid inkluderer anskaffelseskost en andel av indirekte kostnader basert på normal kapasitetsutnyttelse.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Balanseført verdi av langsiktige tilvirkningskontrakter består av opptjent ikke fakturert inntekt etter løpende avregnings metode fratrasket mottatte forskuddsinnbetalinger. Beløpet er inkludert i balanseposten kundefordringer og andre fordringer. Se for øvrig nedenfor under driftsinntekter og note 1

Fastsettelse av virkelig verdi

Regnskapsprinsipper og noteinformasjon krever at virkelig verdi fastsettes både for finansielle og ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser. Virkelig verdi er definert som den verdi den enkelte eiendel eller forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type eiendel eller forpliktelse og i hvilken grad de handles i aktive markeder.

Finansielle instrumenter klassifiseres i sin helhet i et av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som har betydning ved verdsettelsen av instrumentene. Det vises til informasjon i note 16 om de forskjellige verdsettelsesnivåene.

Basert på det ovenstående benyttes normalt følgende metoder for fastsettelse av virkelig verdi:

Eiendom, anlegg og utstyr

I forbindelse med oppkjøp og virksomhetssammenlutninger innregnes eiendom, anlegg og utstyr til markedsverdi. Markedsverdien fastsettes på grunnlag av takster eller observerbare markedspriser på tilsvarende eiendeler.

Kundefordringer og andre fordringer

Virkelig verdi av kundefordringer og andre fordringer beregnes som nåverdi av fremtidige kontantstrømmer diskontert med markedsrenten på balansedagen.

Immaterielle eiendeler

Virkelig verdi på immaterielle eiendeler er basert på neddiskontert forventet kontantstrøm fra bruk og senere eventuelt salg av eiendelene.

Investeringer i aksjer, obligasjoner og fondsandel

Virkelig verdi for børsnoterte finansielle instrumenter, klassifisert som holdt for omsetning eller tilgjengelig for salg, tilsvarer notert kjøpskurs på balansedagen. For ikke-børsnoterte instrumenter er virkelig verdi basert på kjente omsetningskurser nær balansedagen eller verdivurderinger foretatt av meglerforetak etter vanlige benyttede verdivurderingsmetoder.

Ikke-derivative finansielle forpliktelser

Virkelig verdi for finansielle forpliktelser beregnes for informasjonsformål, og beregnes som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer diskontert med markedsrenten på balansedagen.

Derivater

Virkelig verdi av en rentebytteavtale er det estimerte beløp som selskapet og/eller konsernet vil motta eller måtte betale for å innfri avtalen på balansedagen,

hensyntatt dagens rentenivå og motpartens kredittverdighet. Virkelig verdi av energirelaterte derivater (futures, forwards og opsjoner) er markedskurser på balansedagen. Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er basert på noterte markedskurser på balansedagen.

Verdifall

Balanseført verdi av selskapets og konsernets eiendeler blir, med unntak av varelager og utsatt skattefordel, gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det er indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp.

Tap ved verdifall innregnes når balanseført verdi av en eiendel eller kontantgenererende enhet (vurderingsenhet) overstiger gjenvinnbart beløp. Tap ved verdifall innregnes i resultatregnskapet.

Verdifall beregnet for kontantgenererende enheter fordeles slik at balanseført verdi av eventuell goodwill i kontantgenererende enheter reduseres først. Deretter fordeles resterende verdifall på de øvrige eiendelene i enheten forholdsmessig ut ifra balanseførte verdier.

Når en nedgang i virkelig verdi på en finansiell eiendel tilgjengelig for salg, har vært ført mot andre inntekter og kostnader og det foreligger objektive bevis for at eiendelen har vært gjenstand for verdifall (verdifallet er ansett som varig eller betydelig), innregnes det akkumulerte tap som har vært ført mot andre inntekter og kostnader i resultatregnskapet selv om den finansielle eiendelen ikke har blitt realisert. Det akkumulerte tapet som innregnes i resultatregnskapet, utgjør differansen mellom anskaffelseskost ved overtagelse og dagens virkelige verdi, redusert for eventuelle verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere har vært innregnet i resultatregnskapet.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Gjenvinnbart beløp for eiendeler er det høyeste av netto salgspris og bruksverdi. Bruksverdi beregnes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved å benytte diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og den risiko som er knyttet til den spesifikke eiendelen. For eiendeler som ikke hovedsakelig genererer uavhengige kontantstrømmer, fastsettes gjenvinnbart beløp for den vurderingsenheten som eiendelen tilhører.

Reversering av verdifall

Tap ved verdifall for egenkapitalinstrumenter som klassifiseres som tilgjengelig for salg, reverseres ikke over resultatregnskapet.

Tap ved verdifall av goodwill reverseres ikke.

For andre eiendeler reverseres tap ved verdifall dersom det er en endring i estimerer benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Et tap ved verdifall reverseres bare i den grad eiendelens balanseførte verdi ikke overstiger den balanseførte verdien som ville vært fastsatt, netto etter avskrivninger eller amortisering, dersom ingen tap ved verdifall hadde vært innregnet.

Ytelser til ansatte

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Forpliktelse til å yte tilskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger

Netto forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes separat for hver ordning ved å estimere størrelsen på fremtidige ytelser som den ansatte har opptjent gjennom sin arbeidsinnsats i inneværende og tidligere perioder. Disse fremtidige ytelsene diskonteres for å beregne nåverdien, og virkelig verdi av pensjonsmidler trekkes fra for å finne netto forpliktelse. Diskonteringsrenten tilsvarer markedsrente for foretaksobligasjoner av høy kvalitet (OMF rente) med tilnærmet samme løpetid som konsernets forpliktelser. Beregningene er gjort av en kvalifisert aktuar, og er basert på lineær opptjeningsmodell.

Når ytelsene i en pensjonsordning forbedres, innregnes den andelen av økningen i ytelsene som ansatte har opparbeidet rettighet til, som kostnad i resultatregnskapet lineært over gjennomsnittlig tidsperiode frem til de ansatte har oppnådd en ubetinget rett til de økte ytelsene. Kostnaden innregnes umiddelbart i resultatregnskapet dersom de ansatte allerede ved tildeling har fått en ubetinget rett til økte ytelser.

Aktuarielle gevinster og tap ved beregning av selskapets forpliktelse for en pensjonsordning innregnes i andre inntekter og kostnader når de oppstår. Pensjonskostnader / opptjeninger samt gevinster og tap på avkorting / avslutning innregnes i resultatet.

Netto rente ved beregning av pensjonsforpliktelse rapporteres som finansposter i resultatregnskapet.

Når beregningene resulterer i en eiendel for selskapet, begrenses innregningen av denne eiendelen til nettoen av totale urealiserte aktuarielle tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, og nåverdien av fremtidige tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i innbetalinger til ordningen.

Avsetninger

En avsetning innregnes når det foreligger en lovbestemt eller underforstått plikt, som følge av en tidligere hendelse og det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling for å gjøre opp forpliknelsen, og forpliknelsen kan måles pålitelig.

Avsetninger for omstrukturering innregnes når konsernet har godkjent en detaljert og formell omstrukturingsplan, og omstruktureringen enten er påbegynt eller kunngjort for de berørte.

Driftsinntekter

Solgte varer og leverte tjenester

Driftsinntekter fra salg av kraft og andre varer innregnes i resultatregnskapet når det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap har gått over til kjøper. Driftsinntekter fra utførte tjenester innregnes basert på utført arbeid. Driftsinntekter innregnes ikke hvis det er betydelig usikkerhet knyttet til om forfalte krav vil bli betalt, dersom det er sannsynlig at varene blir returnert eller i de tilfeller konsernet har styringsrett over de leverte varene.

Inntektsføring av fortjeneste på langsiktige tilvirkningskontrakter skjer i takt med fremdriften, men kun

dersom prosjektets forventede inntekter og kostnader kan estimeres pålitelig. Vesentlige prosjekter som ikke er vareproduksjon og som har en leveringstid på over tre måneder behandles etter løpende avregnings metode dersom de på balansedagen viser en betydelig fullføringsgrad. Avhengig av type prosjekt beregnes fullføringsgraden som påløpte kostnader i forhold til totale estimerte kostnader, som direkte timeforbruk i prosent av totalt forventet timeforbruk eller ved en vurdering av teknisk ferdigstillelse. Når prosjektets fortjeneste ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader inntektsføres. Eventuelle estimerte tap på prosjekter bokføres i den perioden tapet identifiseres.

Finansinntekter

Finansinntekter består av realiserte gevinster på gjelds- og egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg, mottatte utbytter, resultatandeler fra KS-investeringer, renteinntekter, agiogevinster og positiv verdiendring på finansielle instrumenter holdt for omsetning og derivater som innregnes i resultatet. Renteinntekter innregnes i resultatet basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes.

Utbytteinntekter innregnes i resultatet på det tidspunkt rett til å motta betaling er etablert.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd som kompenserer for påløpte utgifter, innregnes som kostnadsreduksjon i resultatregnskapet på en systematisk måte i de samme periodene som utgiftene påløper. Tilskudd knyttet til anskaffelsen av driftsmidler føres som reduksjon av anskaffelseskost og amortiseres i form av reduserte avskrivninger over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Kostnader

Leiebetaling under operasjonelle leieavtaler

Leiebetalinger for operasjonelle leieavtaler innregnes i resultatregnskapet lineært over leieperioden.

Leieinsitamenter som mottas, innregnes som en integrert del av totale leiekostnader.

Finanskostnader

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, agiotap, negativ verdiendring på derivater og finansielle instrumenter holdt for omsetning og derivater som innregnes i resultatet, og øvrige realiserte tap og nedskrivninger for verdifall på gjelds- og egenkapitalinstrumenter.

Skattekostnad

Inntektsskatt på periodens resultat består av periode-skatt og utsatt skatt. Inntektsskatt innregnes i resultatet med unntak av skatt på poster som er innregnet direkte mot egenkapitalen eller i andre inntekter og kostnader. Skatteeffekten av sistnevnte poster innregnes direkte mot egenkapitalen eller i andre inntekter og kostnader.

Periodeskatt utgjør forventet betalbar skatt på årets skattepliktige resultat til gjeldende skattesatser på balansedagen, og eventuelle korrigeringer av betalbar skatt for tidligere år redusert med betalt forskuddsskatt.

Utsatt skatt beregnes basert på balanseorientert gjeldsmetode ved å ta hensyn til midlertidige forskjeller mellom balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser i den finansielle rapporteringen og skattemessige verdier. Følgende midlertidige forskjeller

hensyntas ikke: goodwill som ikke er skattemessig fradragsberettiget, opprinnelig innregning av eiendeler eller forpliktelser som ikke påvirker verken regnskapsmessig eller skattemessig resultat, samt forskjeller relatert til investeringer i datterselskaper som ikke antas å reversere i overskuelig fremtid. Avsetningen for utsatt skatt er basert på forventninger om realisasjon av eller oppgjør for balanseførte verdier av eiendeler og forpliktelser, og beregnet med skattesatser gjeldende på balansedagen.

Eiendeler ved utsatt skatt innregnes kun i den grad det er sannsynlig at eiendelen kan utnyttes gjennom fremtidige skattepliktige resultater. Eiendeler ved utsatt skatt reduseres i den grad det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

Skattefordel som bare kan utnyttes ved konsernbidrag fra morselskapet, innregnes ikke før bidragene faktisk ytes og innregnes i de enkelte selskapene.

Kontanter og kontantekvivalenter

Med kontanter menes beholdning av kontanter i kasse og i bank. Kontantekvivalenter er kortsiktige likvide investeringer som kan omgjøres til kontanter innen tre måneder til et kjent beløp og som har en uvesentlig grad av risiko. Kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømpoppstillingen inkluderer ikke ubenyttet kassekreditt.

Fastsettelse og presentasjon av driftssegment

Økonomisk informasjon for Driftssegmentene fastsettes og presenteres basert på informasjonen som gis til selskapets styre, som er konsernets øverste beslutningstakere.

Regnskapsstandarder og fortolkninger utgitt men ikke tatt i bruk

IFRS-er og fortolkninger som er utgitt men som ikke er obligatoriske å anvende pr. 31.12. 2016, er ikke tatt i bruk. Basert på de vurderinger som er gjort så langt, antas følgende standarder og fortolkningsuttalelser å få effekt for fremtidig regnskapsrapportering:

IFRS 9 Finansielle instrumenter

Standarden omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Standarden vil erstatte IAS 39 på de nevnte områder. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres inn i tre kategorier: virkelig verdi over resultatet, amortisert kost og virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. Klassifiseringen vil avhenge av hvilken forretningsmodell for styring av finansielle instrumenter som er benyttet, samt karakteristika ved kontantstrømmene til det enkelte instrumentet. IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt, men det er forenklinger i krav til testing av sikringsforhold. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018.

Konsernet har fortsatt ikke fullt ut vurdert virkningen av IFRS 9.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende fortolkninger. Den nye standarden krever at en kundekontrakt inndeles i de enkelte plikter til ytelse. En plikt til ytelse kan være en vare eller tjeneste. Inntekt innregnes når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018.

Konsernet arbeider med å vurdere virkningene av IFRS 15 og har igangsatt en gjennomgang av inntektsstrømmer og kontraktstrukturer i de enkelte underkonsern.

Store deler av konsernets inntektsstrømmer knytter seg til ordinært varesalg og løpende tjenesteleveranser hvor inntektsføringen i liten grad vil bli påvirket av den nye standarden. Enkelte underkonsern har inntektsstrømmer hvor inntektsføringen foretas basert på løpende avregning. Noen har også transaksjonsmodeller hvor flere leveranser er inkludert i samme kon-

trakt. For disse inntektsstrømmene vil den nye standarden kunne føre til endringer i inntektsføringen. Da de aktuelle inntektsstrømmene er relativt små sett i forhold til konsernets samlede omsetning og da inntektsføringen allerede i stor grad foretas basert oppsplitting av kontrakter basert på levering, er det vår foreløpige vurdering at standarden ikke vil få vesentlig innvirkning på Arendals Fossekompagni ASAs konsernregnskap

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 ble utstedt i januar 2016 og erstatter den gjeldende standarden om leieavtaler IAS 17. Den nye standarden endrer regnskapsføringen av leieavtaler som er behandlet som operasjonelle leieavtaler under gjeldende standard. Den krever at alle leieavtaler, uavhengig av type og med noen få unntak, skal innregnes i leietakers balanse som en eiendel med tilhørende forpliktelse. Standarden er effektiv fra 1. januar 2019. Konsernet vil vurdere effekten av IFRS 16 i 2017. Effekten kan bli vesentlig og vil avhenge av antallet og størrelsen på leieavtaler som nå er regnskapsført som operasjonelle leieavtaler. (Jfr. note 19)

*Kontormiljø med beslysning
fra Glamox*



Note 1 Segmentrapportering

(1 000 NOK)

Segmentinformasjon presenteres for selskapets og konsernets virksomhetssegmenter. Inndelingen i virksomhetssegmenter viser de største underkonsernene som egne segmenter. Dette er basert på konsernets ledelses- og internrapporteringsstruktur. Internprisingen mellom segmentene er basert på prinsippet om armlengdes avstand. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene samt poster som allokteres ut i fra en rimelig fordelingsnøkkel. Annen virksomhet består av selskapene: Scanmatic Eiendom, Arendal Lufthavn Gullknapp, Kelin Kraft i 2015, Songe Træsliperi, Arendal Industrier, Norsk Vekst og Bedriftsveien 17.

* Resultatmessig effekt ved overgang fra ytelse til innskuddspensjon tNOK 85 695 er ikke med i driftskostnader, driftsresultat eller årsresultat i 2015 i denne oppstillingen for å få sammenlignbare tall.

** Av- og nedskrivninger i segmentet "Investeringsvirksomhet" gjelder av- og nedskrivninger på merverdier etablert ved oppkjøp av datterselskaper.

Konsern	Salg av kraft		Investeringsvirksomhet **		Glamox		EFD		Powel	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Driftsinntekter	112 359	106 883	361		2 508 602	2 498 360	1 030 660	1 070 826	560 284	512 052
Driftskostnader *	56 653	48 057	11 328	15 258	2 196 297	2 154 288	954 640	978 359	499 284	459 219
Av- og nedskrivninger	6 874	6 971	66 539	72 020	47 105	42 804	23 520	27 054	46 572	50 263
Driftsresultat *	48 832	51 856	-77 506	-87 279	265 200	301 267	52 500	65 413	14 428	2 570
Netto finans			150 889	59 066	-12 003	-1 564	-5 376	-5 248	-3 588	6 226
Skattekostnad	24 313	22 682	-37 235	-43 751	60 285	79 710	21 512	23 524	1 342	17 598
Årsresultat *	24 519	29 173	110 618	15 537	192 912	219 993	25 612	36 641	9 498	-8 802
Segmenteiendeler	310 528	338 712	2 960 799	3 092 290	1 453 037	1 332 501	849 170	900 039	482 227	464 941
Segmentforpliktelser	46 439	44 760	1 997 893	2 074 355	750 194	708 681	478 488	533 339	288 658	276 486
Netto renteb. gjeld			1 661 645	1 602 218	-240 447	-139 682	76 379	69 221	72 889	68 479

Konsern forts	NSSL		Cogen		Scanmatic		Markedskraft		Tekna	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Driftsinntekter	902 318	888 593	487 606	462 681	658 991	319 434	129 899	131 228	124 593	86 315
Driftskostnader *	728 720	737 336	465 614	425 346	598 221	285 814	127 447	119 419	117 872	87 815
Av- og nedskrivninger	58 565	50 577	14 606	-10 112	2 222	946	9 261	4 466	7 376	6 744
Driftsresultat *	115 033	100 681	7 386	47 447	58 548	32 674	-6 809	7 343	-655	-8 243
Netto finans	-524	-477	-4 575	-5 618	-540	592	1 692	-1 473	-2 192	-1 457
Skattekostnad	27 537	21 560	2 331	16 483	14 267	9 737	-1 537	9 612	10 092	-2 853
Årsresultat *	86 971	78 643	480	25 345	43 741	23 530	-3 581	-3 742	-12 939	-6 848
Segmenteiendeler	512 680	625 953	404 609	422 994	235 253	148 605	202 318	205 565	179 675	172 737
Segmentforpliktelser	258 839	337 491	328 198	394 390	141 822	87 545	128 524	125 112	125 371	106 020
Netto renteb. gjeld	-61 459	-55 793	169 937	190 309	-61 249	-63 332	-49 445	-66 728	75 802	66 081

Konsern forts	Annen virksomhet		Sum	
	2016	2015	2016	2015
Driftsinntekter	7 409	9 239	6 523 081	6 085 611
Driftskostnader *	6 216	13 114	5 762 292	5 324 025
Av- og nedskrivninger	2 302	725	284 942	252 457
Driftsresultat *	-1 109	-4 600	475 847	509 130
Netto finans	-960	126	122 823	50 171
Skattekostnad	113	-673	123 021	153 630
Årsresultat *	-2 182	-3 801	475 649	405 671
Segmenteiendeler	183 319	150 913	7 773 615	7 855 250
Segmentforpliktelser	48 566	27 913	4 592 991	4 716 092
Netto renteb. gjeld	30 399	5 318	1 674 450	1 676 092

Geografisk område	Norge		Europa		Asia		Nordamerika m.m.		Konsolidert	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Driftsinntekter	1 952 751	1 541 686	3 468 372	3 264 571	708 958	833 045	393 000	446 309	6 523 081	6 085 611
Segmenteiendeler	4 859 815	4 369 466	1 988 853	2 567 622	507 939	468 028	417 008	450 133	7 773 615	7 855 249

Morselskap	Salg av kraft		Investeringsvirksomhet		Sum	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Driftsinntekter	112 359	106 883	361		112 719	106 883
Driftskostnader *	56 653	48 057	11 328	15 258	67 981	63 315
Av- og nedskrivninger	6 874	6 971			6 874	6 971
Driftsresultat	48 832	51 856	-10 967	-15 258	37 865	36 597
Netto finans			301 264	147 670	301 264	147 670
Skattekostnad	24 313	22 682	-12 722	-22 994	11 591	-312
Årsresultat	24 519	29 173	303 019	155 406	327 538	184 579
Segmenteiendeler	310 528	338 712	4 285 480	4 298 619	4 596 008	4 637 331
Segmentforpliktelser	46 439	44 760	2 186 171	2 285 578	2 232 610	2 330 338
Netto renteb. gjeld			1 916 839	1 892 379	1 916 839	1 892 379

Note 2 Annen driftsinntekt / Salgsinntekter*Annen driftsinntekt*

Leieinntekter
Andre driftsinntekter
Sum annen driftsinntekt

Konsern		Morselskap	
2016	2015	2016	2015
6 446	3 403	579	556
96 361	91 141	3 390	2 349
102 806	94 544	3 970	2 906

Salgsinntekter

Salgsinntektene er spesifisert på morselskap og datterselskap i note 1 Segmentrapportering. Det fremgår av virksomhetsbeskrivelsen i årsberetningen hva de enkelte selskapers omsetning består av.

Note 3**Overtagelse av datterselskap i 2016****Overtagelse av Bedriftsveien 17 AS**

Avtale om kjøp av 100% av aksjene i Bedriftsveien 17 AS ble inngått 28 januar 2016. I samsvar med reglene etter IFRS nr 3 konsolideres Bedriftsveien 17 AS med virkning fra 01.01.2016. Det er avtalt et kontant oppgjør på i alt tNOK 12.837. Selskapet skal etter ombygging av eiendommen drive utleie av bygninger til Scanmatic AS. Bygningen har vært under ombygging i 2016 og selskapet har ikke hatt noen inntekter. Resultat etter skatt ble i 2016 et underskudd på tNOK 242.

Overtakelsen hadde følgende effekt på eiendeler og forpliktelser på overtagelsestidspunktet:

	Balanseført verdi før overtakelse. Tall i tNOK	Virkelig verdi justeringer. Tall i tNOK	Innregnede beløp ved overtakelse. Tall i tNOK
Eiendom, anlegg og utstyr	4 145		4 145
Tomterettigheter		13 114	13 114
Kundefordringer og andre fordringer	232		232
Kontanter og kontantekvivalenter	12		12
Utsatt skatt	-31	-3 278	-3 309
Rentebærende lån og kreditter	-1 297		-1 297
Leverandørgjeld og andre bet.forpl.	-39		-39
Betalbar skatt	-21		-21
Netto identifiserbare eiendeler og forpl.	3 001	9 836	12 837

Oppkjøp foretatt av Glamox AS (AFK eierandel 75,2 %)

Glamox kjøpte i juni 2016 100 % av aksjene i selskapet LINKSrechts Ingenieurgesellschaft mBH i Tyskland.

Selskapet produserer og selger LED belysningssystemer for militær- marine segmentet.

Årlig omsetning er på om lag 5 mill Euro og selskapet er konsolidert inn i Glamox konsernet fra og med juni 2016.

Overtakelsen hadde følgende effekt på eiendeler og forpliktelser på overtagelsestidspunktet:

	Balanseført verdi før overtakelse IFRS justert tEUR	Virkelig verdi justeringer tEUR	Innregnede beløp ved overtakelse tEUR	Innregnede beløp ved overtakelse tNOK
Maskiner og utstyr	387		387	3 577
Goodwill		2 591	2 591	23 944
Forskning og utvikling	51		51	470
Andre immaterielle eiendeler		6 013	6 013	55 558
Andre investeringer	0		0	0
Varebeholdninger	1 100		1 100	10 165
Kundefordringer og andre fordringer	958		958	8 851
Kontanter og kontantekvivalenter	1 948		1 948	17 997
Utsatt skatt		-1 804	-1 804	-16 667
Andre avsetninger	-760		-760	-7 022
Leverandørgjeld og andre bet.forpl.	-184		-184	-1 698
Andre kortsiktige forpliktelser	-1 572		-1 572	-14 529
Betalbar skatt	-428		-428	-3 955
Netto identifiserbare eiendeler og forpl.	1 500	6 800	8 300	76 692
Kontanter overtatt				17 997
Netto utgående kontantstrøm				58 695

Overtagelse av datterselskap i 2015**Overtagelse av Arendal Industrier AS**

Avtale om kjøp av 60% av aksjene i Arendal Industrier AS ble inngått 18. desember 2015. Arendals Fossekompani ASA ble dermed eier av 100% av aksjekapitalen. I samsvar med reglene etter IFRS nr 3 konsolideres Arendal Industrier AS med virkning fra 31.12.2015. Det er avtalt et kontant oppgjør på i alt tNOK 42 500. De tidligere ervervede 40% av aksjene hadde en balanseført verdi på tNOK 15 750 slik at samlet balanseført verdi på aksjene i Arendal Industrier AS i selskapsregnskapet er tNOK 58 250. Selskapet driver utleie av bygninger og anlegg på Vindholmen i Arendal kommune. Omsetning og resultat i 2015 fremkommer i note 11.

Overtakelsen hadde følgende effekt på eiendeler og forpliktelser på overtakelsestidspunktet:

	Balanseført verdi før overtakelse. Tall i tNOK	Virkelig verdi justeringer. Tall i tNOK	Innregnede beløp ved overtakelse. Tall i tNOK
Eiendom, anlegg og utstyr	9 683		9 683
Tomterettigheter		85 688	85 688
Anlegg under utførelse	8 597		8 597
Eiendel ved utsatt skatt	4		4
Kundefordringer og andre fordringer	2 984		2 984
Kontanter og kontantekvivalenter	4 761		4 761
Utsatt skatt		-21 422	-21 422
Rentebærende lån og kreditter	-4 019		-4 019
Konserninterne lån	-1 333		-1 333
Korts del av renteb lån og kreditter	-10 690		-10 690
Leverandørgjeld og andre bet.forpl.	-923		-923
Andre kortsiktige forpliktelser	-2 266		-2 266
Betalbar skatt	-230		-230
Netto identifiserbare eiendeler og forpl.	6 568	64 266	70 834
Ervervet ved tidligere oppkjøp			15 750
Ervervet ved årets oppkjøp			42 500
Kontanter overtatt			-4 761
Netto utgående kontantstrøm			37 739

Ved oppkjøp i tilknyttede selskap skal gamle aksjer behandles som om de er realisert og tilbakekjøpt til samme verdi som de sist anskaffede aksjene. I konsernregnskapet medfører dette en gevinst på de gamle aksjene på tNOK 11 044. Gevinsten er inkludert i finansinntektene.

Note 4 Lønn og andre ytelser til ansatte

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Lønn	1 529 981	1 457 986	24 657	22 025
Folketrygdavgift	223 932	211 648	4 231	3 230
Pensjonskostnader	84 533	70 372	2 527	4 327
Andre ytelser	114 225	103 982	1 996	964
Sum lønn og andre ytelser	1 952 672	1 843 989	33 411	30 546
Antall årsverk	3 343	3 181	19	19

	Lønn honorarer	Bonus	Natural- ytelser	Samlet godtgjørelse	Period. pensjons- kostnad (ii)	Antall styre- møter (i)
Ledende ansatte						
Jarle Roth, adm.direktør Arendals Fossekompani fra 01.08.16	1 514	0	44	1 558	28	
Sverre Valvik, adm.direktør Arendals Fossekompani til 31.07.16	1 704	897	90	2 691	6	
Sam C Syvertsen, investeringsdirektør Arendals Fossekompani	2 308	306	17	2 631	73	
Morten Henriksen, teknisk direktør Arendals Fossekompani	1 847	313	19	2 179	81	
Gunnar Line, økonomisjef Arendals Fossekompani	1 287	175	17	1 479	73	
Rune Marthinussen adm dir Glamox	2 726	829	190	3 745	47	
Bjørn Eldar Petersen, adm.direktør EFD induction	2 211	274	174	2 659	410	
Bård Benum, adm.direktør Powel	2 531	0	237	2 768	646	
Lars Peder Fensli, adm.direktør Markedskraft	1 525	192	18	1 735	74	
Tor Kim Steinsland, adm.direktør Scanmatic	1 284	573	41	1 898	87	
Sally-Anne Ray, adm.direktør NSSLGlobal	1 535	1 705	192	3 432	96	
Antonio Quilez, adm.direktør Cogen	1 429	0	0	1 429	0	
Luc Dionne, adm direktør Tekna	1 219	0	110	1 329	0	

Medlemmer av styre, revisjons- og kompensasjonskom.

Øyvin A. Brøymer, styrets leder	349			349		7
Morten Bergesen, styrets nestleder	291			291		7
Kjell Chr. Ulrichsen, styremedlem frem til mai 2016	110			110		3
Didrik Vignsnes, styremedlem fra mai 2016	118			118		3
Arild Nysæther, styremedlem	199			199		7
Marianne Lie, styremedlem	249			249		6
Heidi Marie Petersen, styremedlem	202			202		7
Marianne Sigurdson Lyngvi, styremedlem	202			202		6
Samlet godtgjørelse	24 840	5 264	1 149	31 253	1 621	

(i) Det er avholdt 7 styremøter i 2016

I tillegg er utbetalt tNOK 284 i pensjon til tidligere styremedlemmer. Nåværende styremedlemmer opptjener ingen rett til pensjon.

Ledende ansatte deltar i den kollektive pensjonsordningen for ansatte i mor- og datterselskaper. Jfr. beskrivelsen i pensjonsnoten. Med iverktredelse senest 31.12.2015 har alle selskapene i konsernet utviklet de ytelsesbaserte ordninger, da med et unntak for ansatte over 60 år som er medlemmer av AFKs Pensjonskasse. Disse forblir i den ytelsesbaserte ordningen frem til pensjonsalder. Den ytelsesbaserte ordningen gir ved full opptjeningstid på 30 år en pensjon som sammen med folketrygden utgjør 66% av sluttlønn. I morselskapet var det frem til utgangen av 2015 en tilleggspensjonsordning for ansatte med pensjonsgrunnlag utover 12G. Ytelsene ved full opptjening lå på samme nivå som for lønnsgrunnlag under 12G, 66%. Også denne ordningen har opphørt og blitt erstattet av et tilsvarende kontantbeløp for alle under 60 år. Bonus, opsjoner og andre ytelser inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Adm.direktør i datterselskapet EFD har i tillegg til medlemskap i selskapets pensjonsordning, en avtale som innebærer at selskapet årlig betaler 25% av grunnlønnen over 12G i tilskudd til en separat pensjonsordning. Adm.dir i Glamox har en tilsvarende avtale, men her utgjør beløpet 23,95% av grunnlønn. Adm.direktør i Powel har i tillegg til medlemskap i selskapets pensjonsordning, en avtale som innebærer en pensjon fra fylte 67 år på 66% av pensjonsgrunnlaget som p.t. utgjør mNOK 1,9 og justeres årlig med gjennomsnittlig lønnsvekst til ledere i selskapet. Konsernledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder. Heidi Marie Petersen har mottatt kr 151.750 for styreverv i datterselskapet Glamox. Arild Nysæther har mottatt kr 227 450 (GBP 20.000) som styreleder i datterselskapet NSSL. Morten Bergesen har mottatt kr 139.348 (Euro 15.000) som styreleder i datterselskapet Cogen Energia Espania. Marianne Sigurdson Lyngvi har mottatt kr. 30.000 for styreverv i datterselskapet Arendal Industrier

Vedrørende lån og sikkerhetsstillelse for medlemmer av ledergruppen, styret og andre valgte selskapsorganer vises til note 23.

Note 4 forts**Betingelser adm. direktør i morselskap og datterselskap:**

For adm. direktør i morselskap er avtalt følgende vederlag ved opphør av ansettelsesforholdet:

Lønn utbetales i oppsigelsestiden (6 mnd.) med tillegg av lønn i påfølgende 12 mnd.

I forbindelse med tildredelsen fikk adm. direktør en rett til å kjøpe 3 000 aksjer i selskapet med 15% rabatt og en bindingstid på 3 år.

Ved fratredelse etter anmodning fra styret har adm.direktør i datterselskapet EFD en oppsigelsestid på tolv måneder.

For adm.direktør i datterselskapene Powel og Cogen utbetales lønn i oppsigelsestiden med tillegg av lønn i påfølgende inntil 6 mnd.

Adm.direktør i Glamox og Markedskraft har avtalt lønn i inntil 12 mnd og i Scanmatic 6 mnd dersom ansettelsesforholdet bringes til opphør av selskapet.

Pensjonsforpliktelser / kostnader

Konsernets norske selskaper er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningene tilfredsstiller lovens krav. Pensjonsordningen omfatter alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon.

Med iverktredelse senest 31.12.2015 har alle selskapene i konsernet utviklet de ytelsesbaserte ordninger. Et unntak fra dette er ansatte over 60 år som har vært med i AFK Pensjonskasse, disse vil fortsatt være med i pensjonskassa med ytelsesbasert opptjening frem til oppnådd pensjonsalder. Avviklingen av de ytelsesbaserte pensjonsordningene har resultert i relativt store regnskapsmessige effekter. Disse fremkommer nedenfor og den resultatmessige virkningen er vist på egen linje i resultatregnskapet for 2015.

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
<i>Pensjonsforpliktelse</i>				
Nåverdi av usikrede forpliktelser	55 145	64 182	11 148	15 703
Nåverdi av sikrede forpliktelser	77 068	76 946	44 795	44 800
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-93 325	-98 460	-51 972	-52 184
Innregnet arbeidsgiveravgift	4 336	5 007	1 572	2 214
Nåverdi av netto forpliktelser	43 224	47 676	5 544	10 534
Herav presentert som pensjonsmidler	17 627	18 441	7 177	7 383
Andre pensjonsforpliktelser	4 795	4 423		
Brutto pensjonsforpliktelser	65 646	70 540	12 720	17 917
<i>Endring i innregning nettoforpliktelse for ytelsesbasert pensjon</i>				
Netto sikrede ytelsesbasert pensjonsforpliktelse per 1. januar	-14 105	121 680	-7 383	5 460
Forpliktelse usikrede ordninger per 1. januar	61 780	77 523	17 917	20 128
Innskudd mottatt	-5 034	-40 373	-1 207	-6 876
Utbetalt fra ordningen	-7 266	-2 745	-3 152	-574
Aktuarielle (gevinster) tap fra totalresultatet	-1 913	-31 402	-1 716	-5 334
Effekt ved endring av pensjonsplan	4 633	-13 151		
Valutakursendringer pensjonsforpliktelse	-1 184	-1 519		
Kostnader vedrørende ytelsesbaserte ordninger	6 313	-62 337	1 085	-2 269
Nettoforpliktelse for ytelsesbaserte ordninger per 31.12	43 224	47 676	5 544	10 534
<i>Kostnader innregnet i resultatregnskapet</i>				
Kostnader vedrørende denne periodens pensjonsopptjening	3 217	23 258	377	3 128
Rente på forpliktelsene	4 919	7 290	1 541	1 588
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-2 613	-4 596	-1 394	-1 127
Innregnet arbeidsgiveravgift	478	-2 594	243	1 101
Effekt ved avvikling av ytelsesbasert pensjonsordning	317	-85 695	317	-6 958
Kostnader ved ytelsesbaserte ordninger	6 313	-62 337	1 085	-2 269
Kostnader ved innskuddsbaserte ordninger	78 368	48 027	1 589	99
Nettorente pensjonsforpliktelser overført finans	-147	-1 014	-147	-461
Overført effekt ved avvikling til egen linje i resultatregnskapet		85 695		6 958
Sum pensjonskostnader	84 533	70 372	2 527	4 327
Faktisk avkastning på pensjonsmidler	4 170	2 981	2 858	1 127

Forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Vesentlige aktuariemessige forutsetninger på balansedagen (presentert som vektete gjennomsnitt):

Tabell K2013BE benyttet ved beregning av levealder.

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Diskonteringsrente 31.12	2,60 %	2,70 %	2,60 %	2,70 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler 31.12	2,60 %	2,70 %	2,60 %	2,70 %
Fremtidig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %	2,25 %	2,25 %
Fremtidig regulering av pensjoner	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Investeringsprofil for pensjonsmidlene i konsernet

	Aksjer	Omløps obligasjoner	Penge marked	Anleggs obligasjoner	Annet
31.12.2015	31 %	61 %	5 %	0 %	4 %
31.12.2016	33 %	64 %	3 %	0 %	0 %

Utvikling av sikrede pensjonsforpliktelser i konsernet

	2016	2015	2014	2013	2012
Nåverdi av sikret ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	77 068	76 946	443 328	362 910	277 389
Virkelig verdi av pensjonsmidler	93 325	98 460	333 129	305 117	243 252
Underskudd (overskudd) i ordningen	-16 257	-21 514	110 199	57 793	34 137



Note 5 - Eiendom, anlegg og utstyr

Konsern

2015

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	96 417	313 416	591 071	547 772	1 143 865	2 692 541
Anskaffelser	16 179	1 074	352	16 587	150 312	184 504
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp	8 597			95 369	3 758	107 724
Avgang			-518	-31	-63 737	-64 286
Valutakursendringer			39 188	15 367	72 415	126 970
Balanse pr. 31. desember	121 193	314 489	630 093	675 064	1 306 614	3 047 453

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		155 105	455 463	214 602	811 679	1 636 850
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp					1 818	1 818
Årets ordinære avskrivninger		6 032	6 633	20 609	109 287	142 560
Reversering av nedskrivning for verdifall			-17 832			-17 832
Avgang					-61 314	-61 314
Valutakursendringer			28 462	6 646	48 196	83 304
Balanse pr. 31. desember		161 137	472 726	241 857	909 666	1 785 386

Bokført verdi pr.1 januar

96 417	158 311	135 607	333 170	332 186	1 055 691
--------	---------	---------	---------	---------	-----------

Bokført verdi pr. 31 desember

121 193	153 352	157 367	433 207	396 948	1 262 067
---------	---------	---------	---------	---------	-----------

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	121 193	314 489	630 093	675 064	1 306 614	3 047 453
Anskaffelser	68 350		23 810	15 561	121 750	229 471
Overført fra under oppføring	-20 597			20 597		
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp				22 888	1 540	24 428
Avgang			-20 155	-4 798	-19 041	-43 994
Valutakursendringer	-557		-36 365	-17 690	-81 654	-136 266
Balanse pr. 31. desember	168 389	314 489	597 382	711 622	1 329 208	3 121 091

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		161 137	472 726	241 857	909 666	1 785 386
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp				3 589		3 589
Årets ordinære avskrivninger		6 010	8 553	20 472	112 407	147 443
Nedskrivning for verdifall					1 548	1 548
Avgang			-19 649	-4 401	-13 139	-37 189
Valutakursendringer			-26 760	-6 411	-46 990	-80 161
Balanse pr. 31. desember		167 147	434 870	255 105	963 493	1 820 616

Bokført verdi pr.1 januar

121 193	153 352	157 367	433 207	396 948	1 262 067
---------	---------	---------	---------	---------	-----------

Bokført verdi pr. 31 desember

168 389	147 342	162 512	456 517	365 715	1 300 475
---------	---------	---------	---------	---------	-----------

* CHP-anlegg er kombinerte fjernvarme og gasskraftverk i Cogen.

** I posten "Annen eiendom" inngår en finansiell leieavtale med bokført verdi på tNOK 17 337 som er nærmere omtalt i note 19.

Sikkerhetsstillelser

Pr. 31. desember 2016 er driftsmidler i datterselskapene med en bokført verdi på tNOK 221.891 (2015: tNOK 215 389) stillet som sikkerhet for banklån (se note 17).

Reversering av nedskrivning for verdifall i 2015

I 2013 ble CHP-anleggene i Cogens kraftproduserende enheter nedskrevet for verdifall med tNOK 109 318. Nedskrivningen hadde skattemessig effekt. Tilsvarende ble morselskapets aksjer i Cogen AS nedskrevet med tNOK 76 523 uten skattemessig effekt. Årsaken til nedskrivningen var endrede rammevilkår (reduksjon i subsidier / bonusordninger) fra spanske myndigheter.

Gjennvinnbar verdi ble vurdert til bruksverdien på basis av kontantstrømmer fra hvert enkelt anlegg.

De viktigste faktorene ved beregning av budsjetterte kontantstrømmer / bruksverdi på anleggene er bonus, markedspris på kraft, antall driftstimer og prisen på gass. Det ble benyttet en WACC på 7% ved beregningene i 2013. Bonusordningene er kompliserte, spesifikke og tidsbegrenset (25 år) for hvert anlegg. I 2015 trådte en revidert og gunstigere bonusordning i kraft, og dette kombinert med høyere markedspriser på kraft, flere driftstimer på anleggene og lavere gasspriser bedret kontantstrømmene i forhold til det som ble brukt ved de opprinnelige impairmenttestene. Man har også inngått lengre avtaler både på kjøp av gass og salg av varme fra CHP-anleggene. I 2015 medførte en oppdatert beregning av bruksverdi basert på siste års erfaringer, endret bonusordning og en WACC på 8,1% en reversering av nedskrivningene med tEUR 1 992, omregnet til tNOK 17 832 med skattemessig effekt.

Nedskrivningen på morselskapets aksjer i Cogen AS er tilsvarende reversert med tNOK 12 840 uten skattemessig effekt.

Note 5 - Eiendom, anlegg og utstyr forts.

Morselskapet

2015

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Anskaffelser

Avgang

Balanse pr. 31. desember*Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger*

Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Avgang

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi pr.1 januar****Bokført verdi pr. 31 desember**

Under oppføring	Vann kraftverk	Annen eiendom	Maskiner inventar	Sum
2 163	313 416	8 360	6 598	330 536
4 599	1 074	80	275	6 027
			-61	-61
6 762	314 489	8 440	6 812	336 502
	155 105	2 116	3 909	161 130
	6 032	129	557	6 718
			-61	-61
	161 137	2 245	4 405	167 787
2 163	158 311	6 244	2 689	169 407
6 762	153 352	6 194	2 407	168 715

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Anskaffelser

Avgang

Balanse pr. 31. desember*Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger*

Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Avgang

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi pr.1 januar****Bokført verdi pr. 31 desember**

Under oppføring	Vann kraftverk	Annen eiendom	Maskiner inventar	Sum
6 762	314 489	8 440	6 812	336 502
2 376		140	1 050	3 566
			-638	-638
9 137	314 489	8 580	7 224	339 430
	161 137	2 245	4 405	167 787
	6 010	131	487	6 629
			-351	-351
	167 147	2 376	4 541	174 064
6 762	153 352	6 194	2 407	168 715
9 137	147 342	6 204	2 683	165 366

Note 6 - Immaterielle eiendeler

Konsern

2015

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	1 090 844	783 749	12 250	1 886 843
Kjøp	111 544	20 543		132 087
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp	14 494	7 753		22 247
Avgang	-3 691			-3 691
Valutakursendringer	14 331	40 834		55 164

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	576 468	139 869	5 599	721 936
Årets ordinære avskrivninger	127 484		245	127 729
Avgang				
Valutakursendringer	5 490	5 136		10 625

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi 1. januar****Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
1 090 844	783 749	12 250	1 886 843
111 544	20 543		132 087
14 494	7 753		22 247
-3 691			-3 691
14 331	40 834		55 164
1 227 522	852 878	12 250	2 092 650
576 468	139 869	5 599	721 936
127 484		245	127 729
5 490	5 136		10 625
709 441	145 004	5 844	860 290
514 376	643 880	6 651	1 164 908
518 080	707 874	6 406	1 232 360

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	1 227 522	852 878	12 250	2 092 650
Kjøp	56 931	11 219		68 150
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp	56 028	23 923		79 951
Avgang	-21 969			-21 969
Valutakursendringer	-26 139	-61 730		-87 869

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	709 441	145 004	5 844	860 290
Årets ordinære avskrivninger	134 482		245	134 727
Årets nedskrivning for verdifall	1 225			1 225
Avgang	-6 182			-6 182
Valutakursendringer	-10 990	-7 170		-18 160

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi 1. januar****Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
1 227 522	852 878	12 250	2 092 650
56 931	11 219		68 150
56 028	23 923		79 951
-21 969			-21 969
-26 139	-61 730		-87 869
1 292 373	826 290	12 250	2 130 913
709 441	145 004	5 844	860 290
134 482		245	134 727
1 225			1 225
-6 182			-6 182
-10 990	-7 170		-18 160
827 976	137 834	6 089	971 899
518 080	707 874	6 406	1 232 360
464 397	688 455	6 161	1 159 014

Morselskap

2015

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	471		12 250	12 721
Balanse pr. 31. desember	471		12 250	12 721

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	464		5 599	6 063
Årets ordinære avskrivninger	7		245	252
Balanse pr. 31. desember	471		5 844	6 315

Bokført verdi 1. januar**Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
471		12 250	12 721
471		12 250	12 721
464		5 599	6 063
7		245	252
471		5 844	6 315
7		6 651	6 658
		6 406	6 406

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	471		12 250	12 721
Balanse pr. 31. desember	471		12 250	12 721

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	471		5 844	6 315
Årets ordinære avskrivninger			245	245
Balanse pr. 31. desember	471		6 089	6 560

Bokført verdi 1. januar**Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
471		12 250	12 721
471		12 250	12 721
471		5 844	6 315
		245	245
471		6 089	6 560
		6 406	6 406
		6 161	6 161

Av konsernets samlede immaterielle eiendeler gir oppstillingen nedenfor en oversikt over utviklingen i merverdier som er aktivert i forbindelse med morselskapets oppkjøp av andre selskaper, (jfr note 3) samt en oversikt over hvilke selskaper i konsernet andre immaterielle eiendeler er fordelt på.

	Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
Aktivert ved oppkjøp (inkl valutakursendringer)	581 788	404 082		985 870
Akkumulerte avskrivninger pr 1/1 i regnskapsåret	-282 599			-282 599
Årets ordinære avskrivninger, rapportert i segment "Investering"	-69 215			-69 215
Årets valutakursendringer	-4 491	-23 434		-27 925
Bokført verdi 31. desember merverdier fra oppkjøp	225 484	380 648		606 132
<i>Bokført verdi fordelt per oppkjøp.</i>				
Oppkjøp Glamox	105 902	143 055		248 957
Oppkjøp Markedskraft		4 408		4 408
Oppkjøp EFD		85 100		85 100
Oppkjøp Powel		46 943		46 943
Oppkjøp NSSL	19 899	101 142		121 041
Oppkjøp Tekna	99 683			99 683
Sum immaterielle merverdier fra oppkjøp pr. 31.12	225 484	380 648		606 132
<i>Immaterielle eiendeler fra selskapsregnskapet til mor og datterselskaper</i>				
Arendals Fossekompani			6 161	6 161
Glamox	54 577	44 829		99 406
Markedskraft	8 142	1 356		9 498
EFD	1 490	30 783		32 273
Powel	126 951	95 059		222 010
NSSL Global	23 000	130 504		153 505
Cogen	13 540	5 579		19 119
Tekna	8 769			8 769
Scanmatic	2 142			2 142
Sum immaterielle eiendeler fra mor og datterselskaper	238 611	308 109	6 161	552 882
Sum immaterielle eiendeler	464 096	688 757	6 161	1 159 014

Immaterielle eiendeler er aktiverte utviklingskostnader og lisenser for software samt merverdier knyttet til kundeforhold, kundekontrakter, patenter og varemerker. I Cogen består immaterielle eiendeler av CO2 kvoter kjøpt på børs. Konsesjonsrettighetene i morselskapet avskrives over konsesjonsperioden (50 år). Andre immaterielle eiendeler avskrives over perioder fra 4 til 10 år.

Goodwill testes årlig for verdifall, (se regnskapsprinsipper og note 21). I testene er hvert segment / underkonsern vurdert som en kontantgenererende enhet. Gjenvinnbart beløp for goodwill er estimert på grunnlag av bruksverdi. Beregnet bruksverdi er basert på nediskonterte framtidige kontantstrømmer. Dette verdsetter kontantstrømmen ut fra markedets krav til avkastning og risiko. Bruksverdien for 2016 er beregnet på tilsvarende måte som for 2015. Det er benyttet budsjetter for 2017 og langtidsbudsjetter fra strategiplaner for perioden frem til 2021. Utover dette er det brukt standard vekst på 2% frem til 2025 og en terminalverdi basert på samme vekstrate er tillagt. Risikofri rente er satt til 2,5% ved gjennomføring av beregningene. Det er benyttet en risikopremie på 5% for et selskap med risiko som børsindeksen. Spesielle forhold ved de enkelte beregningene er kommentert nedenfor.

Glamox

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 7,5%. Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at virksomheten er syklisk.

EFD

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 8,4%. Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at konsernets inntjening er i EUR og USD og at virksomheten er syklisk.

Powel

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 8,0%.

NSSL Global

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 6,5%.

Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at konsernets inntjening er i GBP og USD.

Cogen Energia España

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 7,9%.

Tekna Holdings Canada

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 9,5%.

Testene viser betydlige merverdier for alle kontantgenererende enheter. Rimelige endringer i forutsetningene vil ikke medføre nedskrivninger.

Forskning og utviklingskostnader

I 2016 er utviklingskostnader på tNOK 41 914 aktivert (2015 tNOK 42 160). Andre forsknings og utviklingskostnader i konsernet er løpende kostnadsført og utgjorde i 2016 tNOK 140 551 og i 2015 tNOK 105 126.

CO2 utslippstillatelser

For 2016 mottok ikke Cogen frie CO2 kvoter. Faktiske utslipp i 2016 var på 179 000 tonn. Det var kjøpt kvoter for utslipp på 200 000 tonn pr 31.12.2016. Det er foretatt kostnadmessige tidsavgrensninger ifm kjøp av CO2 kvoter.

Note 7 Annen driftskostnad*Annen driftskostnad*

Vedlikehold eiendom, anlegg og utstyr
Honorarer
Husleie og relaterte kostnader
Markedsføring, salg og annonsering
IKT kostnader
Tap på fordringer
Forsikringspremier
Eiendomsskatt
Reisekostnader
Konsesjonsavgifter
Andre driftskostnader

Sum annen driftskostnad

Konsern		Morselskap	
2016	2015	2016	2015
50 107	66 811	6 885	5 235
52 319	32 069	2 219	2 109
123 230	118 474	1 118	1 143
58 182	49 385	543	475
44 412	45 740	1 592	1 687
1 620	19 797		1
29 845	22 483	1 245	1 193
14 310	13 441	8 028	8 534
121 953	109 883	858	484
2 876	2 681	2 570	2 569
223 830	285 296	4 404	3 612
722 684	766 061	29 462	27 041

Godtgjørelse til revisor

Lovpålagt revisjon
Andre attestasjonsoppgaver
Skatterådgivning
Annen bistand utenfor revisjon

Sum

Konsern		Morselskap	
2016	2015	2016	2015
9 420	9 603	628	818
847	821	15	19
1 318	1 487	77	95
2 754	2 377	674	459
14 339	14 287	1 395	1 391

Note 8 Finansinntekt og finanskostnad*Finansinntekt*

Inntekt fra investering i DS og TS
Renteinntekter
Konserninterne renteinntekter
Utbytteinntekter
Gevinst ved avhending av verdipapirer
Kursgevinst lån i fremmed valuta
Annen finansinntekt

Finansinntekt

Konsern		Morselskap	
2016	2015	2016	2015
		148 724	86 840
11 666	17 784	5 626	9 492
		3 499	2 766
117 622	116 214	117 622	116 214
3 763	74 852	3 763	74 852
111 901	30 873	96 742	
14 354	33 278	8 824	33 692
259 307	273 000	384 800	323 855

Finanskostnad

Rentekostnader
Kurstap lån i fremmed valuta
Nedskrivning investering i omløpsaksjer tilgj. for salg
Nedskrivning investering i DS/TS
Netto rentekostnad fra pensjonsforpliktelser
Annen finanskostnad

Finanskostnader

Konsern		Morselskap	
2016	2015	2016	2015
75 830	80 876	63 322	65 998
31 666	117 371		90 900
	1 917		1 917
1 975		6 119	860
147	1 219	147	461
25 944	20 678	13 948	16 050
131 418	222 061	83 537	176 186

Netto finansinntekt og -kostnad

2016	2015	2016	2015
127 888	50 939	301 264	147 670

Note 9 Skattekostnad*Ordinær inntektsskatt i Norge:*

- Ordinær inntektsskatt på alminnelig inntekt. Skattesatsen er 25% i 2016 og endres til 24% i 2017.

Skattesatsen på 24% er benyttet ved beregning av *Eiendel ved utsatt skatt* og *Forpliktelse ved utsatt skatt* pr. 31/12-2016

Særebekskattningen for norske kraftforetak består av følgende elementer:

- Naturressursskatt beregnes med 1,3 øre pr. kWh av selskapets gjennomsnittlige årsproduksjon siste 7 år. Beregnet naturressursskatt fratrekkes i selskapets betalbare skatt på alminnelig inntekt.

I år hvor det ikke blir beregnet betalbar skatt skal naturressursskatten allikevel betales. Beløpet føres opp som en fordring og motregnes mot senere års betalbare skatt på alminnelig inntekt.

Naturressursskatten tilfaller kommunene og fylkene i konsesjonsområdet.

- Grunnrenteskatt fastsettes for hvert enkelt kraftverk og tilfaller staten.

Grunnlaget for denne skatten er brutto grunnrenteinntekt fratrukket driftsomkostninger og

frinntekt. Grunnrenteinntekten bygger på markedspriser og avviker derfor fra selskapets regnskapsførte omsetningstall.

Skattesats for grunnrenteskatt er 33% i 2016 og endres til 34,3% i 2017.

Skattesatsen på 33% benyttes ved beregning av *Eiendel ved utsatt skatt grunnrente* pr. 31/12-2016

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
<i>Kostnader ved periodeskatt</i>				
Årets naturressursskatt	6 553	6 583	6 553	6 583
Betalbar skatt alminnelig inntekt fratrukket naturressursskatt	91 713	123 490	-6 553	-6 583
Justering for tidligere år	699	7 583	403	6 941
Årets betalbare grunnrenteskatt	12 123	8 682	12 123	8 682
Sum periodeskatt	111 088	146 337	12 527	15 623
<i>Kostnader ved utsatt skatt</i>				
Effekt av endring i midlertidige forskjeller	11 186	-8 305	-4 149	-24 317
Effekt av endret skattesats	1 617	15 392	4 084	8 177
Effekt endring midlertidige forskjeller grunnrenteskatt	283	1 130	283	1 130
Effekt av endret skattesats grunnrenteskatt	-1 154	-924	-1 154	-924
Sum kostnader ved utsatt skatt	11 933	7 293	-936	-15 934
Sum skattekostnad i resultatregnskapet	123 021	153 630	11 591	-312
<i>Avstemming effektiv skattesats</i>				
Resultat før skattekostnad	598 663	644 996	339 129	197 999
Skatt basert på gjeldende ordinær skattesats	149 666	174 234	84 782	53 460
Årets grunnrenteskatt	11 252	8 888	11 252	8 888
Effekt av ikke-fradragsber. kostnader	12 467	6 891	4 751	2 471
Effekt av skattefrie inntekter	-35 758	-60 667	-67 918	-80 248
Effekt av ikke balanseført underskudd til fremføring	19 648	-1 186		
Effekt andre skattesatser i utlandet	-11 329	-1 001		
Effekt av endrede skattesatser	2 252	15 253	4 084	8 177
Effekt av endret ligning tidligere år		7 583		6 941
For mye / -lite avsatt tidligere år	1 397	3 635	86	-0
Skattekostnad ved avstemming av effektiv skattesats	123 021	153 630	11 591	-312
Gjeldende ordinær skattesats i Norge	25,0 %	25,0 %	25,0 %	25,0 %
Effektiv skattesats	20,5 %	23,8 %	3,4 %	-0,2 %

Skatt innregnet i andre inntekter og kostnader

Vedrørende sikringsreserve	15 013	-14 038	7	-84
Vedrørende aktuarielle gevinster og tap	548	8 229	412	1 334
Sum skatt innregnet i andre inntekter og kostnader	15 561	-5 809	419	1 249

Betalbar skatt

Betalbar skatt på tNOK 109 923 (2015: tNOK 112 690) for konsernet og tNOK 18 677 (2015: tNOK 22 419) for morselskapet består av ikke ilignet betalbar skatt for inneværende periode.

Note 9 Skatt forts.

Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt

Konsern

	Eiendeler		Forpliktelser		Netto	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Eiendom, anlegg og utstyr	34 144	44 373	-47 074	-56 104	-12 930	-11 731
Goodwill, immaterielle eiendeler			-108 337	-123 967	-108 337	-123 967
Langsiktige fordringer og gjeld i valuta			-464	-409	-464	-409
Tilvirkningskontrakter		130	-16 795	-5 179	-16 795	-5 049
Varebeholdninger	4 799	5 156	-2 313	-2 871	2 486	2 285
Utestående fordringer	2 312	1 750	-121	-11	2 191	1 740
Leasing- leieavtaler	3 221	3 594			3 221	3 594
Gevinst og tapskonto			-982	-1 231	-982	-1 231
Regnskapsmessige avsetninger	13 626	18 393	-10 919	-8 710	2 707	9 683
Andre poster		888	-74 653	-56 467	-74 653	-55 580
Finansielle instrumenter	38 690	57 201			38 690	57 201
Ytelser til ansatte	13 061	14 254	-1 162	-599	11 899	13 655
Fremførbart underskudd	192 981	207 459			192 981	207 459
- Ikke hensyntatt fremførbart underskudd	-101 091	-117 599			-101 091	-117 599
= Hensyntatt fremførbart underskudd	91 890	89 860			91 890	89 860
Sum utsatt ordinær inntektsskatt	201 743	235 600	-262 820	-255 549	-61 077	-19 948
Eiendom, anlegg og utstyr, grunnrenteskatt	30 437	29 566			30 437	29 566
Sum utsatt grunnrenteskatt	30 437	29 566			30 437	29 566
Eiendel / -forpliktelse ved utsatt skatt	232 180	265 167	-262 820	-255 549	-30 640	9 618
Motregning av eiendeler og forpliktelser	-20 614	-19 830	20 614	19 830		
Netto eiendel/-forpliktelse ved utsatt skatt	211 566	245 337	-242 206	-235 718	-30 640	9 618

Morselskap

	Eiendeler		Forpliktelser		Netto	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Eiendom, anlegg og utstyr	21 650	23 384			21 650	23 384
Gevinst og tapskonto			-71	-93	-71	-93
Finansielle instrumenter	38 111	49 911			38 111	49 911
Ytelser til ansatte	1 330	2 633			1 330	2 633
Fremførbart underskudd	36 586	25 048			36 586	25 048
Sum utsatt ordinær inntektsskatt	97 677	100 977	-71	-93	97 606	100 883
Eiendom, anlegg og utstyr, grunnrenteskatt	30 437	29 566			30 437	29 566
Sum utsatt grunnrenteskatt	30 437	29 566			30 437	29 566
Forpliktelse / eiendel ved utsatt skatt	128 115	130 543	-71	-93	128 043	130 450
Motregning av eiendeler og forpliktelser	-71	-93	71	93		
Netto eiendel ved utsatt skatt	128 043	130 450			128 043	130 450

Note 9 Endring utsatt skatt i løpet av året

2016														
Balanse 01.01	Resultat ført	Fra andre inntekter og kostnader	Effekt ved endring av bart undersk.	Fusjon fusjon og oppkjøp	Valuta- differanser	Balanse 31.12	Balanse 01.01	Resultat ført	Fra andre inntekter og kostnader	Effekt ved endring av bart undersk.	Fusjon fusjon og oppkjøp	Valuta- differanser	Balanse 31.12	
Konsern														
Ordinær innteksskatt														
Eiendom anlegg og utstyr	-465	-3 175	-7 320	-21 478	-1 346	-33 784	-33 784	5 678			-5 070	-313	-33 488	
Goodwill, immaterielle eiendeler	-114 378	23 293		-9 675	-1 140	-101 900	-101 900	28 187			-16 667	2 608	-87 772	
Langsiktige fordr og gjeld i valuta	-215	-167			-26	-409	-409	-79				24	-464	
Tilvirkningskontrakter	-6 080	1 137			-106	-5 049	-5 049	-11 850				103	-16 795	
Varebeholdninger	845	1 187			253	2 285	2 285	412				-211	2 486	
Utestående fordringer	6	1 638		60	35	1 739	1 739	475			11	-31	2 194	
Leasing og leieavtaler	4 108	-725			211	3 594	3 594	-178				-195	3 221	
Gevinst og tapskonto	-1 661	431			-0	-1 231	-1 231	295			-47	0	-982	
Regnskapsmessige avsetninger	9 767	-770			686	9 683	9 683	-6 478				-498	2 707	
Andre poster	-28 168	-20 740			-10 271	-59 178	-59 178	-19 769				4 294	-74 653	
Finansielle instrumenter	50 161	5 115	1 714		210	57 201	57 201	-12 372	-6 174			35	38 690	
Ytelser til ansatte	54 351	-35 177	-5 853		334	13 655	13 655	-758	-609			-389	11 899	
Fremførbart underskudd	73 232	20 866	-1 477		824	93 445	93 445	3 633		-5 219	1 643	-1 621	91 880	
Sum ordinær innteksskatt	41 502	-7 087	-4 138	-8 797	-31 093	-19 948	-19 948	-12 804	-6 783	-5 219	-20 130	3 808	-61 077	
Grunnrenteskatt														
Eiendom, anlegg og utstyr	29 773	-206				29 566	29 566	871					30 437	
Sum grunnrenteskatt	29 773	-206				29 566	29 566	871					30 437	
Sum endring utsatt skatt	71 274	-7 293	-4 138	-8 797	-31 093	-10 335	9 618	-11 933	-6 783	-5 219	-20 130	3 808	-30 640	
Morselskapet														
Ordinær innteksskatt														
Eiendom anlegg og utstyr	26 140	-2 756				23 384	23 384	-1 734					21 650	
Gevinst og tapskonto	-126	33				-93	-93	22					-71	
Finansielle instrumenter	43 664	6 163	84			49 911	49 911	-11 794	-7				38 111	
Ytelser til ansatte	6 909	-2 942	-1 334			2 633	2 633	-891	-412				1 330	
Fremførbart underskudd	11 730	15 643		-2 324		25 048	25 048	14 462		-4 052	1 128		36 586	
Sum ordinær innteksskatt	88 316	16 141	-1 249	-2 324		100 883	100 883	65	-419	-4 052	1 128		97 606	
Grunnrenteskatt														
Eiendom, anlegg og utstyr	29 773	-206				29 566	29 566	871					30 437	
Sum grunnrenteskatt	29 773	-206				29 566	29 566	871					30 437	
Sum endring utsatt skatt	118 089	15 934	-1 249	-2 324		130 450	130 450	936	-419	-4 052	1 128		128 043	

Note 10
Egenkapital

	Aksjekapital	
	Ordinære aksjer	
	2016	2015
Utstedt pr 31. desember – fullt innbetalt	2 239 810	2 239 810
	2 239 810	2 239 810

Pr 31. desember 2016 besto registrert aksjekapital av 2.239.810 ordinære aksjer (2015: 2.239.810). Aksjene har en pålydende verdi på NOK 100,- (2015: 100,-)

Eiere av aksjer er berettiget til det utbyttet som i hvert enkelt tilfelle besluttes av generalforsamlingen, og de er berettiget til en stemme pr aksje på selskapets generalforsamling. Ingen aksjeeier kan personlig eller ved fullmakt avgi stemme for mer enn en fjerdedel av det samlede antall aksjer. Aksjer som overdras til ny eier gir ikke stemmerett før det er gått minst tre uker fra ervervet er anmeldt til selskapet. Rettighetene til selskapets aksjer som er eiet av konsernet (se note 22), er innstilt inntil aksjene er overtatt av andre.

Utbytte

Ordinært utbytte ble etter balansedagen foreslått utdelt av styret. Det er ikke avsatt for foreslått utbytte, og det har ingen skattemessige konsekvenser. Det betales ikke utbytte på egne aksjer.

	Forslag 2016, utbetales 2017	Vedtatt 2015, utbetalt 2016
Ordinært utbytte NOK 95,00 per ordinære aksje (2015: NOK 96,00)	207 856	212 014
Sum:	207 856	212 014

Note 11
Konsernselskaper

Datterselskaper	Registrert	Minoritetens andel av konsernets egenkapital fordelt på					
		Eierandel		underkonsern		Verdi i morselskapets balanse	
		2016	2015	2016	2015	2016	2015
Markedskraft ASA	Arendal	71,7 %	71,6 %	20 900	22 815	39 793	39 031
Scanmatic AS	Arendal	67,0 %	67,3 %	51 635	31 555	4 493	4 393
Scanmatic Eiendom AS	Arendal	72,3 %	72,3 %	1 030	781	7 042	7 042
Songe Træsliperi AS	Risør	50,8 %	50,8 %	27	26	100	100
EFD AS	Skien	70,1 %	69,3 %	110 789	112 757	288 981	286 272
Powel AS	Trondheim	96,0 %	96,2 %	8 309	7 277	306 758	306 758
Glamox AS	Oslo	75,2 %	75,2 %	239 654	225 654	416 801	416 801
Arendal Lufthavn Gullknapp AS	Froland	88,6 %	87,3 %	13 957	14 046	115 367	101 473
Arendal Industrier AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	58 250	58 250
Bedriftsveien 17 AS	Arendal	100,0 %	0,0 %	-	-	12 837	-
Subsea Cabling Technology AS	Arendal	0,0 %	100,0 %	-	-	-	1 535
Norsk Vekst AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	113	113
NSSL Global Ltd	England	80,0 %	80,0 %	50 151	57 692	273 298	273 298
Cogen AS*	Arendal	0,0 %	100,0 %	-	(240)	-	49 317
Cogen Energia España S.L.	Spania	100,0 %	0,0 %	(746)	-	90 699	-
Tekna Holdings Canada Inc.	Canada	100,0 %	100,0 %	-	-	182 487	182 487
Sum				495 706	472 363	1 797 017	1 726 870

Erik Must og nærstående eier 24,7% av aksjene i Glamox AS og utgjør dermed en vesentlig del av minoriteten. Forøvrig er det ingen andre store minoritetsaksjonærer i underkonsernene.

Note 11 forts.

Investering i tilknyttede selskap

Enhet	Land	Industri	Eierandel	Balanse ført verdi pr. 1/1	Kjøp av andeler	Salg av andeler	* Reklas- sifisering av andeler	Andre inntekter og kostnader	Resultat andel	Verdifall	Balanse ført verdi konsern 31/12	Anskaf- felseskost 31/12
Flumill AS	Norge	Utvikling av tidevannss kraftverk	49,8 %	9 072					-921	-4 144	4 007	4 000
Sum investert i tilknyttede selskap				9 072				-0	-921	-4 144	4 007	4 000

Sammenfattet finansiell informasjon om de enkelte selskapene, basert på 100%

Enhet	Omsetning	Årsresultat	Andre inntekter og kostnader	Omløps midler	Langsiktig gjeld	Kortsiktig gjeld	EK
Flumill AS	401	-2 033		54 445	891	900	52 479
Sum	401	-2 033		54 445	891	900	52 479

Opplysningene er hentet fra foreløpige regnskap, og viser således ikke de endelige regnskapstall for selskapene.
 Investeringsdirektør i Arendals Fossekompani er styremedleder i Flumill.
 Teknisk direktør i Arendals Fossekompani er styremedlem i Flumill.

Note 12 Andre fordringer og investeringer*Langsiktige investeringer*

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Lån til ansatte	2 169	3 173	587	1 079
Innskudd egen pensjonskasse	12 000	12 000	12 000	12 000
Naturressursskatt tilgode	59 963	52 933	59 963	52 933
Andre langsiktige fordringer	62 842	66 006	24 815	26 053
Andre investeringer	26 053	22 370	15 711	16 863
Sum langsiktige investeringer	163 027	156 483	113 076	108 928

Sikkerhetsstillelser for lån til ansatte

Samtlige lån til ansatte forrentes etter en sats som til enhver tid ikke utløser skattemessig fordel.

Lånene avdras over 5 år (bil) eller 20 år (bolig).

Lån over NOK 200 000 er sikret med pant i fast eiendom.

Note 13 Varebeholdninger*Lagerbeholdninger*

	Konsern	
	2016	2015
Råmaterialer	277 091	268 782
Varer i arbeid	88 018	103 981
Reservedeler	24 220	31 171
Ferdigvarer	257 735	283 293
Sum lager (netto etter avsetning til ukurans)	647 064	687 227

Avsetning til ukurans

	69 409	40 109
--	--------	--------

Anleggskontrakter

Datterselskapene EFD, Powel, Tekna og Scanmatic benytter løpende avregningsmetode for anleggskontrakter.

Ved årets slutt hadde disse datterselskapene følgende opptjente fordringer med tilhørende kostnader og fortjeneste:

	Konsern	
	2016	2015
Omsetning på igangværende prosjekter	249 005	296 112
- Prosjektkostnader	-158 317	-220 372
Inntektsført fortjeneste	90 689	75 740
Påløpte fordringer består av		
Påløpt inntekt	251 024	296 112
- Herav fakturert	-163 131	-150 287
Påløpte fordringer (inngår i "Andre fordringer og forskuddsbetalinger" i note 14)	87 893	145 825

Det er ingen tilbakeholdt betaling fra kunder.

Note 14 Kundefordringer og andre fordringer

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Kundefordringer	1 044 035	944 667	4 875	3 039
Andre fordringer og forskuddsbetalinger (påløpte fordringer inngår)	342 902	391 488	2 320	3 903
Effekt av virkelig verdi sikring valuta	-2 618	-1 484		
Sum	1 384 319	1 334 671	7 195	6 942

Note 15 Kontanter og kontantekvivalenter

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Bankinnskudd	835 766	807 498	62 067	79 381
Kontanter	38	26		
Sum	835 804	807 524	62 067	79 381

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter

Oversikt over selskaps og konsernets finansielle instrumenter

Virkelige verdier og tilsvarende balanseførte verdier utgjør:

	Konsern				Morselskap			
	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
	2016	2016	2015	2015	2016	2016	2015	2015
Kundefordr og andre fordr eks. derivater *	1 384 319	1 384 319	1 334 491	1 334 491	7 195	7 195	6 942	6 942
Kontanter og kontantekvivalenter*	835 804	835 804	807 524	807 524	62 067	62 067	79 381	79 381
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	2 030 674	2 030 674	2 047 677	2 047 677	2 030 674	2 030 674	2 047 677	2 047 677
Finansielle eiendeler holdt for oms.	20 038	20 038	54 391	54 391	20 038	20 038	54 391	54 391
Andre fordringer og investeringer*	163 027	163 027	156 483	156 483	113 076	113 076	108 928	108 928
Lån til fortak i samme konsern*					255 194	255 194	290 069	290 069
Derivat eiendeler, inngår i kundefordr			180	180				
Derivat, rente og val.bytteavt. obl lån	-157 934	-157 934	-205 971	-205 971	-157 934	-157 934	-205 971	-205 971
Derivat gjeld, inngår i lev gjeld	-918	-918	-27	-27	0	0	-27	-27
Rentebærende lån og kreditter*	-1 812 140	-1 812 140	-1 786 541	-1 786 541	-1 280 791	-1 280 791	-1 274 685	-1 274 685
Obligasjonslån	-698 115	-752 100	-697 075	-763 150	-698 115	-752 100	-697 075	-763 150
Leverandørgj. og andre betalingsforpl.*	-926 208	-926 208	-1 002 904	-1 002 904	-15 042	-15 042	-54 311	-54 311
Andre kortsiktige forpliktelser*	-539 970	-539 970	-561 883	-561 883	-23 430	-23 430	-22 901	-22 901
Gjeld til foretak i samme kons.*					-25 901	-25 901	-35 064	-35 064
	298 577	244 592	146 345	80 270	287 031	233 046	297 354	231 279
Ikke innregnet gevinst / -tap:		-53 985		-66 075		-53 985		-66 075

* På disse postene er opprinnelig bokført verdi ansett å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi.

For øvrig vises det til prinsippnotene angående hvordan virkelige verdier for de ulike instrumentene beregnes.

Verdsettelseshierarki

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

De forskjellige nivåene har blitt definert som følger:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas mht. disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi måles ved bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke-observerbar input).

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	1 204 089	811 583	15 003	2 030 674
- Finansielle eiendeler holdt for omsetning	-	20 038	-	20 038
- Obligasjonslån	-	-752 100	-	-752 100
	<u>1 204 089</u>	<u>79 521</u>	<u>15 003</u>	<u>1 298 612</u>
Øvrige derivative finansielle eiendeler	-	-	-	-
Rente og valutabytteavtale til obl lån	-	-157 934	-	-157 934
Øvrige derivative finansielle forpliktelser	-918	-	-	-918
	<u>1 203 171</u>	<u>-78 413</u>	<u>15 003</u>	<u>1 139 760</u>

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter forts.

Morselskapets finansielle eiendeler fordeler seg som følger: (tNOK)

Aksjer tilgjengelig for salg eiet av morselskap

	Antall		Eierandel i %		Anskaffelseskost nedskrevet for verdifall				Virkelig verdi	
	2016	2015	2016	2015	2016	%	2015	%	2016	2015
Noterte aksjer										
Subsea 7	69 225	69 225	0,0	0,0	4368	1,2	4 368	1,2	7 601	4 368
Kongsberg Gruppen	9 552 796	9 552 796	8,0	8,0	278 283	78,5	278 283	78,5	1 196 488	1 375 603
<i>Sum noterte aksjer</i>					282 651		282 651		1 204 089	1 379 971
Unoterte aksjer										
Silver Pensjonsforsikring	784 947	784 947	3,4	3,4	196,0	0,1	196	0,1	196	196
Eiendomsspar	390 432	390 432	1,0	1,0	2 490,0	0,7	2 490	0,7	148 364	112 054
Victoria Eiendom	870 959	870 959	6,1	6,1	23 621,0	6,7	23 621	6,7	483 382	365 803
Oslo Børs VPS Holding	1 996 000	1 996 000	4,6	4,6	30 569,0	8,6	30 569	8,6	179 640	174 650
NorSun	1 500 322 070	1 500 322 070	14,3	14,3	15 000,0	4,2	15 000	4,2	15 003	15 003
<i>Sum unoterte aksjer</i>					71 876		71 876		826 586	667 706
Sum aksjer tilgjengelig for salg eiet av morselskap og konsern					354 527	100,0	354 527	100,0	2 030 674	2 047 677

Finansielle eiendeler - eiet av morselskapet - holdt for omsetning til virkelig verdi over resultatet

Obligasjoner

Tizir 9% 2017
Sparebanken Vest 12/perp
Sum

Anskaffelseskost		Virkelig verdi	
2016	2015	2016	2015
-	27 138	-	34 091
20 900	20 900	20 038	20 300
20 900	48 038	20 038	54 391

Sensitivitetsberegninger viser at en 10 % endring i virkelige verdier pr. 31.12.2016, ville medført en endring i egenkapitalen på tNOK 205.071 og en endring i resultatet på tNOK 2.038. (2015 henholdsvis tNOK 210.207 og tNOK 5.439).

Ingen andre selskap i konsernet har finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler tilgjengelig for salg i vesentlig utstrekning.

Finansiell risikostyring

Selskapet og konsernet er eksponert for kredittrisiko, likviditetsrisiko fra bruk av finansielle instrumenter og markedsrisiko. Styret har det overordnede ansvar for etablering av og tilsyn med konsernets retningslinjer for risikostyring. Prinsipper, prosedyrer og systemer for risikostyring på de viktigste områdene, gjennomgås og vurderes jevnlig. Industrielle engasjementer består av et begrenset antall større investeringer. Til grunn for investeringsstrategien ligger en tro på at langsiktig og aktivt engasjement gir størst avkastning. Investeringer utover dette gjøres i likvide plasseringer uten binding til konsernet. Ved investering i obligasjoner stilles krav til likvititet og soliditet hos utsteder.

- Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for finansielle tap dersom en kunde eller motpart til et finansielt instrument ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko oppstår normalt ved at selskapet eller konsernet innvilger kunder kreditt, eller ved investeringer i verdipapirer.

Kredittrisikoen knyttet til investeringer betraktes som begrenset i og med at det i hovedsak investeres i likvide verdipapirer med god kredittverdighet. En spesifikasjon av investeringene fremkommer tidligere i denne noten.

Konsernet har rutiner som skal sikre at salg på kreditt kun skjer til kunder hvor det ikke tidligere har vært betalingsproblemer og at kredittgrenser overholdes.

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter forts.

Maksimal eksponering for kreditrisiko knyttet til kundefordringer på balansedagen var:

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Totale balanseførte fordringer	1 139 445	1 060 547	13 196	11 143
Herav forfalt	138 267	131 527		
Avsatt til tap	19 196	28 284		

Innregnede tap på fordringer i 2016 utgjør for morselskapet tNOK 0 og for konsernet er netto utgiftsført tNOK 12.783.

For 2015 utgjorde innregnede tap tNOK 1 for selskapet, og tNOK 8 218 for konsernet.

- Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at konsernet ikke vil kunne oppfylle finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Likviditetsstyring skal sikre at tilgjengelig likviditet er tilstrekkelig til å innfri forpliktelsene ved forfall, uten at det medfører uakseptable tap for selskapet og konsernet.

Kontantstrømmen fra selskapet og konsernets ordinære virksomhet, kombinert med betydelige investeringer i likvide verdipapirer samt ubenyttede kreditter, medfører at likviditetsrisikoen vurderes som lav.

Underkonsernene Glamox og EFD har etablert en internasjonal konsernkontoordning som omfatter datterselskapene i Europa og Amerika. Dette bidrar til økt fleksibilitet og effektivitet i likviditetsstyringen.

Selskapet og konsernets forpliktelser fordeler seg som følger:

(I kontraktmessige kontantstrømmer inngår renter beregnet ut fra rentenivået på balansedagen)

Konsern	Balanse-ført beløp	Kontr.m. kontant strømmer	6 mnd. eller mindre	6 - 12 mnd.	1 - 2 år	2 - 5 år	Over 5 år
2016							
Rentebærende lån og kreditter	2 346 184	2 465 702	37 698	476 732	211 474	1 645 827	93 972
Kassekreditt	164 071	164 071	164 071				
Leverandørgjeld og annen gjeld	927 126	927 126	927 126				
Andre kortsiktige forpliktelser	539 970	539 970	435 413	104 557			
Derivater, se note 17	157 934	157 934		85 842		72 092	
Totalt	4 135 284	4 254 802	1 564 307	581 289	211 474	1 645 827	93 972
2015							
Rentebærende lån og kreditter	2 325 403	2 537 612	444 873	415 575	829 963	488 642	358 559
Kassekreditt	158 213	158 213	131 528	26 685			
Leverandørgjeld og annen gjeld	1 002 904	1 002 909	984 725		18 183		
Andre kortsiktige forpliktelser	561 883	561 883	401 884	159 999			
Derivater, se note 17	205 998	205 998	27		113 822		92 148
Totalt	4 254 400	4 466 615	1 963 011	602 259	961 968	488 642	450 707
Morselskap							
2016							
Rentebærende lån og kreditter	1 978 906	2 084 603	16 650	416 330	66 601	1 585 021	
Kassekreditt							
Leverandørgjeld og annen gjeld	15 042	15 042	15 042				
Andre kortsiktige forpliktelser	23 430	23 430	23 430				
Derivater, se note 17	157 934	157 934		85 842		72 092	
Totalt	2 175 313	2 281 009	55 123	416 330	66 601	1 585 021	
2015							
Rentebærende lån og kreditter	1 971 760	2 168 339	419 428	363 874	669 624	402 668	312 744
Kassekreditt							
Leverandørgjeld og annen gjeld	54 311	54 311	54 311				
Andre kortsiktige forpliktelser	22 901	22 901	22 901				
Derivater, se note 17	205 998	205 998	27		113 822		92 148
Totalt	2 254 970	2 451 549	496 640	363 874	783 446	402 668	404 892

- Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for at endringer i markedspriser som valutakurser, renter og aksjekurser, påvirker nettoinntekten eller verdi på finansielle instrumenter.

Valutarisiko

Selskapet og konsernet er utsatt for valutarisiko på kjøp, salg og lån i andre valutaer enn selskapenes funksjonelle valuta. Det er primært EUR, GBP og USD som konsernet er eksponert mot. Valutaeksponeringen er primært knyttet til virksomheten i konsernets utenlandske datterselskaper og selskapets og konsernets gjeld i utenlandsk valuta. Underkonsernene Glamox og EFD benytter derivater for å begrense valutarisikoen knyttet til salg og kundefordringer. Morselskapet, Glamox og EFD benytter også valutilån og valutabytteavtaler for å begrense valutarisiko knyttet til verdiendringer i datterselskapene. Den vesentligste valutaeksponeringen i morselskapet og konsernets norske datterselskaper er i EUR.

Eksponeringen var pr. 31.12. som følger: (tEUR)

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Bankinnskudd	7 814	31 152	1 404	1 801
Kundefordringer	3 925	2 572	569	430
Leverandørgjeld	-5 722	-6 778	0	0
Rentebærende gjeld	-181 674	-129 734	-102 644	-102 644
Balanseeksponering	-175 657	-102 788	-100 671	-100 413

En sensitivitetsanalyse indikerer at en 5% styrking av NOK i forhold til EUR pr. årsslutt, ville påvirket resultatet og egenkapitalen for konsernet i 2016 med motverdien av mEUR +13,7 og i 2015 med motverdien av mEUR +11,5. Beløpene er oppgitt før skatt.

Øvrige datterselskaper har kun i beskjeden grad valutaeksponering i annen valuta enn selskapets funksjonelle valuta.

Bakgrunnen for at morselskapet har tatt opp rentebærende gjeld i EUR, er at salg av spotkraft avregnes i EURO.

Morselskapet har pr 31.12.2016 gjeldsbrevlån på til sammen tGBP 27.000 (tilsvarende pr 31.12.2015 var tGBP 22.518).

Sikringsbokføring.

Underkonsernet Glamox benytter valutilån ved sikring av netto investering i utenlandske datterselskaper. Sikringen behandles som sikringsbokføring under IFRS.

EFD terminsikkerer kundeordrer i fremmed valuta ved kontraktsinngåelse. Valutasikring gjennomføres også ofte for budsjetterte kontantstrømmer i utenlandsk valuta. EFD rapporterer både kontantstrømsikring og virkelig verdisikring som sikringsbokføring.

Øvrige selskaper benytter ikke sikringsbokføring under IFRS.

Ved årsskiftet hadde Glamox og EFD følgende valutaterminsikringer spesifisert på sikringskategori:

Beløp i tNOK	Kontrakts-	Urealisert
	verdi	gevinst/tap
Sikring av fremtidige kontantstrømmer	472 933	(2 682)
Sikring av virkelig verdi (EFD)	139 584	(7 215)
Balanseeksponering	612 516	(9 896)

Urealisert gevinst / tap som gjelder sikring av fremtidige kontantstrømmer blir bokført i "Andre inntekter og kostnader".

Det urealiserte tapet som fremkommer i tabellen er verdien før skatt er fratrasket.

Netto urealisert tap/gevinst er bokført som andre kortsiktige forpliktelser/eiendeler.

Renterisiko

Det vesentligste av selskapets og konsernets rentebærende finansielle eiendeler og gjeld, løper til flytende rente.

Det ble av morselskapet i 2011 opptatt et obligasjonslån på tNOK 300 000 til rente 5,95%. Samtidig ble det inngått en rentebytteavtale på lånebløpet til fast rente i EUR på 4,84%. Lånet og rentebytteavtalen har begge 10 års løpetid med forfall i juli 2021.

Det ble av morselskapet i 2012 opptatt et nytt obligasjonslån på tNOK 400.000 til rente 5,17% med en tilsvarende rentebytteavtale til fast rente i EUR på 3,33 %. Lånet og rentebytteavtalen har begge 5 års løpetid med forfall i juli 2017.

Oversikt over rentebærende eiendeler fremgår ovenfor i denne noten, og gjeld i note 17. En renteendring på 1 %

ville påvirket egenkapitalen, og resultat av finansposter gjennom året, med netto ca mNOK 8. Beløpet er oppgitt før skatt.

Prisrisiko kraftsalg

Det vesentligste av selskapets og konsernets kraftomsetning finner sted i spotmarkedet, noe som innebærer en betydelig eksponering for risiko knyttet til prissvingninger. Det benyttes i noen grad kraftderivater som sikringsinstrumenter for å begrense risikoen.

Derivatene betraktes som kontantstrømsikring. Virkelig verdi av disse utgjorde pr. 31.12.2016 tNOK 0 (2015 tNOK -27).

Markedsrisiko verdipapirer

Selskapet og konsernet er eksponert for prisrisiko på investeringer i egenkapitalinstrumenter, klassifisert som holdt for omsetning eller tilgjengelig for salg. Alle beslutninger om vesentlige kjøp og salg, fattes av styret. Investeringsstrategien har som hovedmålsetting å maksimere avkastningen gjennom løpende utbytter og verdistigning på porteføljen.

En oversikt over selskapets finansielle eiendeler holdt for omsetning og finansielle eiendeler tilgjengelig for salg gis ovenfor i denne noten.

Note 17**Rentebærende lån og kreditter**

Denne noten gir informasjon om kontraktmessige betingelser for konsernets rentebærende lån og kreditter. For mer informasjon om konsernets renterisiko og valutarisiko, se note 16.

Obligasjonslån:

	2016	2015
5,95 % lån 2011-2021	300 000	300 000
- aktiverte lånekostnader	1 565	1 965
= bokført verdi	298 435	298 035
Virkelig verdi	343 500	351 000

Til dette lånet er det knyttet en rente og valutabytteavtale der lånet på tNOK 300.000 med fastrente 5,95% er konvertert til tEuro 38.511 og fast Eurorente 4,84%. Verdien på denne avtalen er pr 31.12.2016 -tNOK 72.092

5,17 % lån 2012-2017	400 000	400 000
- aktiverte lånekostnader	320	960
= bokført verdi	399 680	399 040
Virkelig verdi	408 600	430 000

Til dette lånet er det knyttet en rente og valutabytteavtale der lånet på tNOK 400.000 med fastrente 5,17% er konvertert til tEuro 53.333 og fast Eurorente 3,33%. Verdien på denne avtalen er pr 31.12.2016 -tNOK 85.842.

Gjeldsbrevlån:

		2016	2015
Morselskapet			
GBP LIBOR + fast margin	Flytende rente 30.03.15 - 31.03.19	74 291	91 504
USD LIBOR + fast margin	Flytende rente 30.03.15 - 31.03.19	146 540	149 753
NIBOR + fast margin	Flytende rente 30.03.15 - 31.03.19	110 985	110 985
NIBOR + fast margin	Flytende rente 01.07.15 - 30.06.18	200 000	200 000
NIBOR + fast margin	Flytende rente 03.07.16 - 30.06.19	438 583	-
GBP LIBOR + fast margin	Flytende rente 03.07.16 - 30.06.19	212 260	202 857
NIBOR + fast margin	Flytende rente 14.06.13 - 01.12.16	-	215 700
EUR LIBOR + fast margin	Flytende rente 03.07.16 - 30.06.19	98 132	103 886
NIBOR + fast margin	Flytende rente 14.06.13 - 01.12.16	-	200 000
Sum gjeldsbrevlån morselskap		1 280 791	1 274 685

Datterselskaper

Glamox	Flytende rente (EUR, SEK og SGD)	125 176	127 233
Glamox	Fast rente (NOK)	14 451	17 851
EFD	Flytende rente (Euro)	125 730	144 658
Cogen	Flytende rente (Euro)	54 391	37 895
Tekna	Flytende rente (CAD)	14 274	16 330
Tekna	Rentefritt (CAD)	6 937	5 657
Arendal Industrier	Flytende rente (NOK)	26 318	4 019
Sum gjeldsbrevlån datterselskap		367 278	353 643
Sum konsern		1 648 069	1 628 328

Lån sikret med pant:

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Langsiktige lån	314 977	307 964		
Kassekreditt	164 071	158 213		
Sum lån	479 048	466 177		

Lån er sikret med pant i:

Annen fast eiendom	197 486	181 396		
Driftsløsøre	24 405	33 993		
Varelager	287 676	293 261		
Kundefordringer	398 374	326 949		
Sum sikkerheter	907 940	835 598		

Sikkerhet for opptatte gjeldsbrev- og obligasjonslån til en motverdi av mNOK 1 981 i morselskapet er avgitt i form av negative pantsettelses-erklæringer. Kundefordringer i to av datterselskapene er stillet som sikkerhet for avgitt bankgaranti og kassakreditt. For konsernet gjelder at verdijustert egenkapital skal være på min. 40% og ha en verdi på min. mNOK 1 500. For Markedskraft gjelder at egenkapitalen ekskl immatarielle eiendeler skal være minimum 50 mill. For EFD gjelder at egenkapitalen skal være på min. 30% samt NIBD delt på EBITDA < 3. For Glamox gjelder at egenkapitalen skal være minimum 20% og total netto gjeld i forhold til EBITDA mindre enn 4,0. For Powel gjelder at egenkapitalen skal være minst 100 mill og minst 25%. Alle selskapene overholder sine covenants krav pr 31/12-2016.

Note 18 Leverandørgjeld og andre korts. forpl.

	Konsern		Morselskap	
	2016	2015	2016	2015
Leverandørgjeld	717 858	755 409	3 042	1 394
Andre kortsiktige forpliktelser	741 962	769 604	35 431	75 818
Derivater til virkelig verdi	7 276	39 774		
Sum	1 467 096	1 564 787	38 472	77 212

Note 19 Operasjonelle og finansielle leieavtaler*Operasjonelle leieavtaler*

	Konsern	
	2016	2015
Under ett år	64 872	66 924
Mellom ett og fem år	117 172	125 236
Over fem år	38 743	16 672
Sum forpliktelser ved leieavtaler	220 787	208 832

Konsernet leier flere kontorlokaler og anlegg gjennom operasjonelle leieavtaler.

Leieavtalene løper typisk for en periode på 10 år, med en mulighet til å fornye avtalen når den utgår. Leiene økes årlig med andel av konsumprisindeksen. Ingen av leieavtalene omfatter betingelser om betinget leie.

I 2016 er det innregnet en kostnad på mNOK 64,9 i resultatregnskapet for operasjonelle leieavtaler fra videreført virksomhet. (2015: mNOK 66,9)

Finansielle leieavtaler

Et av datterselskapene i konsernet har en leieavtale med opsjon på kjøp av eiendommen innen 2027. Eiendommen er stillet som sikkerhet for den tilhørende finansielle leieforpliktelsen og har en bokført verdi på 17 337. Leieavtalen ble fornyet i 2015.

Fremtidig minimums leiebeløp

	Konsern	
	2016	2015
Under ett år	1 390	1 395
Mellom ett og fem år	5 561	5 560
Over fem år	8 868	10 254
Sum	15 819	17 209
Nåverdi av fremtidig minimumsleie	13 420	14 381
Hvorav:		
- kortsiktig gjeld	1 390	1 395
- langsiktig gjeld	12 030	12 986

Note 20 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått noen hendelser etter balansedagen som påvirker regnskapet i vesentlig grad.

Note 21 Regnskapsestimater og vurderinger*Sentrale regnskapsestimater*

Sentrale regnskapsestimater er estimater som er viktige for presentasjon av selskapets og konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever subjektiv vurdering.

Arendals Fossekompani vurderer slike estimater på løpende basis ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjon med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som anses som rimelige i de enkelte tilfeller.

Nedskrivninger for verdifall

Goodwill og andre immaterielle eiendeler med ubestemt levetid blir testet for mulig verdifall årlig. Tilsvarende blir selskapets investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper testet for mulig verdifall. Til grunn for vurderingene ligger analyser av selskapenes økonomiske stilling og prognoser / fremtidsutsikter. Gjenvinnbart beløp som måles mot balanseførte verdier, utgjør forventet salgssum eller nåverdien av fremtidig kontantstrøm fra investeringen. Øvrige eiendeler, herunder varige driftsmidler og finansielle instrumenter tilgjengelig for salg, testes for verdifall når det foreligger indikasjoner på at verdifall kan ha oppstått.

Avskrivninger

Avskrivninger på immaterielle eiendeler og varige driftsmidler er basert på ledelsens vurdering av økonomisk levetid. Vurderingene kan som følge av teknologisk utvikling eller andre forhold, endres. Endringer vil påvirke fremtidige avskrivninger.

Pensjonsforutsetninger

Konsernet har ved beregning av påløpte pensjonsforpliktelser lagt til grunn forutsetninger om avkastning på pensjonsmidler, fremtidige prosentvise lønnsreguleringer og reguleringer av pensjoner.

Disse forutsetningene kan i fremtiden vise seg å være feil, noe som vil resultere i endrede forpliktelser og andre fremtidige kostnader enn de som kan estimeres på grunnlag av historisk rapporterte tall.

Varelager

Varelager består av råvarer, deler og egenproduserte moduler for bruk i konsernets produksjonsaktiviteter. Produktene er under kontinuerlig teknologisk utvikling. Deler som fases ut av produksjon av nye produkter benyttes som reservedeler for den gjenværende økonomiske levetid for de produkter de inngår i. Vurderingen av ukurans påvirkes av usikkerhet med hensyn til den teknologiske endringstakten samt behovet for reservedeler. Varelageret vurderes minst en gang pr. år basert på disse kriteriene.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Konsernet benytter løpende avregningsmetode ved resultatføring av inntekt fra prosjekter i regnskapsperioden. Metoden for å fastsette ferdigstillelsesgrad er prosjektets fremdrift. Konsernet resultatfører kun inntekt på prosjekter som tilfredsstillende fastsatte kriterier for kontraktsverdi, fremdrift og produksjonstid. Størst usikkerhet er knyttet til estimering av prosjektets ferdigstillelsesgrad. Ytterligere informasjon er gitt i note 13.

Balanseført eiendel ved utsatt skatt

Selskapet og konsernet har balanseført betydelige beløp som "eiendel ved utsatt skatt." Det vesentligste av eiendelen er henført til midlertidige forskjeller mellom skattemessige og regnskaps-messige verdier på eiendeler relatert til kraftproduksjon og skattemessig fremførbare underskudd. Basert på realistiske forventninger om gode fremtidige inntjeningsmuligheter i kraftvirksomheten vil selskapet / konsernet kunne nyttiggjøre seg disse forskjellene ved beregning av fremtidig betalbar skatt. Skulle forventningene vise seg å ikke slå til, vil dette få effekt på fremtidige skattekostnader.

Virkelig verdi på ikke børsnoterte finansielle investeringer

Virkelig verdi på slike instrumenter baseres på kjente omsetningskurser nær balansedagen eller verdivurderinger foretatt etter vanlige benyttede verdivurderingsmetoder. Verdiene basert på slike opplysninger og metoder betraktes som beste estimat. Feil i estimat kan påvirke fremtidige endringer i egenkapital og resultat.

Note 22 Resultat pr. aksje i NOK**Basisresultat pr. aksje/utvannet**

Basisresultat pr. aksje for 2016 er basert på resultatet som henføres til aksjonærene i morselskapet og vektet gjennomsnittlig antall av utestående ordinære aksjer gjennom 2016 på 2 198 278 (2015: 2 208 597) beregnet som følger:

Resultat som henføres til ordinære aksjer

Årsresultat

- Minoritetenes andel av resultatet

Årsresultat henført til aksjonærene i mor

- Resultat fra virksomhet holdt for salg

Årsresultat videreført virksomhet henført til aksjonærene i mor**Vektet gjennomsnittlig antall ordinære aksjer**

Utestede ordinære aksjer 1. januar

Effekt av egne aksjer

Antall utestående aksjer pr 31/12

Veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer for året**Basisresultat pr aksje/ utvannet resultat pr aksje (NOK)**

	2016	2015
Årsresultat	475 649	491 366
- Minoritetenes andel av resultatet	-91 533	-101 463
Årsresultat henført til aksjonærene i mor	384 116	389 903
- Resultat fra virksomhet holdt for salg	0	0
Årsresultat videreført virksomhet henført til aksjonærene i mor	384 116	389 903
Vektet gjennomsnittlig antall ordinære aksjer	2016	2015
Utestede ordinære aksjer 1. januar	2 239 810	2 239 810
Effekt av egne aksjer	-51 852	-31 213
Antall utestående aksjer pr 31/12	2 187 958	2 208 597
Veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer for året	2 198 278	2 208 597
Basisresultat pr aksje/ utvannet resultat pr aksje (NOK)	174,73	176,54

Note 23**De 20 største aksjonærer**

	Antall aksjer	Eierandel
Ulfoss Invest AS	588 395	26,3 %
Havfonn AS	582 716	26,0 %
Must Invest AS	564 249	25,2 %
Arendals Fossekompani ASA	51 852	2,3 %
Intertrade Shipping AS	30 126	1,3 %
Svanhild og Arne Musts fond	27 289	1,2 %
Fondsfinans Pensjonskasse	20 463	0,9 %
Fabulous AS	18 245	0,8 %
Per-Dietrich Johansen	15 015	0,7 %
Cat Invest AS	14 874	0,7 %
Ropern AS	13 515	0,6 %
Erik Böhler	11 804	0,5 %
Sverre Valvik AS	11 281	0,5 %
Böhler Invest AS	10 800	0,5 %
Fondsfinans Utdannelsesfond	9 719	0,4 %
Annelise Altelborg Must	9 467	0,4 %
Ove Oland	8 420	0,4 %
Fr Falck Frås AS	7 373	0,3 %
Erik Kristian Must	7 200	0,3 %
Trine Must	7 200	0,3 %
	2 010 003	89,7 %

Under henvisning til regnskapslovens § 7-26 kan følgende opplyses om aksjer som eies av hvert enkelt medlem av styret og adm.direktør, idet aksjer som eies av ektefelle, mindreårige barn, eller av selskap hvor vedkommende har bestemmende innflytelse, er inkludert.

Styret	Personlig	Nærstående	Sum
Øyvinn A. Brøymer		30 126	30 126
Morten Bergesen		582 716	582 716
Didrik Vignæs		0	0
Marianne Lie		120	120
Heidi Marie Petersen		1 000	1 000
Arild Nysæther		0	0
Marianne S. Lyngvi	66	0	66
	66	613 962	614 028
Adm.direktør			
Jarle Roth*		0	0

* Se note 4 vedrørende rettighet til å kjøpe aksjer.

Note 24**Nærstående parter**

Selskapets/konsernets nærstående parter består av datterselskaper, tilknyttede selskaper og medlemmer av styret og toppledelsen.

Transaksjoner med nøkkelpersoner i ledelsen

Medlemmer av styret og ledelsen i selskapet og deres nærmeste slektninger kontrollerer 27,7 % av de stemmeberettigede aksjene i selskapet.

Lån til ledelsen utgjorde NOK 1.595.000 (2015: NOK 3.511.000) pr. 31. desember.

Disse lånene er inkludert i "andre investeringer". Det belastes renter på lån til ledelsen etter en sats som til enhver tid ikke utløser skattepliktig fordel.

I tillegg til vanlig lønn har ledelsen avtale om andre fordeler i form av ytelsesbasert eller innskuddsbasert pensjonsordning. (Se også note 4).

Transaksjoner med andre nærstående

Transaksjoner mellom selskaper i konsernet og andre nærstående er basert på prinsippene om markedsverdi og armlengdes avstand. Arendals Fossekompani har i 2016 kjøpt tjenester vedrørende markeshåndtering for tNOK 476 av Markedskraft (tNOK 468 i 2015).

Arendals Fossekompani hadde i 2016 et tap ved valutautiltall til Markedskraft på tNOK 2.059 (gevinst på tNOK 4.799 i 2015).

NSSL Global Ltd har kjøpt tjenester av Whitehill Design Ltd for til sammen tGBP 12,8 i 2016 (tGBP 4,1 i 2015).

Dette selskapet kontrolleres av ektefellen til daglig leder i NSSL Global Ltd.

Note 25

REGNSKAPSINFORMASJON

om resultatenehetene innenfor monopolaktiviteten i samsvar med forskrift fra NVE (1 000 NOK)

Resultatenheter	Distribusjonsnett		Regionalnett		Sum virksomhet for monopolaktivitet	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Resultat						
Justert tillatt inntekt	164	150	2 493	2 567	2 657	2 717
Driftsinntekter(bokførte)	100	100	1 837	3 360	1 937	3 460
Ikke innt.f./kostn.f. mindre-/merinntekter	-1	2	578	-866	577	-864
Netto driftsinntekter	99	102	2 415	2 494	2 514	2 596
Driftskostnader ekskl. avskrivninger	82	81	1 933	1 102	2 015	1 183
Ordinære avskrivninger	0	18	554	580	554	598
Driftsresultat	17	3	-72	812	-55	815
Justert tillatt inntekt - driftsinntekter	64	50	656	-793	720	-743
Ordinær KILE	0	0	0	0	0	0
Eiendomsskatt - avvik avskrivninger	-65	-48	-78	-73	-143	-121
Årets beregnede mer- / mindreinntekt	-1	2	578	-866	577	-864
Renter på mer- / mindreinntekt	0	0	-108	-94	-108	-94
Justering av mindreinntekt	0	0	0	0	0	0
Avsatt mer- / mindreinntekt NVE (ikke bokført)	-1	2	470	-960	469	-958
Balanse						
<i>Kapitalgrunnlag:</i>						
Anleggsmidler	8	24	3 005	3 691	3 013	3 715
Kortsiktig gjeld	0	0	0	0	0	0
Netto kapitalgrunnlag	8	24	3 005	3 691	3 013	3 715
Akkumulert -mer/mindreinntekt (inkl renter)	-	1	-2 012	-2 482	-2 012	-2 481
Avkastning	212,50 %	12,50 %	-2,40 %	22,00 %	-1,83 %	21,94 %

På grunn av at regnskapet avsluttes før årets regnskapsrapport til NVE kan avsluttes, er årets beregnede mer/mindreinntekt ikke bokført.



KPMG AS
Strømsbuveien 61
4836 Arendal

Telephone +47 04063
Fax +47 37 00 52 25
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Arendals Fossekompani ASA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Arendals Fossekompani ASAs årsregnskap, som består av:

- Selskaps- og konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskaps- og konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Arendals Fossekompani ASA per 31. desember 2016 og av selskapets og konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU (IFRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2016. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statistiserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Liverpool	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Trondheim
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Tynset
Bodo	Knarvik	Sandnessjøen	Ålesund
Drammen	Kristiansund	Stavanger	



Verdi av immaterielle eiendeler

Konsernet har bokført MNOK 1 159 i immaterielle eiendeler hvorav MNOK 689 er goodwill, se regnskapsprinsipper og note 6 til årsregnskapet. Immaterielle eiendeler knytter seg dels til oppkjøp av virksomheter, og dels til egenutvikling og aktivering i de ulike segmentene i konsernet. De ulike segmentene er beskrevet i note 1 segmentrapportering.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
Konsernets virksomhet er følsom overfor endringer i valutakurser, endringer i markedspriser på innkjøpte råvarer og endringer i markedspriser på produktene som selges. Endringer i nevnte faktorer påvirker viktige forutsetninger lagt til grunn i estimat av fremtidige kontantstrømmer, som videre kan gi indikasjoner på verdifall av goodwill og øvrige immaterielle eiendeler. En betydelig andel av de bokførte immaterielle eiendelene i konsernet er goodwill eller øvrige konsernverdier som stammer fra tidligere oppkjøp. Deler av de bokførte immaterielle eiendelene knytter seg også til igangværende eller fullførte utviklingsprosjekter for nye eller endrede produkter. Dette gjelder i hovedsak segmentet Powel. Konsernledelsen i samarbeid med ledelsen i datterselskapene foretar årlige tester for verdifall på goodwill. Testene foretas pr segment som er det nivå av kontantgenererende enheter ledelsen har valgt å følge opp goodwill på. Ledelsen foretar også løpende vurderinger av hvorvidt det foreligger indikasjoner på verdifall for de øvrige immaterielle eiendelene. For igangværende utviklingsprosjekter foretas det årlig testing for verdifall ved å beregne gjennvinnbart beløp pr prosjekt.	Vår revisjonsmessige tilnærming har blant annet inkludert følgende handlinger: • Vi har gjennomgått ledelsens dokumenterte vurderinger av indikasjoner på verdifall på øvrige immaterielle eiendeler. • Vi har i samarbeid med revisorene i de enkelte datterselskap og underkonsern gjennomgått vurderingene som er foretatt av lokal ledelse mht indikasjoner på verdifall. • Vi har vurdert ledelsens modell for beregning av gjennvinnbart beløp og for prosessen for fastsettelse av prognoser og forutsetninger som er brukt i de ulike segmentene hvor det er bokført goodwill eller det er igangværende utviklingsprosjekter. • Vi har vurdert hvorvidt selskapets identifikasjon og klassifisering av kontantgenererende enheter er i samsvar med krav som følger av regnskapsreglene. • Vi har vurdert de fremtidige kontantstrømmene opp mot budsjetter og langtidsplaner utarbeidet av ledelsen i segmentene. • Vi har sammenlignet ledelsens tidligere prognoser mot faktiske kontantstrømmer og benyttet dette som grunnlag for å vurdere de estimerte fremtidige kontantstrømmene. • Vi har etterregnet matematisk de modeller som er brukt. • Vi har evaluert forutsetningene og metodikken for fastsettelse av diskonteringsrenter og vekstprognoser som er brukt for å beregne nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, sammenlignet benyttede forutsetninger mot ekstern informasjon samt benyttet KPMGs egne verdsettelseseksperter i denne evalueringen.



Verdsettelse av varige driftsmidler i segmentet Cogen

Konsernet har bokført MNOK 1 262 i eiendom, anlegg og utstyr, se note 5 til regnskapet. Av dette knytter MNOK 162 seg til virksomheten i segmentet Cogen.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
Størstedelen av konsernets varige driftsmidler omfatter vannkraftverk, fast eiendom og maskiner hvor det ikke er identifisert indikasjoner på verdifall. Varige driftsmidler i underkonsernet Cogen består av CHP anlegg i Spania som produserer kraft og varme for omsetning i det spanske markedet. Det har i 2016 vært betydelige svingninger i kraftprisene i Spania. Videre er rammebetingelsene for kraftprodusenter, herunder statlige subsidieordninger, endret. Ledelsen i konsernet og i segmentet Cogen har vurdert at utviklingen i 2016 indikerer at det foreligger en risiko for at bokførte verdier av anleggsmidlene ikke er tilstede. Risikoen knytter seg til verdsettelsen av driftsmidlene som følge av at realiserte kraftpriser er lavere enn forventede markedspriser og at de statlige subsidieordningene er endret. Usikkerheten knyttet til fremtidige kraftpriser og øvrige rammebetingelser medfører estimeringsusikkerhet for kontantstrømmene som genereres ved kraftproduksjonen. Som en følge av den avdekkede risikoen har ledelsen foretatt en test for verdifall ved å beregne nåverdien av forventede fremtidige kontantstrømmer fra de enkelte CHP anleggene. Det er utarbeidet tre alternative scenarier som bygger på ulike forutsetninger om mulige fremtidige endringer i markedspriser og rammebetingelser. Scenariene er vektet for sannsynlighet for å komme frem til gjenvinnbart beløp.	Vår revisjonsmessige tilnærming inkluderer blant annet følgende handlinger som er utført i samarbeid med revisorene i Cogen: • Vi har opparbeidet en forståelse for ledelsens prosess for fastsettelse av prognoser og de forutsetninger som er brukt for å beregne gjenvinnbart beløp. • Vi har vurdert de fremtidige kontantstrømmene opp mot budsjetter og langtidsplaner utarbeidet av ledelsen. • Vi har sammenlignet tidligere prognoser mot faktiske kontantstrømmer og benyttet dette som grunnlag for å vurdere estimerte fremtidige kontantstrømmer. • Vi har etterregnet matematisk de modeller som er brukt. • Vi har evaluert forutsetningene om fremtidige kontantstrømmer i de forskjellige scenariene opp mot kjente rammebetingelser for kraftprodusenter i Spania og tilgjengelige prognoser for utviklingen i kraftpriser i det spanske markedet. • Vi har evaluert forutsetningene og metodikk for fastsettelse av diskonteringsrenter, vekstprognoser og rammebetingelser brukt for å beregne nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, sammenlignet benyttede forutsetninger mot ekstern informasjon samt benyttet KPMGs egne verdsettelsesekspert i denne evalueringen.



Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjonen i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med IFRS. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig



usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller segmentene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om eierstyring og selskapsledelse og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Arendal 21. april 2017
 KPMG AS

Nils Eivind Holst
 Statsautorisert revisor



Nidelva

Erklæring fra styrets medlemmer og daglig leder

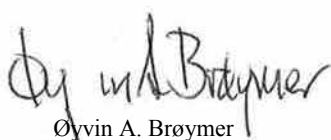
Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Arendals Fossekompani ASA, konsern og morselskap, for kalenderåret 2016 og per 31. desember 2016 (årsrapporten 2016).

Selskapsregnskapet og konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes per 31.12.2016. Årsberetningen for konsern og morselskap er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk Regnskaps-Standard 16 per 31.12.2016.

Etter vår beste overbevisning:

- er årsregnskapet 2016 for konsernet og morselskapet utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder
- gir opplysningene i regnskapet et rettviseende bilde av konsernets og morselskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2016
- gir årsberetningen for konsernet og morselskapet en rettviseende oversikt over
 - utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og morselskapet
 - de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet og selskapet står overfor

Froland, 19. april 2017



Øyvind A. Brøymer

Styrets leder



Morten Bergesen

Styrets nestleder



Didrik Vignæs



Arild Nysæther



Marianne Lie



Heidi Marie Petersen



Marianne Sigurdson Lyngvi



Jarle Roth

CEO



Flaten kraftstasjon

Eierstyring og selskapsledelse i Arendals Fossekompani

Vedtatt av styret 17. august 2006 (revidert 19. april 2017)

ARENDALS FOSSEKOMPANI er et industrielt investeringselskap som med basis i lokal kraftproduksjon utvikler selskaper med internasjonalt potensiale. Vi utøver langsiktig, aktivt og ansvarlig eierskap og forener industriell kompetanse med finansiell styrke. Konsernet har desentralisert styringsmodell, men er pådriver for driftsforbedringer og strategisk utvikling. Dette skaper verdier for aksjonærer, medarbeidere, kunder og samfunnet. God eierstyring og selskapsledelse skal sikre dette.

ARENDALS FOSSEKOMPANI er notert på Oslo Børs og er underlagt norsk verdipapirlovgivning og børsreglement.

Konsernets retningslinjer

Følgende elementer er bærende i ARENDALS FOSSEKOMPANIs retningslinjer innenfor området eierstyring og selskapsledelse:

- ARENDALS FOSSEKOMPANI skal føre en åpen, pålitelig og relevant kommunikasjon med omverdenen om selskapets virksomhet og forhold knyttet til eierstyring og selskapsledelse.
- ARENDALS FOSSEKOMPANI skal ha et styre som er selvstendig og uavhengig av konsernets ledelse.
- Det skal legges vekt på at det ikke foreligger interessekonflikter mellom eiere, styret og administrasjonen.
- ARENDALS FOSSEKOMPANI skal ha en klar arbeidsdeling mellom styret og administrasjonen.
- Alle aksjonærer skal behandles likt.

Norsk anbefaling

Nedenfor gjennomgås hvert enkelt punkt i den norske anbefalingen. Det redegjøres for ARENDALS FOSSEKOMPANIs etterlevelse, samt for avvik i forhold til anbefalingen. For fullstendig oversikt over anbefalingen med kommentarer se Oslo Børs: <http://www.nues.no>

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Konsernet har utarbeidet en egen policy for eierstyring og selskapsledelse, og styret har besluttet at *Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse* skal følges.

Styret har utarbeidet dokumentet «Verdigrunnlag og etiske retningslinjer», som bl.a. omhandler habilitet, korrupsjon og diskriminering, samt medarbeideres handel med verdipapirer.

2. Virksomhet

Arendals Fossekompani ASA har til formål gjennom egen produksjon, deltagelse i utbygging, kjøp og leie, å nyttiggjøre eller omsette elektrisk kraft, samt å delta direkte eller indirekte i annen industriell virksomhet eller forretningsforetak, herunder investeringer i fast eiendom.

Ovennevnte fremgår av selskapets vedtekter § 1. Selskapets vedtekter fås tilsendt ved henvendelse til selskapet.

Arendals Fossekompani har en betydelig finansiell kapasitet. Investeringsporteføljen vil til enhver tid dels bestå av langsiktige og aktive eierengasjementer, dels av likviditetsforvaltning. Likviditetsforvaltningen vil hovedsakelig bestå av børsnoterte aksjer og obligasjoner. Aksjeporteføljen skal i det vesentlige bestå av et begrenset antall større investeringer. Til grunn for investeringsstrategien ligger en tro på at et langsiktig, aktivt eierengasjement over tid gir størst avkastning, hensyntatt risiko.

3. Selskapskapital og utbytte

Egenkapital

Konsernets bokførte egenkapital 31.12.16 var på 3.181 millioner kroner hvilket utgjorde 40,9 % av totalkapitalen. Den reelle egenkapital er vesentlig høyere og selskapet er meget solid. Styret vurderer til enhver tid selskapets behov for soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Utbyttepolitikk

AFK skal betale et utbytte som reflekterer selskapets langsiktige strategi, økonomiske stilling og investeringskapasitet. Det skal være et årlig utbytte som over tid skal sikre eierne en konkurransedyktig avkastning.

Fra 1. juli 2013 er det adgang for generalforsamlingen til å gi styret fullmakt til å dele ut utbytte på grunnlag av det årsregnskapet som er godkjent. Forslag om slik fullmakt bør begrunnes.

Kapitalforhøyelse

Det foreligger ikke emisjonsfullmakter gitt til styret. Siste kapitalutvidelse fant sted i 2012, ved at aksjekapitalen ble forhøyet med NOK 201.582.900 til NOK 223.981.000 ved overføring fra fond.

Kjøp av egne aksjer

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe opp til 10 % av egne aksjer. På den ordinære generalforsamlingen 19. mai 2016 fikk styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer, innenfor en totalramme på 8,6 %. Styrets erverv av egne aksjer kan etter denne fullmakten bare skje mellom en minstepris på kr 100,- og en høyeste pris på kr 3000,- pr aksje. Den 24.06.2016 kjøpte selskapet 20.639 egne aksjer til kurs 2100.

Konsernet eier pr. 31.12.2016 til sammen 51.852 aksjer, eller 2,3 % av samlede aksjer i eget selskap. Aksjene kan disponeres fritt. Fullmakten gjelder til ordinær generalforsamling 2017.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Aksjeklasse

Konsernets aksjer består kun av A-aksjer. I henhold til selskapets vedtekter § 11, kan ingen aksjeeier personlig eller ved fullmakt avgi stemme for mer enn en fjerdedel av det samlede antall aksjer. Aksjer som overdras til nye eiere gir ikke stemmerett før overdragelsen er godkjent av styret. Alle aksjer har lik rett.

Transaksjoner i egne aksjer

Styret vil praktisere fullmakten til erverv av egne aksjer på en slik måte at ervervet skjer til markedskurs. Eventuell avhendelse av ervervede aksjer vil tilsvarende skje til markedskurs.

Transaksjoner med nærstående

Styret vurderer at det i løpet av 2016 ikke har forekommet transaksjoner mellom selskapet og aksjeeier, styremedlem, ledende ansatte eller nærstående av disse som kan betegnes som *ikke uvesentlige transaksjoner*. Se for øvrig note 24 i årsrapporten.

Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte

Dersom styremedlemmer eller ledende ansatte har direkte eller indirekte vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet, skal vedkommende opplyse om dette før saken behandles og heller ikke delta i behandlingen.

5. Omsettelse

Gjeldende norsk konsesjonslovgivning tilsier bl.a. at en aksjonær som erverver mer enn 20 % av totalt antall aksjer må søke konsesjon. Loven krever at styret godkjenner slike erverv. Videre er det flere andre bestemmelser i konsesjonslovgivningen som kan medføre at erverv av selskapets aksjer kan ha konsekvenser for så vel selskapet selv som for øvrige aksjonærer. Selskapet har derfor funnet det nødvendig å ha mulighet for å nekte godkjenning av aksjeerverv. I henhold til vedtektenes § 7 er derfor erverv ved overdragelse betinget av styrets samtykke. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.

6. Generalforsamling

Innkalling

Ordinær generalforsamling avholdes så tidlig som det er praktisk mulig etter avsluttet regnskapsår, normalt i april eller mai.

Innkalling med tilhørende saksdokumenter vil være tilgjengelig på selskapets hjemmeside senest 21 dager før generalforsamlingen. Innkalling, uten saksdokumenter, vil bli sendt skriftlig til alle aksjeeiere med kjent oppholdssted. Det legges vekt på at saksdokumentene, som også inneholder forslag til valg av styremedlemmer, inneholder all nødvendig informasjon slik at aksjonærene kan ta stilling til alle saker som skal behandles. Selskapets vedtekter tillater påmelding inntil to dager før generalforsamlingen.

Finanskalender blir offentliggjort på internett.

Deltagelse

Påmeldingen skjer via skriftlig tilbakemelding, telefaks eller internett. Styret ønsker å legge forholdene til rette slik at flest mulig av aksjeeierne gis anledning til å delta. Aksjonærer som ikke kan møte, blir oppfordret til å stille med fullmektig. På generalforsamlingen deltar representanter fra styret, og revisor. Fra administrasjonen deltar adm. direktør og økonomisjef.

Dagsorden og gjennomføring

Dagsorden fastsettes av styret, hvor hovedpunktene følger av vedtektenes § 10. I henhold til § 10 velger generalforsamlingen møteleder.

7. Valgkomité

Selskapet har tre jevnstore hovedaksjonærer som til sammen eier ca. 78 % av selskapet og hver kan avgi stemme for 25 % av aksjene. Med denne eierstruktur er det i praksis de tre hovedaksjonærene som fremmer forslag til styremedlemmer og som også har avgjørende innflytelse på valgene. Alle hovedaksjonærer ønsker for tiden styreplass. I tillegg er det fire uavhengige styremedlemmer.

Forslag til valg av styremedlemmer blir kunngjort sammen med innkallelse til generalforsamling. Forslag om andre kandidater vil kunne fremsettes før og under generalforsamlingen.

Avvik fra anbefalingen: Selskapet har ikke en vedtektsfestet valgkomité og avviker derfor fra anbefalingen.

På ordinær generalforsamling 16. mai 2017 vil det bli fremmet forslag om at valgkomité skal opprettes.

8. Styre – sammensetning og uavhengighet

Styret består av syv medlemmer, og har i dag følgende sammensetning: Morten Bergesen, Øyvind A. Brøymer (styrets leder), Marianne Lie, Marianne Sigurdson Lyngvi, Arild Nysæther, Heidi Marie Petersen og Didrik Vignæs, alle aksjonærvalgte. Opplysninger om deltagelse på styremøter fremgår av note 4 til årsrapporten. Opplysninger om styremedlemmers kompetanse og uavhengighet fremgår av etterfølgende avsnitt.

Valg av styre

Generalforsamlingen velger de syv representantene til styret. Enkeltaksjonærer eller flere aksjonærer i fellesskap kan fremme forslag på kandidater til styret i forkant av valget. Forslag som foreligger før innkalling til generalforsamling sendes aksjonærene og legges ut på selskapets hjemmeside på internett. Vedtak om styrets sammensetning skjer ved simpelt flertall.

Medlemmene velges for to år av gangen med mulighet for gjenvalg. Tilnærmet halvparten av styremedlemmene velges det enkelte år.

Styrets sammensetning og kompetanse

Det legges vekt på at det samlede styret skal ha kompetanse innen styrearbeid og selskapets hovedvirksomhet. Ifølge selskapets vedtekter skal antall styremedlemmer være mellom fem og syv. I øyeblikket består styret av syv medlemmer. Adm. direktør er ikke styremedlem.

Styret velges for to år av gangen, og det velges selv sin leder. Øyvind A. Brøymer er valgt til styrets leder.

Endringer i styret i 2016

I ordinær generalforsamling i mai ble Marianne Lie og Marianne Sigurdson Lyngvi gjenvalgt som styremedlemmer. Kjell Chr Ulrichsen ble erstattet av Didrik Vignæs.

Styrets uavhengighet

Alle aksjonærvalgte styremedlemmer anses som selvstendige og uavhengige av konsernets administrative ledelse. Tilsvarende gjelder i forhold til vesentlige forretningsforbindelser. Morten Bergesen, Erik Must (styremedlem Arild Nysæther er administrerende direktør i Must Invest AS) og Kjell Chr Ulrichsen (Didrik Vignæs er administrerende direktør i Vicama AS som igjen er største eier i Ulefoss Invest AS) hadde ved årsskiftet alle direkte, indirekte eller ved nærstående hver ca. 26 % eierandel i selskapet.

Det blir lagt vekt på at det ikke skal foreligge interessekonflikter mellom eiere, styret, administrasjonen og selskapets øvrige interesser.

Styremedlemmenes aksjeeie

I tillegg til de tre hovedaksjonærs styrerepresentanters forannevnte aksjeeie, eide pr 31.12.16 Øyvinn A. Brøymer 30.126 aksjer, Heidi M. Petersen 1.000 aksjer, Marianne Lie 120 aksjer og Marianne Sigurdson Lyngvi 66 aksjer, enten personlig eller gjennom heleide selskaper.

Avvik fra anbefalingen: Styrets leder velges i henhold til vedtektenes § 4 av styret.

9. Styrets arbeid*Styrets oppgaver*

Styret vedtar konsernets strategi, utfører nødvendige kontrollfunksjoner og sikrer at konsernet er tilfredsstillende ledet og organisert. Styret setter mål for finansiell struktur og vedtar selskapets planer og budsjetter.

Styreinstruks

Instruksen omfatter følgende punkter: Styrets rolle, styrets oppgaver, administrerende direktørs oppgaver, adm. direktørs plikter overfor styret, styrets saksbehandling, innkalling og krav om styrebehandling mv., beslutningsdyktighet, styreprotokoll, inhabilitet og taushetsplikt. Styret kan i enkeltsaker vedta å fravike instruksen.

Instruks for daglig ledelse

Det er gjennomført en klar arbeidsdeling mellom styret og daglig ledelse. Styreleder har ansvaret for at styrearbeidet gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til de oppgaver styret har. Adm. direktør har ansvaret for selskapets operative ledelse. Adm. direktørs arbeidsoppgaver fremgår av stillingsinstruks.

Møteinnkalling og møtebehandling

Styret har en årlig plan med fastlagte tema for styremøtene.

Normalt avholdes det 6–8 møter. I tillegg blir det innkalt til ekstra møter etter behov. I 2016 ble det avholdt 7 styremøter og 1 styreseminar.

Alle styrets medlemmer mottar regelmessig informasjon om selskapets operasjonelle og finansielle utvikling i god tid før de fastsatte styremøtene. I tillegg mottar styremedlemmene månedlige driftsrapporter. Selskapets forretningsplan, strategi og risiko er regelmessig gjenstand for gjennomgang og vurdering av styret.

Den endelige agendaen for styremøtet blir besluttet i samråd mellom adm. direktør og styrets leder. På styremøtene deltar foruten styremedlemmene selv adm. Direktør. Øvrige deltakere blir innkalt etter behov.

Taushetsplikt – kommunikasjon mellom styret og aksjonærer

Styrets forhandlinger og protokoller er i prinsippet konfidensielle med mindre styret bestemmer noe annet eller at det er åpenbart at det ikke er behov for slik behandling.

Habilitet

Styret forholder seg til reglene om inhabilitet slik de fremgår av ASAL § 6–27 og i styrets egen instruks. I 2016 var det ingen saker hvor styremedlemmer måtte avstå fra behandlingen av en sak på grunn av inhabilitet. Jfr. også foranstående avsnitt 4, *Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte*.

Bruk av styrekomitéer

Konsernet har oppnevnt et revisjonsutvalg, bestående av medlemmer fra styret og administrasjonen. Det er videre oppnevnt en kompensasjonskomité med medlemmer fra styret.

Styrets egenevaluering

Styret foretar en årlig egenevaluering. Denne vil ta utgangspunkt i virksomheten og styrets arbeid, arbeidsform og samspill. I denne forbindelse vurderer også styret seg selv i forhold til eierstyring og selskapsledelse

10. Risiko- og internkontroll

Konsernet har ingen egen avdeling for internrevisjon. Regnskapskontrollen blir ivarettatt gjennom forskjellige former for arbeidsdeling, retningslinjer og godkjennelsesrutiner. Styret foretar en årlig gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og internkontroll og mottar i tillegg en rapport fra revisor som omhandler dette. Styret behandler årlig selskapets verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsansvar, samt kontrollerer hvordan dette etterleves.

Regnskapsrapporteringsprosessen i foretaket og konsernet

Styret mottar månedlige økonomirapporter hvor konsernets, selskapets og alle datterselskaperes økonomiske og finansielle resultater kommenteres. Hvert kvartal utarbeides omfattende rapporter som også kommenterer den finansielle status på alle nivåer i konsernet.

Økonomiavdeling analyserer foretakets resultat og balanse i forbindelse med månedsrapporteringen. Hvert kvartal gjennomføres en detaljert avstemming av balanse og resultatposter i henhold til en på forhånd definert plan. Vesentlige og risikoutsatte balanseposter verdi-vurderes. Store og uvanlige transaksjoner gjennomgås. Alle utførte kontrollhandlinger dokumenteres. De vesentlige datterselskapene (se note 1 Segmentrapportering) gjennomfører lignende rutiner ved sin regnskapsrapportering til konsernet.

Infor-PM benyttes til konsolidering. Dette er en webbaserte database levert av Infor. Datterselskapene rapporterer sine tall til databasen over internett. Økonomiavdelingene i datterselskapene er ansvarlige for kvaliteten av rapporterte data ved kvartals og månedsrapporteringene. I årsoppgjøret blir rapporterte data kvalitetssikret av selskaperes revisor. Datterselskapet EFD benytter også Infor-PM til sin konsolidering. Glamox benytter et lignende web-basert program, Cognos Controller levert av IBM ved konsolidering av sine regnskaper. De øvrige datterselskapene benytter regneark til konsolidering.

Revisjonsutvalget (se ovenfor) gjennomfører og dokumenterer en detaljert gjennomgang av kvartals- og årsrapporter i forkant av styrets gjennomgang. Protokoll fra møtene er tilgjengelig for styret.

11. Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse. Generalforsamlingen i 2016 fastsatte styrets godtgjørelse med virkning fra mai 2016 til kr 320.000 for styrets leder og kr 207.600 for øvrige styremedlemmer. Heidi Marie Petersen mottok kr 151.750 for styreverv i datterselskapet Glamox, Arild Nysæther mottok GBP 20.000 for styreverv i NSSL og Morten Bergesen mottok Euro 15.000 for styreverv i Cogen Energia España.

Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller lignende. Ingen av styrets aksjonærvalgte medlemmer har oppgaver for selskapet ut over styreverv.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Lederlønnserklæringen er et eget saksdokument til generalforsamlingen.

Retningslinjer

Adm. direktørs betingelser fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en grundig vurdering av lønn og annen godtgjørelse til adm. direktør. Basert på oppnådde resultater kan styret årlig tildele adm. direktør bonus.

Vurderingen baserer seg på markedsundersøkelser for tilsvarende stillinger. Betingelsene for øvrige ledere og ansatte i morselskapet fastsettes av adm. direktør med orientering til styrets formann. Betingelser for ledere i datterselskaper fastsettes av respektive selskaps styre.

Styrets holdninger når det gjelder godtgjørelse til ledende ansatte er at de skal være konkurransedyktige. Retningslinjer legges frem for generalforsamlingen til orientering.

Resultatavhengig godtgjørelse

Det er ikke avtalefestet resultatavhengig godtgjørelse til ansatte i morselskapet. I datterselskaper er det avtalefestet resultatavhengig godtgjørelse i varierende grad, knyttet til den løpende resultatutvikling.

Betingelser

Betingelsene er beskrevet i note 4 i årsrapporten.

13. Informasjon og kommunikasjon

Årsregnskap og årsberetning – periodisk rapportering

Konsernet legger normalt frem et foreløpig årsregnskap i februar. Fullstendig regnskap sammen med årsberetning og årsrapport legges ut på selskapets internettsider i april. Ut over dette rapporteres regnskapstall kvartalsvis. Selskapets finanskalendar gjøres kjent gjennom selskapets internettsider.

Annen markedsinformasjon

Konsernet anser det som viktig å informere eiere og investorer om konsernets utvikling og økonomiske og finansielle status. Det blir lagt vekt på at informasjonen er lik og samtidig til aksjemarkedet. I samtale med aksjonærer og analytikere skal varsomhetsprinsippet i forhold til forfordeling av informasjon legges til grunn.

14. Overtagelse

På bakgrunn av selskapets nåværende aksjonærstruktur anses de beskrevne forhold vedrørende overtagelse lite aktuelle.

15. Revisor

Revisors forhold til styret

Revisor står til disposisjon for styret og deltar i styremøter ved behov. Revisor deltar i møter med revisjonskomiteén og under styrets behandling av årsregnskapet. Styret blir i den forbindelse orientert om årsregnskapet og saker som opptar revisor spesielt, herunder eventuelle uenigheter mellom revisor og administrasjonen.

Styret avholder årlige møter med revisor hvor det gjennomgår en rapport fra revisor som omhandler selskapets regnskapsprinsipper, risikoområder og interne kontrollrutiner.

Revisors forhold til administrasjonen

Konsernet har styrebehandlet retningslinjer for det forretningsmessige forholdet mellom revisor og konsernet.

Revisors honorar er i årsregnskapet fordelt på revisjon og rådgivning.

Konsernet har gjennom en årrekke benyttet revisjons-selskapet KPMG. I tillegg til ordinær revisjon har selskapet utført rådgivning innen områdene regnskap, skatt og rapportering til NVE. Styret vurderer løpende om revisor i tilstrekkelig grad utøver en tilfredsstillende kontrollfunksjon.



Brøyting på Gullknapp

FINANSIELLE HOVEDTALL**Konsern**

(1 000 NOK)	2016	2015	2014	2013	2012
Driftsinntekter	6 523 081	6 085 611	5 050 085	4 599 592	2 677 385
Driftskostnader	6 047 234	5 490 787	4 684 059	4 464 399	2 564 007
Driftsresultat	475 847	594 824	366 026	135 193	113 378
Finansresultat	127 888	50 939	-13 286	-9 349	215 742
Andel resultat fra tilknyttede selskap	-5 065	-768	-39 860	-3 953	62 090
Resultat før skatt	598 670	644 995	312 880	121 891	391 210
Skatt	-123 021	-153 630	-87 972	-42 614	-64 450
Minoritetens andel av resultatet	-91 714	-101 463	-62 940	-32 608	-4 962
Resultat fra videreført virksomhet	475 649	491 365	224 908	79 277	326 760
Årsresultat	475 649	491 365	224 908	79 277	326 760
Totalresultat	355 972	890 595	397 653	212 280	398 634

NØKKELTALL**Konsern**

			2016	2015	2014	2013	2012
Egenkapitalrentabilitet	1)	%	15,1	17,5	8,2	2,7	12,0
Totalrentabilitet	2)	%	8,5	9,6	5,7	2,9	7,8
Brutto driftsmargin	3)	%	11,6	14,2	12,0	8,2	10,3
Netto driftsmargin	4)	%	7,3	9,8	7,2	2,9	4,2
Brutto fortjenestemargin	5)	%	9,2	10,6	6,2	2,7	14,6
Egenkapitalandel	6)	%	40,9	40,0	36,1	43,0	45,8
Likviditetsgrad 1	7)		2,2	1,9	2,0	3,2	3,5
Resultat pr. aksje	8)	kr	174,73	176,54	73,34	21,13	145,37
Utbytte pr. aksje		kr	95,00	96,00	93,00	310,00	75,00

Definisjoner:

- 1) Egenkapitalrentabilitet=
Resultat minus skattekostnader dividert med gjennomsnittlig egenkapital.
- 2) Totalrentabilitet=
Resultat + rentekostnader dividert med gjennomsnittlig totalkapital.
- 3) Brutto driftsmargin=
Driftsresultat + ordinære avskrivninger i prosent av netto driftsinntekter.
- 4) Netto driftsmargin=
Driftsresultat i prosent av netto driftsinntekter.
- 5) Brutto fortjenestemargin=
Resultat dividert med netto driftsinntekter.
- 6) Egenkapitalandel=
Egenkapital dividert med totalkapital.
- 7) Likviditetsgrad 1=
Omløpsmidler dividert med kortsiktige forpliktelser
- 8) Resultat pr. aksje (EPS)=
Resultat etter skatt dividert med gjennomsnittlig antall utestående aksjer, fullt utvannet.

GENERALFORSAMLING

vil bli avholdt torsdag den 16. mai 2017 kl. 16.00
 på **Hotel Continental - Stortingsgaten 24/26 - Oslo.**

Aksjonærer som ønsker å delta på generalforsamlingen eller la seg representere ved fullmektig, må melde dette skriftlig til selskapet innen to dager før generalforsamlingen. Jfr. vedtektenes § 9.

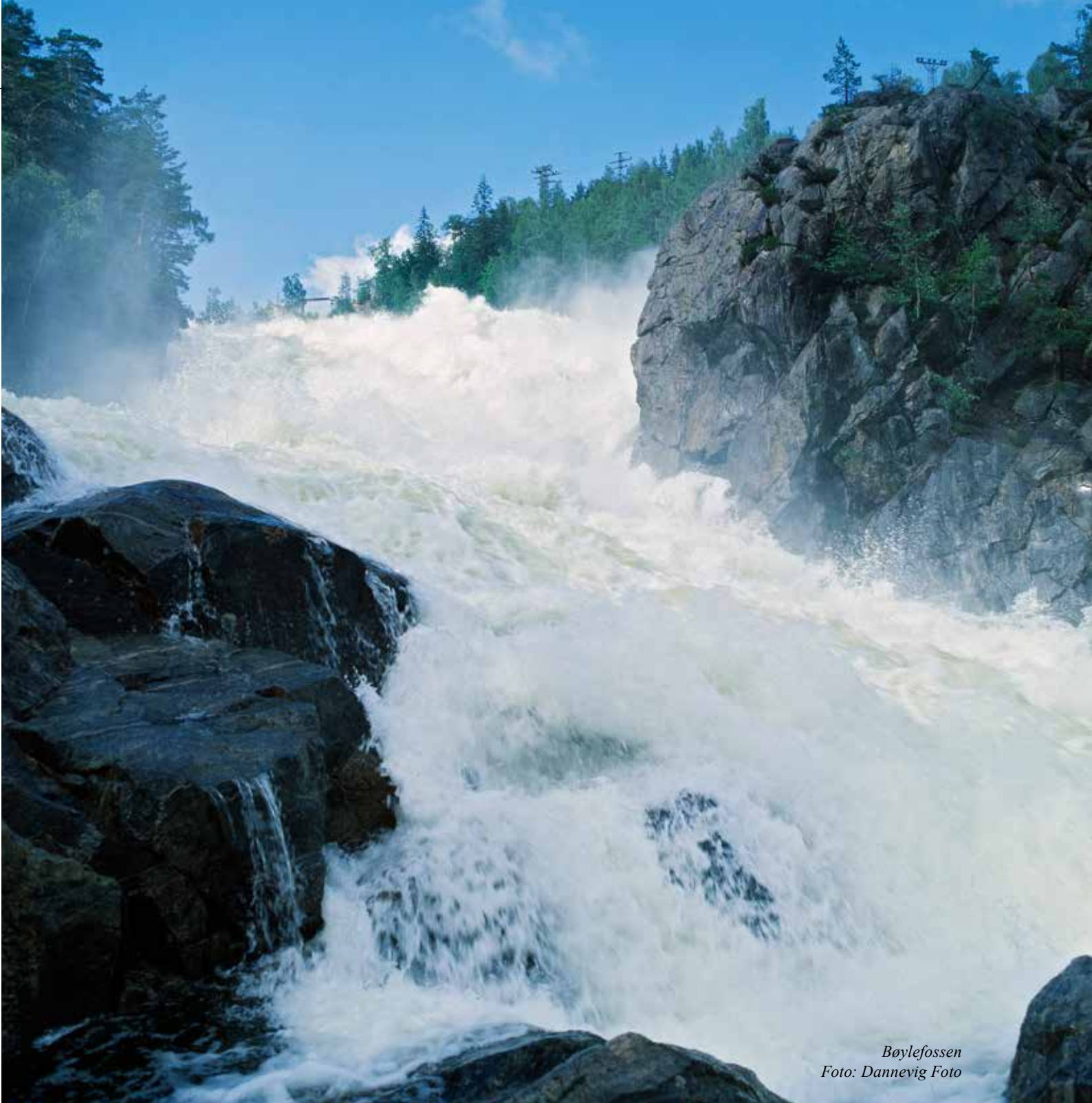
UTBYTTE FOR 2016

Utbytte for 2016 vil, med forbehold om generalforsamlingens godkjenning, bli betalt med kr 95,- pr. aksje til selskapets aksjonærer pr. 16. mai. Aksjene noteres eksklusive utbytte fra og med 19. mai 2017.

Utsendelsen av utbyttet vil finne sted den 9. juni. Vi ber Dem melde eventuell adresseforandring til: DnB NOR Bank ASA, Verdipapirservice, Stranden 21, 0021 OSLO

RISK-BELØP

Alternativ inngangsverdi pr. 1.1.1992:	kr 274,76
Risk-beløp pr. 1.1.1993:	kr 0,00
Risk-beløp pr. 1.1.1994:	kr -1,53
Risk-beløp pr. 1.1.1995:	kr 5,23
Risk-beløp pr. 1.1.1996:	kr 17,66
Risk-beløp pr. 1.1.1997:	kr 11,37
Risk-beløp pr. 1.1.1998:	kr 57,99
Risk-beløp pr. 1.1.1999:	kr 13,78
Risk-beløp pr. 1.1.2000:	kr 20,05
Risk-beløp pr. 1.1.2001:	kr 16,25
Risk-beløp pr. 1.1.2002:	kr 10,13
Risk-beløp pr. 1.1.2003:	kr -4,52
Risk-beløp pr. 1.1.2004:	kr -22,29
Risk-beløp pr. 1.1.2005:	kr -26,39
Risk-beløp pr. 1.1.2006:	kr -37,37



Boylefossen
Foto: Dannevig Foto

KAPASITET OG YTELSE

Tabellen nedenfor angir magasinkapasitet i Arendalsvassdraget pr. 1. januar 2016 og kraftstasjonenes ytelser i MW. (1 MW tilsvarer 1000 kilowatt)

Magasiner	Mill.m3
Urvann	32
Borsæ	85
Skrevann	20
Vråvann	21
Nisser	223
Napevann	217
Lyttingsvann	6
Rolleivstad/Husstøylvann	7
Kjørull	7
Øysæ	64
Torsdalsmagasinet	106
Votna	32
Gausvatn	31
Fyresvatn	218
Nesvann	257
Nelaug	25
Tilsammen	1 351

Arendals Fossekompani ASA eier en andel av reguleringsrettighetene knyttet til magasinene.

Kraftstasjoner	MW
Flatenfoss II	5
Flatenfoss III	7
Bøylefoss	65
Tilsammen	77

Gjennomsnittlig årsproduksjon de siste 10 år har vært 500 GWh



Haugsjå dam. Foto: Dannevig Foto

Kraftuttrykk:*V, kV**A, kA**W, kW, MW**kWh, MWh, GWh, TWh**Elektrisk spenning måles i volt**Strømstyrke måles i ampere**Effekt måles i watt**Energi måles i kilowattimer**k = kilo (tusen)**M = Mega (million)**G = Giga (milliard)**T = Tera (tusen milliarder)**1 MWh = 1000 kWh**1 GWh = 1000 MWh**1 TWh = 1000 GWh*

Beretning om selskabets drift i 1916.

Som antydte i vor beretning for foregaaende aar var vi allerede i dettes sidste halvdel kommet ind i de driftsforhold, som vilde bli de normale en tid fremover.

I løbet af første kvartal 1916 var Arendal Smelteverks nybygning fuldført, saa at vi gennem udleie af yderligere kraft til dette anlæg har kunnet opveie endel af de indrømmelser, som vi i forholdenes medfør har maattet gjøre paa andre kanter.

Kraftanlæggets drift har med en enkelt undtagelse foregaaet helt normalt i aaret. Undtagelsen gjælder den flomperiode, vi havde fra 1—9 november, da vandføringen i vasdraget steg til henimod det 3-dobbelte af, hvad man regner som normal flom. Et tilstødende driftsuheld under den første og laveste flomtop bevirkede en total stans paa henimod 12 timer, hvorimod anlægget holdtes i drift under den senere del af den stadig øgende flom med en mindre indskrænkning af driften under flommens kulmination 8—9 november.

Det tør være af interesse at oplyse, at lignende nedbørsforholde i vasdraget ikke har forekommet siden 1892.

Totalt er i 1916 fra Bøilefos	
Kraftanlæg afgit	136 millioner K.W. timer
og fra Rygene Kraftanlæg leveret over vore ledninger	22 —
tilsammen 158 millioner K.W. timer	

Samtlige faste eiendomme etc. i Aktieselskabet Barbu, hvori vort selskab sidder inde med aktiemajoriteten, er ivaares kjøbt af Arendals kommune. Overtagelsen fandt sted ihøst, og opgjør for vore aktier i samme selskab vil foreligge i løbet af 1917. Det gamle selskab er nemlig besluttet opløst.

Vort selskab har i forbindelse med ovenomhandlede transaktion afsluttet en ny kontrakt med Arendals kommunale Elektricitetsverk af praktisk talt samme indhold, som den tidligere kontrakt med Aktieselskabet Barbu, dog med den undtagelse, at den nye kontrakt ikke vil være i kraft udover 1. januar 1923.

Der har i den sidste del af aaret været ført underhandlinger med andre interesserede om disposition af den da ledigblivende kraft ca. 5000 H.K.



**ARENDALS
FOSSEKOMPANI**

Arendals Fossekompani ASA

Bøylefoss | 4820 Froland | Telefon: 37 23 44 00

E-post: firmapost@arendalsfoss.no | www.arendalsfoss.no

Foretaksregisteret: NO 910 261 525 MVA